

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ

อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

Evaluation of Agritourism Potentials in Tanyong Pao Community, Tha Kamcham
Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชมรอส ดอเลาะ
Samrah Doloh

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Social Development Administration

Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์
 ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นางสาวซัมรอส ดอเลาะ

สาขาวิชา การบริหารการพัฒนาสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
 ดร.ประจวบ ทองศรี

.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาแว มะแส)

.....กรรมการ
 (ดร.ประจวบ ทองศรี)

.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรรช หลักชัยกุล)

.....กรรมการ
 (ดร.รุศดา แก้วแสงอ่อน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การพัฒนาสังคม

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....ประภพ ทองใส.....
(ดร.ประจวบ ทองศรี)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ..........
(นางสาวซ่มรอช ตอเลาะ)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....
(นางสาวชมรอส ดอเลาะ)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นางสาวซิ้มรอฮ ดอเลาะ
สาขาวิชา	การบริหารการพัฒนาสังคม
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี และ 3) เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ เป็นประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน

ผลการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ศักยภาพของชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาระดับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เป็นรายด้าน ผลเป็นดังต่อไปนี้ 1) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) 2) ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) 3) ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) และ 4) ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ กล่าวสรุปโดยรวม คือ เป็นการมุ่งเน้นในด้านการแสดงศักยภาพที่มีอยู่ภายในชุมชน ทั้งนี้เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนไปควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ต่อไป

แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยสรุปควรมีดังนี้ 1) แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์

คำสำคัญ : ศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Thesis Title	Evaluation of Agritourism Potentials in Tanyong Pao Community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province
Author	Miss Samrah Doloh
Major Program	Social Development Administration
Academic Year	2018

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study agritourism conditions of Tanyong Pao community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province; 2) to evaluate the potential of agritourism of Tanyong Pao community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province; and 3) to propose guidelines to promote agritourism of agricultural tourism of Tanyong Pao community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province. The study was a quantitative research, a sample was selected from population 361 cases and a qualitative research used purposive sampling, there were a total of 14 people.

The findings was used for quantitative data analysis, the potential of the community in general was at high level ($\bar{X}=3.46$). When considered level of agritourism potential of Tanyong Pao community in each aspect were as follows: 1) The management potential of agritourism, it was at high level ($\bar{X}=3.44$). 2) potential for support of agritourism, it was at high level ($\bar{X}=3.44$). 3) Service potential of agritourism, it was at moderate level, and 4) potential for attractiveness of agritourism, it was at high level ($\bar{X}=3.56$). In order that, the qualitative data analysis of the agritourism potential of Tanyong Pao community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province, overall summary was focus on the potential within the community, in order to promote the agritourism of the community along with treatment and remain.

Development guidelines for promoting agritourism of Tanyong Pao community, Tha Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province, the findings should be as follows: 1) Guidelines for promoting conservation groups and promoting community participation in the management of agritourism attractions 2)

Guidelines for promoting knowledge of information on preparedness for the opening of the community to be an agritourism attraction and raise awareness in showing the potential of supporting agritourism attractions 3) Guidelines for the promotion of community personnel training in preparation for services of agritourism attractions, and 4) Guidelines for promoting the route of tourist attractions and agritourism activities in a new creative.

Key words: agritourism, potential

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ ดร.ประจวบ ทองศรี อาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ พร้อมทั้งตรวจทานข้อบกพร่องและให้ข้อเสนอแนะในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณและระลึกถึงความกรุณานี้ตลอดไป

ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการพัฒนาสังคม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตลอดจนคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาแวมะแส ดร.ประจวบ ทองศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรรช หลักชัยกุล และ ดร.รุศดา แก้วแสงอ่อน ที่มีส่วน ช่วยเหลือ แนะนำ และชี้แนวทางให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณโครงการทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ 2562 ที่สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้กำนันชุมชน นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้าน เจ้าหน้าที่การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ บัณฑิตอาสา นักปราชญ์ชุมชน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอำเภอหนองจิก ตัวแทนกลุ่มค้าขาย ประธานกลุ่มสตรีหรือประธานอสม. บุคคลภายนอกที่มาท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ครอบครัวของข้าพเจ้าโดยเฉพาะ นางมาโสง ดอเลาะ ซึ่งเป็นมารดาที่คอยห่วงใย เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

คุณประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา มีส่วนร่วมในการวางรากฐานการศึกษาอบรมให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

ชัมรอฮ ดอเลาะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(6)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่	
1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญ	1
คำถามในการศึกษา	3
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	6
2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน	7
นิยามและความหมายของชุมชน	7
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน	8
บริบทของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	13
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	15
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	24
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	34
การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
การออกแบบวิจัย	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือการวิจัย	50
การสร้างเครื่องมือ	54
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	54
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
วิธีการนำเสนอผลการศึกษา	57
ตารางวิธีการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ต่อกลุ่มตัวอย่าง	58
4 ผลการศึกษา	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการ ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	61
ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	63
ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	71
แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	125
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	132
การอภิปรายผล	141
ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย	154
บรรณานุกรม	156
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	160
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ	166
ภาคผนวก ค หนังสือผลการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	170
ภาคผนวก ง หนังสือตอบรับการนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยาย	173
ภาคผนวก จ เกียรติบัตรการนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยาย	175
ภาคผนวก ช เครื่องมือ (แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์)	177
ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
การกำหนดโค้ด/นามแฝงของกลุ่มตัวอย่าง	50
เกณฑ์การให้คะแนนประเด็นคำถามในแบบสำรวจ	51
เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน	52
สรุปวิธีการดำเนินงานวิจัย	58
จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ	61
การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	78
สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	82
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	84
แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	85
แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	98
แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	108
แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	114
สรุปผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	124

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
การใช้ทรัพยากรเกษตรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชุมชน	20
องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	30
กรอบแนวคิดในการศึกษา	47

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งเที่ยวเชิงเกษตรกว่า 1,215 แห่ง ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวชุมชน 969 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวของสวนราชการ 87 แห่ง และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) 163 แห่ง และในอนาคตคาดว่าจะมีการเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีก 5% โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยว 5 ประเภท ได้แก่ 1) การกสิกรรม เที่ยวชมสวนดอกไม้ สมุนไพร สวนดอกไม้ ไม้ประดับ 2) ป่าไม้ เยี่ยมชมสวนป่าธรรมชาติและสวนป่าที่เกษตรกรปลูกขึ้นเอง 3) การประมง เยี่ยมชมการเลี้ยงกุ้ง หอย ปู และ ปลา หรือการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ของการเกษตรประมงที่ประสบความสำเร็จ 4) ฟาร์มปศุสัตว์ สัมผัสสัตว์เลี้ยงที่เป็นมิตร และร่วมสนุกกับกิจกรรมในฟาร์ม อาทิ ซี่ม้า รีดนมวัวและกิจกรรมอื่นๆ และ 5) วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร เป็นต้น (ประชาชาติธุรกิจเศรษฐกิจในประเทศไทย, 2561) อีกทั้งจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากมายและหลากหลาย ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี อีกทั้งความมีไมตรีจิตของคนไทยที่เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน จนได้สมญานามว่า “THE LAND OF SMILES” หรือสยามเมืองยิ้ม จึงเป็นแรงดึงดูดการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติทั่วโลก (อมรรัตน์ วงศ์เป็ง, 2554) เมืองไทยจึงกลายเป็นจุดท่องเที่ยวที่มีตัวสินค้าหลักๆ ที่นำเสนอรวมทั้งสินค้าเกษตรในจำนวนองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว และสามารถแตกเป็นประเภทกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้ถึง 8 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวทางเรือ และการท่องเที่ยวในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งเหล่านี้เองสามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) นอกจากนี้ความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้จากการท่องเที่ยวยังเป็นการพักผ่อนหย่อนใจและเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และก่อให้เกิดความเข้าใจทำให้เกิดความรู้สึกเป็นมิตรต่อกันและมีประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติด้วยกัน อีกทั้งยังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจและใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ทั้งนี้การท่องเที่ยวจึงเป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของคนในชุมชนที่มาจากต่างถิ่นและต่างวัฒนธรรมในการสร้างมิตรภาพจากการท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิดต่อไป

ทั้งนี้ทางหน่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2558 - 2560 ได้อธิบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงในฐานะเป็นกลไกหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพ เพื่อเคลื่อนไหวเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2560 เพื่อเป็นแผนหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศที่ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวนั้นเป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทั่วทุกภาคส่วนของไทย และทำให้เห็นแนวทางในการจัดการปัญหาชุมชนและสร้างรายได้เสริมให้ชุมชนสามารถนำมาพัฒนาชุมชนและเลี้ยงดูตัวเองให้ความอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับชุมชนประมง

ชายฝั่งที่มีศักยภาพและสามารถจัดการให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวได้ อีกทั้งยังสามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้วิชาชีพ โดยนักปราชญ์ชาวบ้านที่รวมกลุ่มกันคิดค้นและสร้างอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งมีการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนไปพร้อมๆกัน เพื่อเป็นการดึงดูดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนสู่ความประทับใจให้กับผู้ที่มาท่องเที่ยว รวมถึงมีการจัดการพื้นที่ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแหล่งหนึ่งในการปรับปรุงสภาพพื้นที่เดิมให้ดีขึ้น ไม่เป็นปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อคนในหมู่บ้านด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเยี่ยมชมเกี่ยวกับการเกษตรประมงของชาวบ้านให้ยังคงสภาพต่อไป และมีความเหมาะสมกับการท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ให้เป็นการท่องเที่ยวโดยมีแนวคิดเพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ตั้งใจที่จะเลือกมาท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวที่จุดหมายปลายทางจริง ไม่ใช่เป็นการท่องเที่ยวไปยังที่แห่งนั้นตามกระแสนิยม โดยการจะตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพนั้น และมีการนำเสนอแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการที่แตกต่างของนักท่องเที่ยวรายบุคคล โดยที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งด้านภาครัฐ ผู้ประกอบการและชุมชนร่วมกันพัฒนาการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีพื้นฐานกับธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (มนัสสินี บุญมีศรีสง่า, 2558) รวมถึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นและต่อยอดในการพัฒนาถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาปรับประยุกต์ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อมาถึงปัจจุบัน และเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ดังนั้นแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ที่จะตอบสนองในการขับเคลื่อนเงื่อนไขที่สนับสนุนในการจัดการการท่องเที่ยวและสามารถเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพที่ได้ถูกเสนอขึ้น เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและหาแนวทางนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการกับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆ และสามารถนำมาพัฒนาภาคเกษตรกรรมประมง เพื่อให้มีรายได้จากการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปีจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่สามารถช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง และเกิดการพัฒนาการเกษตรชุมชนประมงที่เกี่ยวข้องเนื่องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ และสามารถเป็น “ชุมชนต้นแบบ”

ทั้งนี้ความสามารถในการแสดงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่พยายามแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเป็นศูนย์การเรียนรู้ของศูนย์ฝึกอบรมอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันต์ยในการแปรรูปอาหารทะเลที่มีความหลากหลาย และมีลักษณะเด่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างความเข้มแข็งด้วยกำลังของประชาชนด้วยตนเอง คือ การผลิตปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง ที่สามารถจัดจำหน่ายส่งออกเพิ่มมูลค่าให้แก่คนในชุมชนและเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำทั้งสายธารแม่น้ำลำคลองเชื่อมสู่ทะเลชายฝั่ง โดยปลูกฝังให้คนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ของระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่มีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไป และพยายามแนะนำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นปรากฏการณ์

ของมนุษย์ในการบริหารจัดการที่สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมเชิงเกษตรชุมชนประมงในการเดินทางท่องเที่ยวที่สามารถกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น และเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน จุดมุ่งหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน และสามารถกำหนดมาตรการในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้มีคุณภาพ รวมถึงการกำหนดทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไป ตลอดจนตระหนักและให้ความสำคัญในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่ากับบริบทชุมชนว่ามีสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างไร ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการปรับปรุงระบบสิ่งแวดล้อมชุมชน การปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชน เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและหาแนวทางเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สร้างสรรค์ของชุมชนเกษตรประมง ซึ่งเป็นการผสมผสานการนำวัฒนธรรมประเพณีหรือสิ่งที่ดีงามภายในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมมาสร้างสรรค์การท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ให้มีความน่าสนใจภายใต้ความเข้มแข็งของชุมชนที่จะยังคงไว้ ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้อย่างคุ้มค่าสร้างความอุดมสมบูรณ์แก่สิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้นไป นำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์เชิงสร้างสรรค์และเหมาะสมกับบริบทของชุมชนประมงต้นหยงเปาว์ว่าได้ต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
2. ระดับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
3. แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีรูปแบบเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น
2. นำผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละด้านของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อมาปรับปรุงและพัฒนาสร้างระบบการบริหารจัดการ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น
3. นำแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยศึกษาเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพต่อความสามารถในการเตรียมความพร้อมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ได้แก่ ศักยภาพของคน ศักยภาพของพื้นที่ การจัดการที่มีส่วนร่วม ผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน (วิระพล ทองมา และประเจต อำนาง, 2547)

ส่วนการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จะใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT โดยที่มีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (โกมล วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง, 2555) และใช้เกณฑ์ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านความสามารถในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิง

เกษตร ศักยภาพด้านความสามารถในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านความสามารถในการดึงดูดใจฯ (สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2553)

นอกจากนี้ยังมุ่งเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยการใช้รูปแบบการสนทนากลุ่มและนำมาพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ทั้งหมด 3,740 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน

เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวน 14 คน ได้แก่

1. ผู้นำชุมชน คือ กำนันชุมชน	จำนวน 1 คน
2. นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี	จำนวน 1 คน
3. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ	จำนวน 1 คน
4. บัณฑิตอาสา	จำนวน 1 คน
5. นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรประมง	จำนวน 1 คน
6. กลุ่มชาวบ้าน/เครือข่าย ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่	
6.1 ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย/ผู้ประกอบการแปรรูปเกษตรประมง	จำนวน 1 คน
6.2 ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอำเภอหนองจิก	จำนวน 1 คน
6.3 ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน	จำนวน 1 คน
6.4 ประธานกลุ่มสตรี/อสม.	จำนวน 1 คน
7. บุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว	จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 รวม ระยะเวลา 8 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินศักยภาพ หมายถึง เกณฑ์ของความพร้อมความสามารถที่มีต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสภาพลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพชุมชน หมายถึง ความสามารถของคนในการจัดการทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาสภาพพื้นที่ที่มีอยู่ในชุมชน ตามวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านดั้งเดิม วัฒนธรรม/ประเพณีท้องถิ่น ศูนย์เรียนรู้ฝึกรวมอาชีพเชิงเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ตลอดจนชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการร่วมจัดการดูแล การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกแก่ผู้มาเยือนและมีการบริหารจัดการที่ดี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวเกษตรประมง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน

ชุมชน หมายถึง เป็นชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ชุมชนเชิงเกษตร หมายถึง เป็นชุมชนเกษตรประมงที่มุ่งเน้นถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การเกษตรให้คงเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ดั้งเดิม ตลอดจนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์การเกษตรประมงที่ประสบความสำเร็จ และผลิตเพลีนในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเชิงเกษตร ต่อการได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรและรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเครื่องกำหนดกรอบแนวคิดและแนวทางในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

นิยามและความหมายของชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บริบทของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวคิดการประเมินมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

นิยามและความหมายของชุมชน

สนธยา พลศรี (2547 อ้างถึงใน สุรรัตน์ วิชัย, 2555) ที่ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่อาศัยร่วมกันในสังคมและอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพัน เอื้ออาทร และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้บรรทัดฐานและมีประเพณีวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2553) ได้กล่าวความหมายของชุมชน คือ กลุ่มทางสังคมที่มาอยู่ร่วมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่ ตลอดจนมีวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละวันที่คล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นเจ้าของท้องถิ่นร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน ทั้งนี้เพื่ออยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน และมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง (2556 : 7-8) ได้สรุปความหมายของชุมชน ออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

1. ชุมชน หมายถึง การรวมตัวกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันตามบรรทัดฐานทางสังคม มีความผูกพัน ความเป็นปึกแผ่น และอาจหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีสายสัมพันธ์กันทั้งในมิติความสัมพันธ์แบบเครือญาติและมิติทางสังคมและวัฒนธรรม

2. ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคมหรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทั้งในด้านพื้นที่และความเอื้ออาทรที่มีต่อกัน

3. ชุมชน หมายถึง องค์กรและขบวนการทางสังคมที่มีวัตถุประสงค์แน่ชัดและรวมกันในช่วงระยะเวลาที่นานพอสมควร จนเกิดระบบความสัมพันธ์และความผูกพันกันเกิดขึ้น เช่น องค์กรชุมชน องค์กรในท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าชุมชน คือ เป็นบริเวณแห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่รวมกันเป็นเวลานาน มีความผูกพันต่อพื้นที่แห่งนั้น มีจารีตประเพณี มีความรู้สึกและความเชื่อไปในทางเดียวกัน ใช้พื้นที่สาธารณสถานและสถาบันการปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆร่วมกัน สามารถร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมร่วมกันได้และมีกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในบริเวณอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกันอย่างชัดเจน ตลอดจนมีส่วนร่วมสำคัญของชีวิตทุกอย่างไปอย่างเดียวกัน โดยมองเห็นได้จากกิจกรรมารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณีและการพูดจาระหว่างกันได้ร่วมกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT"

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2555) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ เป็นเส้นทางหนึ่งในการสร้างเครื่องมือในการขับเคลื่อนขององค์กรชาวบ้านในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมภายในชุมชนที่เข้มแข็ง โดยต้องผ่านกระบวนการความร่วมมือของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวสูงสุด

นอกจากนี้ พงณา สวนศรี (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสังคม และวัฒนธรรมในการกำหนดทิศทางของชุมชนในการร่วมกันจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีสิทธิเป็นเจ้าของในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งจะต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้านได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลร่วมกัน

อีกทั้ง พงณา สวนศรี (2546) ยังได้อธิบายถึงการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นทางนำและเป็นเงื่อนไขในการสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนและการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนต่อการแสดงศักยภาพของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆกันต่อไป

ดังนั้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ของการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนภายใต้มิติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเมือง ด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ เป็นการท่องเที่ยวที่กำหนดเส้นทางในการบริหารจัดการโดยคนในชุมชนต่อการใช้ทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งนี้เครื่องมือในการนำมาใช้เพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยที่มีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

หลักการทำงานของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการกำหนดรูปแบบในการตัดสินใจร่วมกัน
3. ส่งเสริมความภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
5. ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความน่าอยู่และสร้างความยั่งยืนมากขึ้น
6. คงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจมากขึ้น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆระหว่างกันของคนต่างวัฒนธรรมร่วมกัน
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเที่ยงธรรม
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่น ตลอดจนมีการกระจายรายได้สู่

สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

ดร.ชนันท์ เอมพันธุ์ (2545) สรุปไว้ในหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นมีด้วยกัน 3 ด้าน ดังนี้

1. เป้าหมายทางเศรษฐกิจ ได้แก่
 - 1.1 ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น
 - 1.2 ก่อให้เกิดการจ้างงานท้องถิ่นรวมถึงลดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อเป็นแรงงานในเมืองของประชาชนท้องถิ่น
 - 1.3 ก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น
2. เป้าหมายทางสังคม ได้แก่
 - 2.1 ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของของทรัพยากรท้องถิ่น
 - 2.2 ก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในท้องถิ่น
 - 2.3 ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะที่เพิ่มเติมขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมระหว่างชุมชนหน่วยงานภายนอกและนักท่องเที่ยว
 - 2.4 ก่อให้เกิดการกระชับความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชนโดยผ่านทางการทำงานร่วมกัน
 - 2.5 ก่อให้เกิดการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของท้องถิ่น
 - 2.6 ลดการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในท้องถิ่นเนื่องจากการมีรายได้พอเพียงรวมถึงสร้างอาชีพในท้องถิ่น

2.7 ก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์และความรู้ที่มีคุณค่ากลับไป

3. เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

3.1 รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนและไม่เสื่อมโทรม

3.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความสะอาดสวยงามร่มรื่นและเป็นระเบียบ

3.3 เกิดความห่วงใยในทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเกิดจิตสำนึกในการปลูกฝังและการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและมีสภาพแวดล้อมที่ดีตามมา

1.4 ป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติประวัติศาสตร์หรือโบราณสถานต่างๆ

3.5 ทำให้เกิดแนวร่วมในการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติซึ่งนักท่องเที่ยวอาจเป็นกำลังสำคัญให้ประชาชนท้องถิ่นในการรักษาทรัพยากรในท้องถิ่น

วิระพล ทองมา และประเจต อำนวย (2547) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชน คือ "เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือน ในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่างๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน" และได้อธิบายถึงกระบวนการเรียนรู้ของ CBT : มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ดังนี้

- **ศักยภาพของคน** ต้องเริ่มจากคนในชุมชนที่จะต้องรู้จักการวางบรรทัดฐานของตนเองให้ดีเป็นอันดับแรก เพื่อการความพร้อมในการบรรยาย การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้เองคนในชุมชนก็จะต้องเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความสามัคคี ทำงานร่วมกันได้อย่างเข้มแข็ง

- **ศักยภาพของพื้นที่** หมายรวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจนสุร่นลูกรุ่นหลาน ทั้งนี้คนในชุมชนต้องรู้จักรัก รู้จักหวงแหนเห็นคุณค่าของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตน สามารถนำไปจัดการบริหารได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งชุมชนต้องมีศักยภาพในการเตรียมความพร้อมของการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานบริการสำหรับการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดพื้นฐานทางการท่องเที่ยวชุมชน และการจัดการในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

- **การจัดการ** เป็นกระบวนการจัดวางแผนงานให้เป็นระบบ และมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เกิดความยั่งยืน สมดุลในกลุ่มคนหมู่มาก ดังนั้นชุมชนที่จะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT" ได้ต้องเป็นชุมชนที่มีภาวะความเป็นผู้นำที่เป็นที่ยอมรับ มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายภายในชุมชน อีกทั้งยังต้องได้รับการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดเวทีประชาคม เพื่อการพูดคุยในการตัดสินใจร่วมกัน และกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมชุมชนรู้ว่าพื้นที่ของตนจะมีรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไร ควรมีโอกาสอะไรบ้าง และจะมีการกระจาย จัดสรรรายได้อย่างไร

ทั้งหลายทั้งปวงที่กล่าวมานั้น สิ่งสำคัญที่สุดของชุมชนก็คือการมีส่วนร่วม อันหมายรวมถึง ร่วมในทุกๆ สิ่ง ทุกอย่างเพื่อส่วนรวม

- **มีส่วนร่วม มีได้อย่างไร** การติดต่อสื่อสารพูดคุย เป็นการสื่อความคิดเห็นการแก้ปัญหา รวมถึงการหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆจากการระดมความคิดจากประสบการณ์ของนักวิจัยท้องถิ่นพบว่า ชุมชนจัดให้มีเวทีพูดคุย ร่วมกันคิดวางแผนดำเนินการ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน สร้างกฎระเบียบของชุมชนทางด้านต่างๆเพื่อให้คนในชุมชนรวมถึงผู้มาเยือน ปฏิบัติตาม

- **ผลกระทบจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน : "Community-based Tourism : CBT"** ทุกอย่างที่ดำเนินการย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ตั้งอยู่สิ่งแวดล้อมโดยรอบทั้งสิ้น ซึ่งมีผลกระทบ ด้านบวกและด้านลบ ได้แก่

1. **ผลกระทบด้านบวก** ส่งผลให้ชุมชนมีการปลูกจิตสำนึกเกิดการพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเอง คิดเป็นทำเป็น มีความพยายามในการเรียนรู้พัฒนาเกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีการรวมตัวกัน สร้างความเข้มแข็งในชุมชน ตลอดจนสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตาม ความคาดหวังและความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้เป็นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคมวัฒนธรรม 3) สิ่งแวดล้อม และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะ นำไปสู่ความยั่งยืนคือการรวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น ตลอดจนการนำไปใช้ ประโยชน์ได้เกิดความก้าวหน้า และความภาคภูมิใจในความรู้สึกเป็นเจ้าของในการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชนร่วมกัน และเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในที่สุด

2. **ผลกระทบด้านลบ** ปัญหาที่เกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ จำนวนขยะที่เพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว การใช้ระบบนิเวศจากธรรมชาติการรับวัฒนธรรมที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว การต้อนรับจากการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวด้วยความไม่เต็มใจ รวมถึงการสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หากมีการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมากเกินไป

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548) กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี อยู่ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 2) องค์กรชุมชน
- 3) การจัดการสื่อ
- 4) การเรียนรู้

ประเด็นสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้แก่

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
 - ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีการพึ่งพาอาศัย จากธรรมชาติโดยตรง ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน
 - ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. ด้านองค์กรชุมชน

- ชุมชนมีความเคารพทางความคิดและยอมรับซึ่งกันและกัน
- มีนักผู้รู้/ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้และทักษะในเรื่องราวภายในชุมชน

แห่งนั้นที่หลากหลาย

- ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว

3. ด้านการจัดการ

- มีการวางกฎระเบียบหรือข้อควรห้ามในการจัดการสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม

และการท่องเที่ยว

- มีองค์กรหรือเงื่อนไขในการทำงาน เพื่อจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจน

พัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนโดยรวมได้

- มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
- มีกองทุนเพื่อสนับสนุนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนได้

4. ด้านการเรียนรู้

- เป็นลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์การเรียนรู้ ความเข้าใจ

ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน

ดังนั้น องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน สรุปได้ว่า เป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาร่วมกันอนุรักษ์เพื่อให้คงอยู่ต่อไปต่อรุ่นหลัง และใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

การเตรียมความพร้อมชุมชนด้านการท่องเที่ยว

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้กล่าวว่า ในการเตรียมความพร้อมของชุมชน ชาวบ้านควรมีการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รับรู้ปัญหาพร้อมกัน และช่วยกันค้นหาแนวทางป้องกันตั้งแต่ต้น ทั้งนี้เพื่อปรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุดและเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมไปถึงประชากรแต่ละชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สำคัญชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการปลูกฝังในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกระจายความรู้ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

การบูรณาการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนใช้วิธีการบูรณาการภายใต้การประสานผลประโยชน์ในแต่ละด้านต่างๆเข้าด้วยกัน ซึ่งมีความเชื่อมโยงในหลายมิติ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นการผสมองค์ความรู้ในการพัฒนาด้านต่างๆอย่างเป็นองค์รวม ดังนี้

- มิติด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นให้ชาวบ้านเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และการคุ้มครองด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รู้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว เพื่อจำกัดการพัฒนาและดำเนินการจัดการท่องเที่ยว โดยพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

- มิติด้านเศรษฐกิจ มุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวโดยนำฐานทรัพยากร ซึ่งเป็นสินทรัพย์ร่วมหรือสมบัติสาธารณะมาเป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยว

- มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มุ่งใช้กิจกรรมต่างๆรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆได้อย่างลึกซึ้ง

ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการมุ่งเน้นในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนควบคู่กับการตระหนักต่อการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนและคงไว้อย่างยั่งยืน ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ที่ล้ำค่าให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์ให้แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของคนในชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการตระหนักถึงด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ใหม่ๆและสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย และจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการในการบริการ การดึงดูดให้เกิดความสนใจจากแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ตลอดจนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมวิถีชีวิต เพื่อให้เกิดความบันเทิงในการรับชมถึงความหลากหลายภายในชุมชน เป็นต้น

บริบทของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชน

เดิมที่มีตำนานที่มาของหมู่บ้านที่แตกต่างและหลากหลายด้วยกัน แต่มีสิ่งหนึ่งที่ผู้คนเห็นพ้องต้องกันว่า บ้านต้นหยงเปาว์ มีอายุมานานกว่า 200 ปีแล้ว เมื่อก่อนอยู่ไกลจากที่ตั้งในปัจจุบันมาก แต่เนื่องจากน้ำทะเลหนุนเข้ามาเรื่อย ๆ และที่ดินก็ขาดหายไปจึงมีการอพยพเข้ามาเรื่อยๆ จนถึงที่ตั้งปัจจุบัน เนื่องจากเมื่อก่อนที่หมู่บ้านแห่งนี้จะมีลักษณะเป็นเกาะอยู่ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “เกาะกอแระ” ภาษามลายู จะเรียกว่า “ปูลากอแระ” หลังจากนั้น หลายปีที่ผ่านมา ชาวบ้านได้อพยพมาอยู่อีกเกาะหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “เกาะต้นหยงเปาว์” และชาวบ้านได้เล่าต่อกันมาว่ามีเมล็ดมะม่วงใหญ่ 1 เม็ด

แต่ไม่รู้ว่าเป็นเม็ดมะม่วงอะไร ไฉงอกขึ้นที่เกาะต้นหยงเปาว์แห่งนี้ ดังนั้นชาวบ้านจึงพา เรียกกันว่า “บ้านต้นหยงเปาว์” ซึ่ง “ต้นหยง” แปลว่า “แหลม” ที่ยื่นออกไป บวกกับเม็ดมะม่วง จึงเรียกว่า “ต้นหยงเปาว์”.

นอกจากนี้ชุมชนต้นหยงเปาว์ เป็นชุมชนติดทะเล มีพื้นที่คล้ายเกาะ หน้าหมู่บ้านมีทะเลอ่าวไทยทอดยาว ส่วนด้านหลังมีคลองโอบล้อมหมู่บ้านเอาไว้ จากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่จึงมีสัตว์น้ำมากมาย ชาวบ้านทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างสุขสบายด้วยการทำประมงชายฝั่ง เดิมชาวประมงบ้านต้นหยงเปาว์จับปลาได้ ก็นำไปขายเป็นพลาสติก ส่งออกไปยังจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะนราธิวาส ทำให้ขายได้เพียงกิโลกรัมละ 250 บาท แต่เมื่อมีการรวมกลุ่มกันเป็น "วิสาหกิจชุมชน" จึงมีแนวคิดพัฒนาและแปรรูปสินค้าเป็น "โอริงบันตัย" หรือ "ชาวเล" นั่นก็คือ "ปลาเกลือเค็มกางมุ้ง"

กระทั่งปี 2532 ถึงปัจจุบัน ชาวต้นหยงเปาว์ต้องต่อสู้กับนายทุนที่ทำประมงแบบผิดกฎหมาย โดยเฉพาะ "ประมงอวนรุน" ส่งผลให้ทรัพยากรทางทะเลถูกทำลายไปเกือบหมดสิ้น แต่ชาวบ้านก็เลือกต่อสู้แบบ "สันติวิธี" และได้รับผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้ทำให้ทะเลเกิดการฟื้นตัวและมอบความอุดมสมบูรณ์กลับมาอีกครั้ง ปัจจุบันอวนลากมีปริมาณลดลง ปลาเคยที่หายไปอย่าง "ปลากุเลา" เริ่มกลับมาให้เห็น ทั้งนี้ด้วยระบบนิเวศน์บริเวณปากอ่าวปัตตานีที่มี "แพลงตอน" มากมาย โดยเฉพาะปากคลองต้นหยงเปาว์ คลองบางตาวาที่บรรจบกับทะเล จึงมีธาตุอาหารสมบูรณ์ ส่งผลให้ปลากุเลาชุกชุมตามไปด้วย ทั้งนี้ปัจจุบันชาวบ้านรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายชุมชนประมงพื้นบ้านจำนวน 52 หมู่บ้าน มีเรือกว่า 2,900 ลำ ชาวประมงกว่า 83,000 คน รongรับการประกอบวิสาหกิจชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการท้องถิ่นและภาครัฐในการยกระดับสินค้า เพิ่มมูลค่าพร้อมสร้างมาตรฐานในการผลิต โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ประมงแปรรูป แต่ไม่ทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม คือเมื่อได้ปลาสดๆ จากทะเล ก็แขวนปลาให้สะเด็ดน้ำ นวดเนื้อปลาเพื่อความนุ่ม ละเอียดยเป็นเนื้อเดียว ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ถูกบ่มเพาะทักษะและความชำนาญจากรุ่นสู่รุ่น

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าต้นหยงเปาว์ จึงมีความหมายว่า “แหลมมะม่วงเดิม” หรือ “ต้นหยงเปาว์” ที่เป็นดงปามะม่วงที่กินอาณาบริเวณกว้างขวางและสภาพหมู่บ้านที่มองเห็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งที่เคยดำรงอยู่ในอดีต

พื้นที่

ตำบลท่ากำชำมีจำนวน 7 หมู่บ้าน มีพื้นที่ติดต่อกับทะเลฝั่งอ่าวไทย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีอาชีพหลักทำประมง ทำนา และทำสวน มีพื้นที่ทั้งหมด 20,924 ไร่

เขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดกับ อ่าวไทย

ทิศใต้ ติดกับ ต.ท่าเรือ อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.บางเบาะ อ.หนองจิก จ.ปัตตานี

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ปากนาง อ.เทพา จ.สงขลา

อาชีพ

อาชีพหลัก ทำนาและทำการประมง
อาชีพเสริม ทำสวนและทำไร่

สาธารณูปโภค

มีไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ครบทุกหมู่บ้าน

การเดินทาง

อยู่เส้นทางระหว่างจังหวัดปัตตานีไปจังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากอำเภอหนองจิก 20 กิโลเมตร การคมนาคมเป็นเส้นทางถนนลาดยางตลอดสาย

ผลิตภัณฑ์

กะปิกุ้ง มั่นกุ้ง ปลากุลเลาเค็ม (ไทยตำบล ตอท คอม, 2560)

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปัจจุบัน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้รวบรวมสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยวไทย 631,252 คน หรือ ร้อยละ 95.2 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 31,848 คน หรือร้อยละ 4.80 รวม 663,100 คน และรายได้จากการให้บริการนักท่องเที่ยวมูลค่า 8,911,850 บาทและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลผลิต 15,142,454 บาท รวมทั้งสิ้น 24,054,304 บาท (ราณี อธิชัยกุล และคณะ, 2558)

และนอกจากนี้ผลการสำรวจของ ราณี อธิชัยกุล และคณะ (2558) พบว่า ประเทศไทยมีความโดดเด่นของผลผลิตทางการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ด้านการเกษตร เทคโนโลยีการเกษตร รวมทั้งความงามของทรัพยากรธรรมชาติและภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว แม้สถานที่ทางการเกษตรจะตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและผลิตผลทางการเกษตร เพื่อจำหน่ายและเป็นการสร้างรายได้หลักของเกษตรกร แต่การจูงใจเที่ยวในไร่นา การเกษตรประมง สวนเกษตร สวนดอกไม้ หรือสวนผลไม้ รวมทั้งแหล่งประมงล้วนช่วยนำมาซึ่งรายได้เสริมแก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ อีกทั้งผลผลิตทางการเกษตรมีฤดูกาลที่แตกต่างกันไปในแต่ละภาคของประเทศ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมผลผลิตทางการเกษตรได้ตลอดปีแตกต่างกันไป เช่น เดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์มีผลผลิตของผัก ผลไม้ และดอกไม้เมืองหนาวในภาคเหนือ เดือนมีนาคม - เมษายนมีไม้ดอกและไม้ผลในภาคกลางและภาคตะวันตก เดือนพฤษภาคม - มิถุนายนมีผักผลไม้ในภาคตะวันออก เดือนกันยายน - ตุลาคมมีผลไม้ในภาคใต้ เป็นต้น ขณะที่กิจกรรมและผลผลิตทางด้านปศุสัตว์ก็ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังพบว่า ส่วนมากแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ของทั้งภาครัฐและเอกชนรายใหญ่มีศักยภาพในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูง แต่แหล่งท่องเที่ยวขนาดเล็กของเกษตรกรรายย่อยและชุมชน ส่วนใหญ่ยังขาดการนำเสนอผลผลิตที่น่าสนใจและขาดการส่งเสริมที่ครบวงจร

สำหรับหน่วยงานภาครัฐของไทยได้ให้ความหมายท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ใช้การโดยเน้นการตอบสนองตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิถีชีวิตการเกษตรประมงและการสร้างรายได้เสริม ของเกษตรประมงชายฝั่งโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลา กุเลาเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง เป็นต้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้ให้ความเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยว ทั้งที่เป็นชุมชนภาคเกษตรประมงภาคเรียนรู้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวชน การค้าหาองค์ความรู้ในภาคเกษตรประมง ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งการเกษตรในรูปแบบดั้งเดิมและการเกษตรแบบมีความก้าวหน้าต่อการพัฒนา รวมถึงชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรประมงและชุมชนนั้นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมกันบริหารจัดการร่วมกัน เป็นต้น

กรมส่งเสริมการเกษตร (2547) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว โดยเน้นการมหานการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรประเภทต่างๆ เช่น มีการเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงหอยสวนไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร (2544) ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ทำให้มีรายได้อย่างเท่าเทียมกันไปยังชุมชนอย่างแท้จริงของการโอนให้บุคคลภายนอกที่เข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนเกษตร เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและหาประสบการณ์จากการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นๆรวมทั้งได้รับความเพลิดเพลินจากาท่องเที่ยวร่วมกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) อธิบายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ไม่ได้ทำความเพลิดเพลินและความรู้ที่ได้กลับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดหรือนำไปประกอบอาชีพได้ อีกทั้งการค้นหาเรียนรู้เข้าใจในการนำแนวคิดปรัชญาองค์ความรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทยเพื่อได้สัมผัสและนำไปใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบกิจกรรมต่างๆในการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมถึงบริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชนที่สร้างความประทับใจจากการท่องเที่ยวร่วมกัน

ดังนั้นจึงสรุปการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนด้วยความระมัดระวังและไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบต่างๆ เพื่อให้ชาวบ้านหรือผู้ที่มาท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้รับประโยชน์โดยตรงจากการได้มาท่องเที่ยว ตลอดจนได้มาเยี่ยมชมกับวิถีชีวิตชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ ป่าชายเลน ชายหาดต้นหยงเปาว์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมหรือผู้ที่มาสัมผัสในการได้มาเยี่ยมชมของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน ตลอดจนมาศึกษาศูนย์เรียนรู้ฝึกรวมอาชีพของคนในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การจัดการทรัพยากรเชิงเกษตรประมง ในการวิจัยครั้งนี้สนใจศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกี่ยวกับปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนประมงที่ใช้ในการทำหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเช่นปลาเกลือเค็มกะปิกุ้ง ทรัพยากรเกษตรที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตรประมงประเทศต่างๆ เช่น ดิน น้ำ หรือสภาพพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของแรงงาน องค์กรความรู้ เครือญาติ ความเชื่อ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด ดังนั้นในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการจัดการทรัพยากรเกษตรประมงดังต่อไปนี้

การจัดการทรัพยากรเกษตรประมงโดยทั่วไป หมายถึง การเลือกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ทรัพยากรการเกษตรประมงต่อการนำไปปรับไปใช้ในรูปแบบของกิจกรรมที่สร้างสรรค์ไปพร้อมๆ กับการรักษาต่อระบบสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ลักษณะภูมิประเทศก็ถือว่าเป็นส่วนสำคัญเช่นเดียวกันในการจัดการต่อทรัพยากรการเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ดังนี้

โดยทั่วไปการเกษตรประมงจะขึ้นอยู่กับทางพยากรณ์อากาศที่มีสภาพอากาศในแต่ละช่วงที่แตกต่างกันซึ่งต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทรัพยากรของชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นทักษะของชุมชนที่มีระบบเกษตรประมงของท้องถิ่นที่มีลักษณะรูปแบบที่หลากหลายที่มีความจำเพาะสำหรับพื้นที่หรือบริเวณการทำเกษตรประมงภายในชุมชน ซึ่งเป็นระบบการดำเนินการเกษตรประมงที่พัฒนาขึ้นมาจากขั้นตอนในการจัดการการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก ที่สั่งสมบทเรียนต่อกัน โดยการแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงต้นหยงเปาว์ จนตกผลึกเป็นความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและทรัพยากรชายฝั่งตามธรรมชาติในการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตามเงื่อนไขในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป เช่น มีประชากร หรือการแพร่เข้ามาของอิทธิพลต่างประเทศ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลให้ระบบเกษตรประมงของท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย ถ้าสามารถปรับตัวไปตามเงื่อนไขใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างล้าช้า ก็จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศหรือทรัพยากรชายฝั่งเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การทำเกษตรในเขตร้อนมี 2 ลักษณะ คือพึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอกเพิ่มมากขึ้นและพึ่งพาตนเองเพิ่มมากขึ้นในลักษณะดังนี้ (วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2547)

1.) การเกษตรพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก

ปัจจัยการผลิตภายนอกที่เกษตรประมงที่พึ่งพามากที่สุด คือ เครื่องอุปกรณ์เทคโนโลยีในการจัดหางานแต่ละชนิดและเครื่องอุปโภคบริโภคในการผลิตการแปรรูปต่างๆ ทั้งนี้เป็นการที่จะต้องใช้จ่ายค่าใช้จ่ายจำนวนมากพอสมควรดังนั้นการใช้ระบบการเกษตรแบบนี้จึงอาจประสบความสำเร็จเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศค่อนข้างสม่ำเสมอและสามารถควบคุมได้ง่าย ทั้งนี้ปัจจุบันมีระบบการแข่งขันมากมาย รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้สามารถลดการจ้างงาน การประหยัดเวลาได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันนั้นจนทำให้มนุษย์เราลื

ไปว่าการนำใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีมากขึ้นจนบางครั้งทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุลจากแหล่งอุตสาหกรรมที่ผลิตอยู่ซึ่งส่งผลต่อรากฐานทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

2.) การเกษตรที่พึ่งตนเองเป็นระบบที่อาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอก

การเกษตรที่พึ่งตนเองเป็นระบบที่อาศัยปัจจัยการผลิตจากภายนอกจำนวนไม่มากนัก ซึ่งเป็นระบบเกษตรที่สามารถพบเห็นได้ในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในเขตที่ระบบนิเวศที่มีความซับซ้อนจนเกษตรประมงไม่สามารถเลี้ยงทดลองวิธีการแบบใหม่ๆได้นอกจากนี้โดยสร้างทางนิเวศและการพาณิชย์ไม่เอื้ออำนวยให้ใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกได้ ซึ่งระบบเกษตรแบบนี้เกษตรประมงไม่มีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ที่เหมาะสมต่อระบบนิเวศหรือความทันสมัยของการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม ทั้งนี้ก็ยังไม่พัฒนาขึ้นอย่างจริงจังทั้งนี้ทางเกษตรประมงจึงต้องมีวิธีการผลิตโดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและทรัพยากรชายฝั่ง เพื่อสามารถผลิตการแปรรูปออกมาอย่างรู้คุณค่าโดยนำหลักการของบรรพบุรุษมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมทางภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป (วิฑูรย์ ปัญญากุล, 2547)

พฤติกรรมการตัดสินใจของเกษตรประมงในการดำเนินงานด้านการเกษตรจะมีเงื่อนไขหลายอย่างที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจของเกษตรกรที่มองในทางทฤษฎีนั้นคือการตัดสินใจต่อการทำการเกษตรอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการคือ (วิทยา อธิปอนันต์, 2542)

- 1.) พฤติกรรมและความเสถียรภาพของเกษตรประมงให้ความสนใจกับค้นเบ็ดเพิ่มมากขึ้น
- 2.) การเกษตรประมงต้องพึ่งพาพื้นที่บริเวณที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการผลิตเกี่ยวกับกรแปรรูปเกษตรประมง อีกทั้งตระหนักถึงความเสี่ยงทางการผลิตที่อาจจะส่งผลกระทบต่อภายหลังให้มากขึ้น
- 3.) ความพยายามในการดูแลรักษาทรัพยากรชุมชนให้มีความมากที่สุด และรวมถึงการลงทุนทางด้านการผลิตสินค้าอย่างเที่ยงธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุด

ประเภทการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะกิจกรรมการเกษตรหลัก สามารถแบ่งได้ 5 ประเภท คือ การเพาะปลูก การอนุรักษ์หรือการเลี้ยงสัตว์น้ำการประมง การเกษตรและป่าไม้และการเกษตรแบบผสมผสาน
2. แบ่งตามลักษณะเจ้าของกิจการ และการบริหารจัดการ สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์บรรดาในการบริหารจัดการโดยรัฐ (หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชน และบุคคลทั่วไป (สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2553)

การใช้ทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กิจกรรมและทรัพยากรเกษตรเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างไรโดยเฉพาะประเทศที่เริ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้นมีการพัฒนาของระบบการอุตสาหกรรมเกษตรให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้จึงมีความเชื่อมโยงกับการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก "Earth Summit" 2535 เพื่อให้มีการเคลื่อนไหวให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้ มี 3 ประการ ได้แก่ การให้ความสำคัญและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน การส่งเสริมด้านการให้ห้องความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และความต้องการของการพัฒนาศักยภาพสำหรับการเตรียมความพร้อมต่อการปรับตัวของแหล่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลก เพื่อสร้างสรรค์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่หลากหลายและเกิดความน่าสนใจมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงชีวภาพ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้อาจจำแนกตามลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2547)

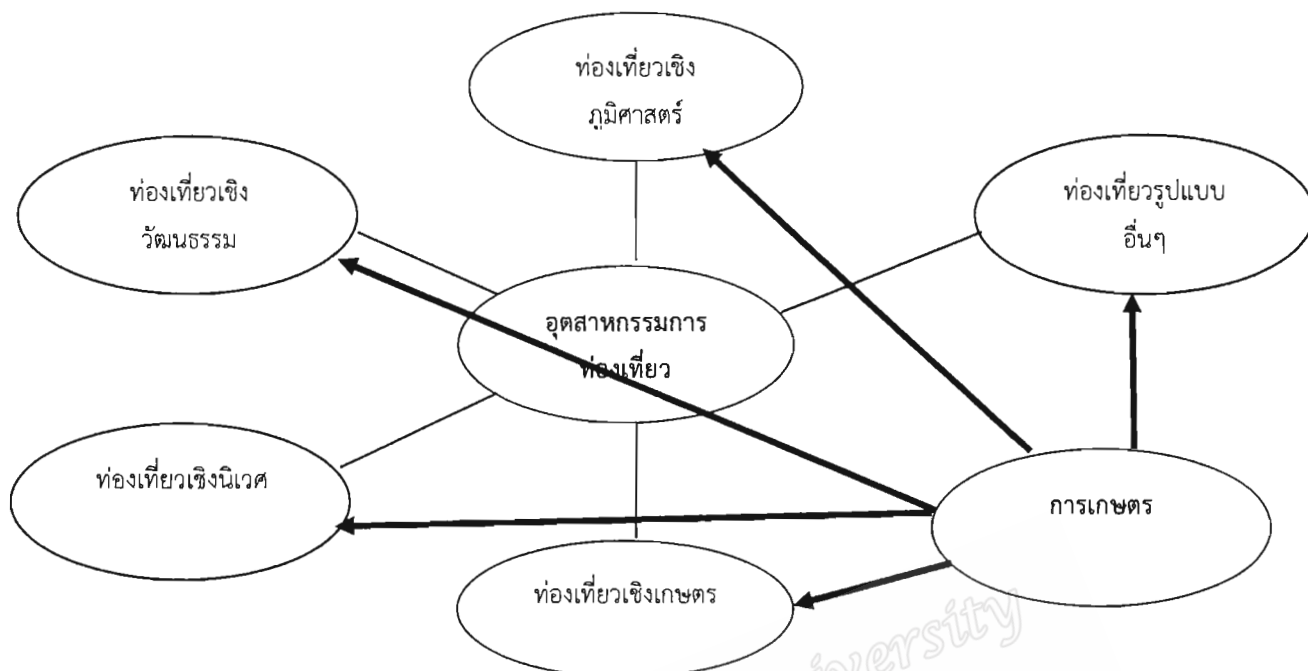
(1) การท่องเที่ยวในแหล่งที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล, การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

(2) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีการท่องเที่ยวตามลักษณะความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันหรือตามวิถีชีวิตของชุมชนแห่งนั้นๆ

(3) แหล่งท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการดูแลสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาชาติที่ทานหรือมันจะเสียพหยา การท่องเที่ยวเชิงกีฬาการท่องเที่ยวแบบผจญภัยการท่องเที่ยวแบบพักอาศัยในครอบครัวการท่องเที่ยวแบบยาวนาน ตลอดจนเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรมสันทนาการด้วยรอยยิ้มเต็มเต็มความสนุกสนานซึ่งกันและกัน เป็นต้น

(4) การท่องเที่ยวตามอัธยาศัยหรือการท่องเที่ยวแบบผสมตามหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้านเกษตร เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ความหลากหลายในรูปแบบของแหล่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวข้างต้น ถือได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเกษตรทั้งทางตรง เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและทางอ้อมที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งเกษตรกรรมทางผลผลิตโดยมีวัฒนธรรมชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านชนบทที่เป็นแหล่งเกษตรหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งที่มีความหลากหลายตามสภาพพื้นที่แห่งนั้นๆที่เป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลิตทางการเกษตรประมง เพื่อมาปรับใช้ในทรัพยากรเกษตรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแสดง ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การใช้ทรัพยากรเกษตรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชุมชน
ที่มา: เทพกร ณ สงขลา (2556)

ผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อการจัดการทรัพยากรเกษตร

ปัญหาการจัดการทรัพยากรเกษตรในภูมิภาคเขตร้อนที่กล่าวตอนต้นนั้นวิชาการ เช่น Ceballos-Lascurain (1996, อ้างถึงใน เทพกร ณ สงขลา, 2556) เสนอแนวความคิดที่พึ่งพิงซึ่งกันและกันระหว่างการจัดการทรัพยากรเกษตรกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กล่าวคือ สำหรับการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการดูแลรักษาความหลากหลายของทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนนั้นทางเกษตรกรต้องมีการปรับตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนแห่งนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนหรืออาจจะเป็นในรูปแบบของเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรธรรมชาติหรือเกษตรประจำท้องถิ่นหรือเกษตรประมง ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลเหล่านั้นจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชน เกิดความเท่าเทียมกันตลอดจนมีการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง เป็นต้น ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1) การเกษตรที่ต้องอาศัยการผลิตจากภายนอก ทั้งนี้การเกษตรนั้นจะต้องเป็นไปตามต่อการสร้างรายได้จากกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่จะต้องลดจากการผลิตที่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ที่ทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุลพัฒนาเกษตรอินทรีย์เกษตรธรรมชาตินอกคสนี้เนื่องจากการเกษตรรูปแบบนี้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

(2) การเกษตรพึ่งตนเองแหล่งเกษตรประมงนั้น จะเห็นได้ว่า เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการจัดการลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงยังมีการกระจายรายได้สู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเข้ามาทดแทนในความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่จะถูกรักษาไว้เพื่อเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวต่อไปให้กับชุมชน

มาตรฐานคุณภาพของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการบริการและความปลอดภัย เพื่อการยกระดับศักยภาพให้มีประสิทธิภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2553) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยต้องเน้นย้ำและคำนึงถึงการปลูกจิตสำนึกและความร่วมมือรับผิดชอบต่อสังคม ต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้จึงต้องมีเครื่องตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หมายถึง ประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพการประเมินหลักหรือรอง / เกณฑ์การประเมินศักยภาพในแต่ละด้านที่ได้เรียบเรียงในการแบบสัมภาษณ์ขึ้นไว้ เพื่อแสดงถึงคุณลักษณะขององค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับมาตรฐานคุณภาพของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จะนำไปวัดหรือไปใช้ในการประเมินคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความพร้อมในการดำเนินการวางแผน ควบคุมดูแล และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร
- 1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แผนงบประมาณ แผนการตลาด เป็นต้น
- 1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการ แจ้งเหตุฉุกเฉินการรักษายาบาลเบื้องต้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เป็นต้น
- 1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดขยะ ปัญหาระบบน้ำเสียหรือมลพิษทางอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น
- 1.5 ชุมชนมีกลไกความร่วมมือของชุมชน เช่น การร่วมประชุมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น
- 1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความพร้อมในการจัดการบริการขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลภายนอกที่จะมาท่องเที่ยว เพื่อให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อีกทั้งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย (ความสะดวก พิจารณาจากช่วงเวลาที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ต่อไป)

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พิกแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลาหรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น

2.5 การจัดเตรียมในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ เพื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวหรือไม่มีการกระจายหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวอื่นหรือไม่ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเกินกว่าจำนวนที่กำหนด เป็นต้น

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ชุมชน ผู้นำชุมชน นักปราชญ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น ตลอดเวลาหรือไม่มีเพียงพอหรือไม่ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่มีการกำหนดช่วงเวลาหรือฤดูกาลหรือช่วงเปิด-ปิด ของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปีหรือไม่

องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยาย แนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ แจ้งให้ทราบถึงข้อกฎหมายและการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวขณะเยี่ยมชม หรือพักอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

3.2 ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชุมชนสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อบรรยายถ่ายทอดความรู้และข้อมูลการท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน ทั้งนี้มัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้

3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน เพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึก สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวมาจับจ่ายหรือซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวหรือซื้อนำกลับบ้าน

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือแผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ

3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ บริการ

รถพ่วง รถจักรยาน หรือพาหนะต่างๆ สำหรับบริการนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ หรือส่วนบุคคล

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม่ ที่สำคัญ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความพร้อมความสามารถในการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มั่นกุ้ง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น เพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยว

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การเกษตร ทฤษฎีใหม่ หรือแบบการใช้เครื่องมือทางการประมงแบบอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งดั้งเดิม เป็นต้น

4.3 สภาพธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตามธรรมชาติ หรือได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม และกลมกลืนกับธรรมชาติ

4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรประมง การแข่งขันพายเรือ การวาดลวดลายเรือกอล และกิจกรรมการสะบัดปลาออกจากอวน การถักอวนแต่ละชนิด เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงมีเป้าหมายให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรประมงในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างความสนใจที่สร้างสรรค์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไปพร้อมกับกามุงพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้เป็นไปตามศักยภาพในการแสดงความสามารถในการร่วมกันบริหารจัดการจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป อีกทั้งร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเกษตรทั้งผลผลิตทางการเกษตรกิจกรรมการเกษตรต่างๆภายในชุมชนที่ตั้งติดกับชายฝั่งทะเล ตลอดจนยกระดับวิถีชีวิตการเกษตรในแง่ของบทบาทความสำคัญที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้เพื่อมาปรับใช้ในงามวิจัยของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก่า อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในพื้นที่กิจกรรมการเกษตรประมงจากการประกอบอาชีพการแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนมีการคำนึงและอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ชุมชนเกษตร

ชุมชนเกษตร คือ ชุมชนที่มีการใช้พื้นที่ในชุมชนทำการเกษตรแบบดั้งเดิมเป็นที่นิยม ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบท เป็นแนวคิดที่สอดคล้อง กับการวางแผนและออกแบบชุมชนที่น่าอยู่อาศัย เนื่องจากช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจที่ดีในชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ สร้างอาชีพหรือสร้างอาชีพได้

แนวความคิดเรื่องชุมชนเกษตร เป็นการทำการเกษตรในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการหมุนเวียนการผลิตและการบริโภคภายในท้องถิ่นเอง สามารถทำได้ในพื้นที่ชุมชน ทั้งนี้เป็นการก่อเกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชน ชุมชนที่น่าอยู่อาศัยและเป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม ควรส่งเสริมการทำเกษตรชุมชนหรือชุมชนเกษตร ซึ่งมีหลักการปฏิบัติ คือ จัดให้มีพื้นที่ชุมชนเกษตรหรือการทำเกษตรชุมชนภายในชุมชนทำการเกษตรชุมชน ควรปฏิบัติโดยประชากรภายในชุมชนด้วยตนเองเอง ซึ่งจะส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน ทางเลือกอีกประการหนึ่ง คือ การที่ชุมชนทำการว่าจ้าง การสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อมาทำการเกษตรประมงภายในพื้นที่ ผลผลิตที่ได้จะกลับคืนสู่ชุมชนเอง หรือนำออกขายในตลาดภายนอกชุมชน เพื่อเป็นรายได้กลับคืนสู่ชุมชน (พัชรินทร์ ไหมเคียง, 2555)

นอกจากนี้จึงสรุปการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือชุมชนเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงชายฝั่ง ที่สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มาปรับประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิม เพื่อให้ได้มาซึ่งการแปรรูปปลาเกลือเค็ม ที่สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในพื้นที่ชุมชนต้นหยงเปาว์ และยังมี การเปิดตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศที่กว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้จึงเป็นการแสดงศักยภาพของคนในชุมชนในการเปิดร้านค้าเพื่อการจำหน่ายและเป็นรู้จักให้กับชุมชนอื่นๆ และสามารถเป็นชุมชนต้นแบบให้กับอำเภอหนองจิกในด้านของการแปรรูปโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่สร้างความมั่นคงและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน ตลอดจนสามารถเป็นชุมชนต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งอุตสาหกรรมเกษตรผสมผสานก้าวหน้าตามนโยบาย “สามเหลี่ยม มั่งคั่ง มั่นคง ยั่งยืน” ของจังหวัดปัตตานี ภายใต้วิสัยทัศน์การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดไว้ว่า “ทำให้ประชาชนอำเภอหนองจิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คือ การสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีประชาชน”

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพของการท่องเที่ยว คือ ความสามารถของการท่องเที่ยวที่ให้ความสะดวกต่อการพัฒนาการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงการดึงดูดให้เกิดความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นๆ (ศิริจรรยา ประพศติกิจ, 2553)

วิวัฒน์ชัย บุญญานุกพงศ์ (2544) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความงามหรือความเป็นลักษณะเด่นภายใน

ชุมชน มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ การตระหนักถึงลัทธิและศาสนา สภาพบรรยากาศชุมชน หรือสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีการดำเนินชีวิต เป็นต้น

2. ความสะดวกและปลอดภัยในการเข้าถึงชุมชน ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบของระดับความพร้อมในการแสดงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ (จารุจน์ กลินดีปสี, 2541) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมทางทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานที่มีความสวยงามดั้งเดิม รวมถึงอื่นๆ ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ คือ ในการบริการถึงความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งนั้นๆ หรือในบริเวณใกล้เคียง ทั้งนี้เพื่อการจัดการในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อการรองรับที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านรูปแบบของกิจกรรมและกระบวนการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ก่อให้เกิดความหลากหลายและสร้างสรรค์ในกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมากที่สุด จนตกละถึงความสนุกสนานไปพร้อมๆ กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ โดยมีการพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนรูปแบบ ซึ่งการพิจารณาศักยภาพเพื่อการส่งเสริมและให้เกิดการพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วราวงศ์ศิริ ทรงศีล (2549 อ้างจาก Mclagan,1997) ให้ความคิดเห็นต่อลักษณะขีดความสามารถของศักยภาพในมุมมองต่างๆ ที่รวมทั้งมุมมองขีดความสามารถที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์เข้าด้วยกัน คือ

1. ขีดความสามารถตามลักษณะงาน (Competency as Tasks) เป็นการแสดงถึงขีดความสามารถต่างๆ เช่น การปฏิบัติงานตามภารกิจ เป็นต้น
2. ขีดความสามารถตามลักษณะของผลลัพธ์ (Competency as Results) ลักษณะของขีดความสามารถที่สามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย ซึ่งผลลัพธ์ขององค์ประกอบต่างๆเหล่านั้นจะรวมกันไปสู่ผลลัพธ์รวม
3. ขีดความสามารถตามผลของการกระทำ (Competency as Outputs) ขีดความสามารถในลักษณะนี้ จำเป็นจะต้องค้นหาความต้องการของลูกค้า ทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการในงานที่วางไว้
4. ขีดความสามารถตามความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Competency as Knowledge, Skill and Attitude) คนที่มีความเฉลียวฉลาดนั้น เราสามารถวินิจฉัยได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือกลยุทธ์ ที่คนมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดในส่วนของขีดความสามารถในลักษณะนี้ จะต้องแยกออกมาให้เห็นว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้จะรวมไปถึง การมุ่งเน้นในความสำเร็จของเป้าหมายการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และจะนำมาซึ่งการใช้เป้าหมายเป็นตัวกำหนดลำดับความสำคัญของการทำงานต่อไปได้
5. ขีดความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ (Competency as Attribute Bundle) กระบวน การของขีดความสามารถทางความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สามารถประยุกต์ใช้ได้จากขีดความสามารถใน ลักษณะนี้ ซึ่งเป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคลที่มีอยู่

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพของการท่องเที่ยวที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีนักท่องเที่ยวสนใจ และจำเป็นที่จะต้องทราบถึงองค์ประกอบของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวนอกจากจะต้องมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว แล้วยังจำเป็นต้องมีองค์ประกอบต่างๆอีกหลายประการเพื่อที่จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาแวะเยี่ยมเยือนท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวได้มีผู้กล่าวไว้แตกต่างกัน ดังนี้

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีองค์ประกอบที่แสดงถึงศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับทรัพยากรการท่องเที่ยวและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งองค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่

- 2.1) การบริการด้านการอำนวยความสะดวก หมายถึง ปัจจัยที่เป็นบริการขั้นพื้นฐานที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในการมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ

โดยทั่วไปสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือ ที่พัก สุขาที่สะอาด ร้านอาหาร ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานบริการ สถานเริงรมย์สถานรักษาพยาบาลร้านค้าระบบรักษาความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ควรมีพร้อมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

2.2) ความสามารถในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวที่จะสมารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวแวะมาท่องเที่ยวจะต้องมีสภาพการคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น ที่สะดวกสบายในการเดินทาง โดยดูได้จากกระยะทางที่เป็นจุดศูนย์กลางของการท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น

2.3) คุณค่าหรือสิ่งดึงดูดใจคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจนี้มา

จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวที่นั้นๆ แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีคุณค่าและสิ่งดึงดูดใจมากน้อยแต่ต่างกันออกไป ตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่

2.4) ความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวหลายๆแห่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวโดยอาจรู้จักโดยการเล่าบอกต่อกันว่าสวยงาม น่าสนใจ แปลกตา เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่หาดูได้ยากการบอกเล่าดังกล่าวจะทำให้สถานที่ที่นั้นๆ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง นอกจากการบอกเล่าแล้ว ความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอาจเกิดขึ้นได้จากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐโดยใช้สื่อต่างๆ หรือการจัดพิมพ์โบว์ชัวร์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว

2.5) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมในที่นี้จะหมายรวมถึงทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ ลักษณะทางกายภาพ ระบบนิเวศน์ และความสะอาดสบายด้านต่างๆ ความปลอดภัยที่อยู่ในบริเวณของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียง ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะเสริมหรือลดคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่นั้นๆ (รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์, 2557)

วิธีการดำเนินการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549, น.12-15) ได้กล่าวถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยวิธีการดำเนินการต่อไปนี้

1). การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพในการจัดระดับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงการวิเคราะห์หาจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อหาความเหมาะสมต่อการกำหนดทิศทางและแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจเกี่ยวกับสภาพของทรัพยากรในพื้นที่ที่นั้นๆ เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง หรือมีทรัพยากรในชุมชนประเภทใด และมีสภาพอย่างไร ทั้งนี้จะมีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวหรือมีแหล่งที่มีความเหมาะสมสูงสุด ก็จะได้รับจัดการที่ถูกรวิธีและให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมน้อยก็จะควรได้รับการพิจารณาหาทางแก้ไขตามรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีระบบการจัดการที่ทำให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่นั้นๆ อีกทั้งเอื้อประโยชน์และตอบสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนการประเมินศักยภาพและจัดระบบของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการสำรวจและตรวจสอบสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวตามความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่มีโอกาสในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น กำหนดพื้นที่ที่เป็นแหล่งธรรมชาติหรือมีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ได้คะแนนเท่ากับ 5 และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่จะต้องมีการปรับปรุงหาแนวทางแก้ไขสภาพของพื้นที่นั้นๆ เพื่อสามารถรองรับต่อการบริการสำหรับการท่องเที่ยวเล็กน้อยได้คะแนน 4 เป็นต้น

- ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ได้พิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัย คือ มีธรรมชาติที่มีอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ความโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์ ทั้งนี้ยังมีลักษณะการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้คะแนน 5 เป็นต้น

2). การวิเคราะห์การประเมินความพร้อมความสามารถของการรองรับสำหรับการบริการการท่องเที่ยวและเป็นการประเมินในรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละระดับ รวมถึงการส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกของพื้นที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่งนั้นๆ จนสามารถมีการรองรับได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้การประเมินความพร้อมความสามารถในการรองรับสำหรับการบริการการท่องเที่ยว ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ขีดความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาดความสมดุลจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและระบบนิเวศ และไม่ทำให้ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับน้อยลง

2.2 ขีดจำกัดทางการตลาด หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวกับกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิทยา เช่น จำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงจุดวิกฤตจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าประสบการณ์ที่ได้รับด้อยคุณภาพ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากถนนแคบและมีรถจำนวนมากที่พักรถไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.3 ขีดจำกัดของชุมชน หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไปจะเกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยในชุมชน เช่น ในร้านอาหาร ร้านค้า หรือบริเวณชายหาด เป็นต้น

3). การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่างๆหรือเพื่อการจัดการให้เหมาะสมจะรองรับของจำนวนนักท่องเที่ยวและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นไปพร้อมกับการตระหนักถึงผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการท่องเที่ยวอื่นๆรวมด้วย ทั้งจึงได้หาแนวทางการแก้ไขการดำเนินการต่อไป

3.1 มีการจัดศูนย์บริการสำหรับบุคคลภายนอกที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ และควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการสำหรับการชี้แจงให้ทราบโดยทั่วกัน และยังรวมถึงการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การมีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยาย จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดิน ป่า ให้สามารถแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่เป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวด้วย เป็นต้น

3.2 การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านสภาพพื้นที่ของธรรมชาติและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่จำเป็นต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางด้านนิเวศ

4). การควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือกันดูแลพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่อาศัยอยู่อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีระบบป้องกันและกำจัดมลภาวะที่เหมาะสม

จากแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำมาเชื่อมโยงในงานวิจัยจะเห็นว่า เป็นการปรับสภาพของชุมชนให้มีความสมดุลในการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน และร่วมกันมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติของชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการฟื้นฟูศักยภาพของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะปรับสภาพให้มีความเหมาะสมในการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนอย่างยั่งยืน ตลอดจนมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิออน ศรีสมยง (2552) ได้อธิบายความหมาย ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ ชาวเกษตรประมงในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้คนที่ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546) ได้ให้ความหมายของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า การท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและการได้นำองค์ความรู้กลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้สูงสุด เหนืออื่นใดคือได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาคภูมิใจกับอาชีพเกษตรกรรมรากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิดปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทยอีกทั้งได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเกษตรประมงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งวิถีชีวิตดั้งเดิม จนถึงการนำเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามา และมีบริหารจัดการสำหรับพื้นที่ที่เป็นชุมชนเกษตรประมง หรือชุมชนสร้างความประทับใจที่เกิดจากได้ชม ชิม ช้อผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้มาเที่ยว ที่

ส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตรผลิตภัณฑ์การแปรรูปโดยกลุ่มวิสาหกิจของชุมชน และมีค่าตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

เกศณีย์ สัตตรัตน์ขจร (2550) ให้คำจำกัดความของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นการนำทรัพยากรทางการเกษตร เช่น ทางทะเล ฟาร์มปศุสัตว์มาจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมโดยนักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมความงามและพักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างโอกาสและรายได้เสริมให้กับชาวเกษตรประมงนั้นๆ

สรุปความหมายของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ว่า ความสามารถของคนในการจัดการทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนตามวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านดั้งเดิม และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสามารถจนเจือ การกระจายรายได้แก่ครอบครัวและชุมชนควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

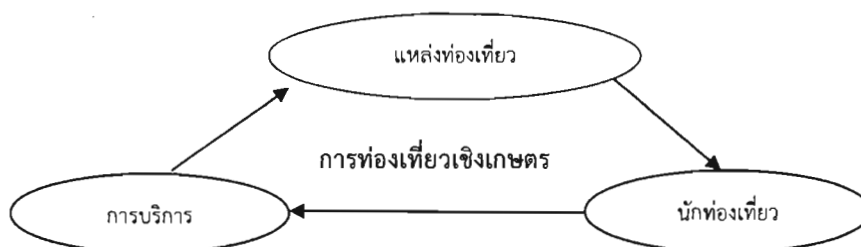
องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิออน ศรีสมยง (2552) ได้อธิบายองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีส่วนที่ สำคัญ 3 ส่วนคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตร ตลาดการท่องเที่ยว และบริการการท่องเที่ยว กล่าวคือ

(1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตรคือ ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลิตผล ทาง การเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเช่น แสงแดด ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น หรือการจัดการโดยมนุษย์เช่น เครื่องมือทางการเกษตรต่างๆ เทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น

(2) ตลาดการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาด การท่องเที่ยวเฉพาะ(niche market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่ม โดยต้องเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตรต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น

(3) บริการการท่องเที่ยว บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวกับการเกษตรชนบท ตัวอย่างบริการที่ชัดเจน คือ ที่พักตามบ้าน (Homestay) และที่พักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm stay)

รูปภาพที่ 2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543)

จากภาพที่ 2 แสดงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ประการ ดังนี้

- (1) แหล่งหรือสิ่งดึงดูดใจ คือ แหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไป ดึงดูดใจให้ผู้เข้าไป เยี่ยมชม
- (2) การบริการคือ สิ่งจัดไว้รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการและให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ เป็นต้น
- (3) นักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่ต้องการได้รับความเพลิดเพลิน ความรู้ ประสบการณ์มีอำนาจในการใช้จ่าย เพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้านการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว โดยมีการบริการจัดไว้ให้รองรับเพื่อสนองตอบตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการเก็บประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่แห่งนั้นที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักท่องเที่ยว

ลักษณะกิจกรรมการเกษตร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544, น.118-119) ได้ให้ความหมายของลักษณะกิจกรรมการเกษตรสามารถแบ่งกิจกรรมได้ ดังนี้

- (1) การทำนา (Rice Cultivation) การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาหวน การทำนาขั้นบันได พิพิธภัณฑ์ ความรู้เรื่องของสายพันธุ์ต่างๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม การกินข้าวไทย เป็นต้น
- (2) การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting Flowers) เพื่อตัดดอกนำมาขายทุกชนิด เช่น สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนดอกไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถางทุกประเภท รวมถึงไร่ทานตะวัน
- (3) การทำสวนผลไม้ (Orchard) การทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมทั้งการทำเกษตรแผนใหม่การทำสวนผสม รวมถึงการทำยางพารา สวนไผ่ สวนปาล์ม น้ำมัน
- (4) การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetables) การปลูกพืชผักสวนครัวทุก ประเภท รวมถึงการทำไร่สวนผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น
- (5) การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหารเสริมพืชผักสวนครัวข้างบ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องดื่ม เพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง และเพื่อใช้ในการแพทย์แผนไทย
- (6) การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal Farming) เช่น วิธีการเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เหล่านั้น ตลอดจนเศรษฐกิจงานาชนิดการเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ เศรษฐกิจงานาชนิด อาทิ การเลี้ยงไหม การทำฟาร์มปลา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยแครง หอยนางรม หอยตะไกรม ฟาร์มจระเข้บางแห่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง รวมถึงสวนงูของสภาอากาศไทย
- (7) งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ (Festival) การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขาย ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อาทิ มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลลิ้นจี่ เทศกาลลา ยเทศกาลกินปลา เป็นต้น

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมการท่องเที่ยว (2552: 2) ได้แบ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ออกตามลักษณะและขนาดของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. แบ่งตามกิจกรรมการเกษตรหลัก สามารถแบ่งได้ 5 ประเภท คือ การเพาะปลูกการเลี้ยง สัตว์ การประมง การเกษตรและป่าไม้ และการเกษตรแบบผสมผสาน
2. แบ่งตามเจ้าของกิจการ และการบริหารจัดการ สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ โครงการตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการโดยภาครัฐ (หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชนและ บุคคลทั่วไป
3. แบ่งตามขนาดของแหล่งท่องเที่ยว ที่มีการกำหนดตามขนาดพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนงานวิจัยของ เทพพร ณ สงขลา (2554) ได้นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าแต่ละ แหล่งท่องเที่ยวจะเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับประเภทของนักท่องเที่ยว และลักษณะกิจกรรม การเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการสาธิตแหล่งท่องเที่ยวที่ เน้นกิจกรรมการสาธิต ได้แก่ ฟาร์มเพาะเห็ด ฟาร์มเลี้ยงผึ้ง และแปรรูปอาหาร แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะเตรียมขั้นตอนต่าง ๆ ของการ ผลิตทั้งวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสาธิตต่อนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่ม นักศึกษาที่มาศึกษาดูงาน หรือนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และต้องการประสบการณ์ไป พัฒนาอาชีพเกษตรของตนเอง

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งหมดมีกิจกรรมการให้ความรู้ แต่มีใช้กิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด มีแหล่งท่องเที่ยวบางประเภทเท่านั้นที่เน้นกิจกรรมการให้ความรู้ทางการเกษตร ได้แก่ ฟาร์มเกษตรอินทรีย์มีการเตรียมสถานที่ การบรรยายและวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทแบบนี้เน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการ หาความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชน แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์การเกษตร แต่โดยภาพรวมแล้วการจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยว มีใช้กิจกรรม หลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลางมีเพียงแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่รวบรวมสินค้าชุมชน เพื่อการจำหน่าย โดยมีการสาธิตการแปรรูปขนมชนิดต่างๆร่วมด้วย

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ เป็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวฟาร์มเลี้ยงผึ้ง และฟาร์มเพาะเห็ดเกษตรกรจากพื้นที่ต่างๆเดินทางมาท่องเที่ยวใน รูปแบบการศึกษาดูงาน แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้นอกจากจะให้ข้อมูลด้านการผลิตและการลงทุน แล้วยังผลิตวัสดุ อุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งและการเพาะเห็ดเพื่อจำหน่ายให้ผู้สนใจลงทุนธุรกิจดังกล่าว

จากแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในข้างต้นผู้ศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเกษตร

ประมง วิถีชีวิต วัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แปรรูปผลิตภัณฑ์โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย ได้แก่ การอบปลาแห้ง ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มันกุ้ง และอื่นๆอีกมากมาย อีกทั้งยังสามารถแบ่งการจัดประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตาม การกำหนดขนาดของพื้นที่ชุมชนหรือมีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมอาชีพของคนในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาศักยภาพชุมชน

ความหมายของการพัฒนาศักยภาพชุมชน

สนธยา พลศรี (2547, น.2) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนาโดยความหมาย จากรูปศัพท์จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจน เป็นที่พึงพอใจความหมายดังกล่าวนี้เป็นที่มาของความหมายในภาษาไทย และเป็นแนวทางในการ กำหนดความหมายอื่นๆ และนอกจากนี้มนุษย์กลุ่มทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม ซึ่งมีลักษณะ เช่นเดียวกับความหมายในทางพุทธศาสนาคือการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีความสุข และมีลักษณะเช่นเดียวกับความหมายทางการวางแผนคือด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่าง ยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวางแผน เรียกว่า การบริหารและการจัดการนั่นเอง

การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างมีกระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมาย

ศักยภาพ คือ การมนุษย์เราทุกคนมีความสามารถที่จะทำงานทุกสิ่งให้ลุล่วงสำเร็จได้ดังที่ตั้ง ความหวังไว้แต่ถ้าใครจะประสบความสำเร็จดังที่มุ่งหวังไว้ก็ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องนั้นๆมากน้อยเพียงใด มีความพยายาม มุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด และมีการ นำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายออกมาใช้ประโยชน์ได้มากเพียงใด ความสามารถที่ซ่อน เร้นนี้เราเรียกว่า “ศักยภาพ”

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายนำมาใช้ให้ เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการมนุษย์เราเมื่อต้องการทำงานบางอย่าง จำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่ง นั้นๆมีความพยายามและมุ่งมั่นในการที่จะทำงานให้ดีที่สุดแต่มนุษย์เรามักจะทำงานเพียงลำพัง เปรียบเสมือนการมองเหรียญด้านเดียว หากมนุษย์เราได้มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นก็จะเกิดมุมมอง ที่ต่างกัน เมื่อได้ทำงานร่วมกันแล้วก็จะมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ทำให้มากที่สุดทำให้มี มุมมองที่กว้างกว่าเดิมมีการจัดทำข้อมูลจัดเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลอย่างมีระบบ ผลสุดท้าย งานที่ทำการก็จะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (สุรรัตน์ วิชัย, 2555)

สินธุ์ สโรบล (2546) ได้อธิบายของการพัฒนาศักยภาพของ “คน” ท้องถิ่น ดังนี้การจัดการ แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการแสดงศักยภาพของ “คน” เพื่อการพัฒนาชาวบ้านในพื้นที่ให้มี ศักยภาพในการจัดการด้านการสร้างความเข้าใจเพื่อที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆและความสามารถ จากการมาท่องเที่ยว เข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ภูมินิเวศของท้องถิ่น ตระหนักถึงปัญหาผลกระทบจาก การท่องเที่ยว คุณภาพของระบบนิเวศ รู้แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญใน การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นต่อไปในอนาคต อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่สามารถขยายตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของบุคคลที่ต้องการพัฒนาความสามารถของตนเพื่อให้เกิดการกระตุ้นและเป็นการปลูกให้ทุกคนภายในชุมชนเกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน และเป็นการเปลี่ยนแปลงในการนำเอาความสามารถของบุคคลออกมาใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมกว่าเดิม โดยที่มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว ดังนี้

- การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ทั้งนี้การจัดการศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่ก่อให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ของคนในชุมชนจากแต่ละหมู่บ้าน สามารถนำความรู้ในการผลิต การแปรรูป ไปสู่การดำเนินการให้บังเกิดผลเป็นจริงด้วยการนำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายในการผลิตสินค้าปลูกเสาะ ที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้มากที่สุดในชุมชน และเป็นสินค้าการส่งออกทั้งในและนอกประเทศ ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นต้องหาเครือข่ายในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ออกสู่นอกชุมชนไปสู่วงกว้างและเป็นที่รู้จักให้กับบุคคลภายนอกที่ต้องการซื้อไปบริโภคต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยว

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมการท่องเที่ยวได้เจริญเติบโต และขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะประเทศไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดเป็นสาขาทางเศรษฐกิจหลักที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในด้านการนำมาซึ่งรายได้ ก่อให้เกิดการหมุนเวียน เกิดการสร้างงาน และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจที่มีเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ความสำคัญของการท่องเที่ยวดังกล่าว ทำให้การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องมีทิศทางและแนวทางที่เหมาะสม มีกระบวนการจัดการอย่างต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามทิศทางที่ถูกต้อง

การส่งเสริมการท่องเที่ยว

ในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว มีหลักการดำเนินการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550)

1. เร่งพัฒนา บุคลากร พื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดการสหกรณ์ การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

3. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
4. เร่งฟื้นฟูความร่วมมือกับท้องถิ่นอื่น ๆ โดยรอบ ทั้งด้านการตลาด การลงทุน และการจัด อุปสรรคในการท่องเที่ยว
5. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

การพัฒนาการท่องเที่ยว

ไศรยา สิ่งชูวงศ์ (2546, น.28) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

ดังนั้น การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวศึกษาศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวเยี่ยมชมของระบบนิเวศของป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและกิจกรรมการแกะปู การแกะปลาออกจากอวน เป็นต้น ทำให้การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีทิศทางและแนวทางที่เหมาะสม มีกระบวนการจัดการอย่างต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามทิศทางที่ถูกต้อง

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนแรกของการวางแผนการท่องเที่ยว ฉะนั้นข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนจึงอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบนอกเหนือจากข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง การท่องเที่ยวจะได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยวนี้สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา สืบหาข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1) สืบหาข้อมูลทั่วไป เป็นขั้นตอนแรกของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ ประกอบนอกเหนือจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวจะได้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ดังนี้

- 1.1 สภาพกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ สภาพ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ และการใช้ที่ดิน
- 1.2 สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ รายได้ต่อหัวประชากร อาชีพ

พื้นฐานประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ และการจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว

1.3. ลักษณะของประชากร ได้แก่ จำนวนและอัตราการเพิ่มประชากร สัดส่วนประชากรเมืองต่อประชากรชนบทอัตราการเกิด อัตราการตาย การอพยพเข้าออกของประชากร และจำนวนแรงงานและสัดส่วนประชากรที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.4. สภาพสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การนับถือศาสนา สภาพการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น กีฬาท้องถิ่น สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข ฯลฯ

2) สํารวจข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม กิจกรรมงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

3) สํารวจข้อมูลด้านตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนของนักท่องเที่ยวในการเข้าร่วมกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ มีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวที่เพียงพอและทั่วถึง

4) สํารวจข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางและโครงข่ายการคมนาคมทั้งภายในพื้นที่เอง และพื้นที่ใกล้เคียง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ความพร้อมของเมือง เช่น จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยวเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่สามารถแข่งขันกับพื้นที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่อย่างไร ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ตั้ง และทัศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคแล้วจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจ ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศ ของจังหวัด ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4 เขียนแผนงานและโครงการ เมื่อมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนและทิศทางที่แน่นอนแล้วจำเป็นที่จะต้องเขียนแผนงานและโครงการ โดยแผนงานและโครงการควรสอดคล้องกับนโยบาย และโครงการดังกล่าวต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ ในขั้นตอนนี้ควรจะดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้มีการใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ดังนั้นทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทั่วไป ด้านแหล่งท่องเที่ยวโครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค

ตลอดจนข้อ ได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว สุดท้ายจะเกิดแผนงานโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

แนวคิดมาตรฐานคุณภาพการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง เพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548) ได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 4 องค์ประกอบ มาพิจารณากำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่เป็นแหล่งธรรมชาติที่สามารถก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศนั้นๆ ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ นอกจากนี้ยังต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติจากแนวคิดดังกล่าว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงสามารถสรุปดัชนีมาตรฐานคุณภาพได้ 4 ดัชนี ได้แก่

1. แหล่งธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้
- 1.2 การส่งเสริมและอนุรักษ์ให้คงอยู่ของความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติภายในชุมชนของตนเอง
- 1.3 แหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 1.4 ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งในการประเมินมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยต้องพิจารณาการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวที่อาศัยหลักการกระจายพื้นที่ที่มีการจัดการและการประเมินขีดความสามารถในการรับรองของพื้นที่ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นในด้านการติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว จากแนวคิดดังกล่าวองค์ประกอบนี้จึงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ดัชนี ได้แก่

- 2.1 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2 การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว
- 2.3 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2.4 การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

3. การจัดการด้านการให้ความรู้และการปลูกจิตสำนึก เพื่อใช้ในการพิจารณาในการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เพื่อให้เกิดการกระตุ้นและเกิดจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวซึ่งองค์กรประกอบนี้ประกอบด้วย 4 ดังนี้ ได้แก่

3.1 มีจุดบริการที่เป็นศูนย์กลางสำหรับการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและพร้อมๆกับการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้

3.2 มีการให้บริการโดยที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาบริการจัดการสำหรับการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียที่ถูกวิธี

3.3 มีการปลูกฝังจิตสำนึกของการให้ความรู้สึกรู้สียงถึงคุณค่าของการร่วมกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

3.4 มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศและการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการนำเที่ยวและชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและการให้ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติในการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วยองค์กรประกอบนี้ประกอบด้วย 2 ดังนี้ ได้แก่

4.1 ชุมชนมีความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนการตัดสินใจและหาวิธีการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน

4.2 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

มาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยว

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบ่งขั้นตอนในการประเมินออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2548)

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการประเมินว่าพื้นที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่ซึ่งถ้าพื้นที่ที่ทำการประเมินขาดคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่งนั้นแสดงว่าพื้นที่นั้นไม่สมควรจะพิจารณาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยข้อกำหนดในด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. เป็นพื้นที่ธรรมชาติหรือเป็นพื้นที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่มีวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. การใช้พื้นที่ไม่ขัดข้องต่อกฎหมายพื้นที่ที่ขอรับการประเมินจะต้องผ่านข้อกำหนดทั้ง 2 ข้อจึงจะเข้าสู่การประเมินในขั้นตอนต่อไปคือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมประเมินในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ธรรมชาติได้แก่

กรณีที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในกรณีที่ผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นมีความประสงค์ที่จะทราบว่าพื้นที่ของตนมีความเหมาะสมหรือความสามารถในการที่จะปรับปรุงพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ก็สามารถที่จะนำแบบประเมินไปใช้ประเมินพื้นที่ธรรมชาติโดยทำการประเมินเฉพาะองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งประกอบด้วย 4 ดัชนี ได้แก่ จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ ความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งธรรมชาติ และความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

กรณีที่ 2 การประเมินศักยภาพแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในปัจจุบันถ้าประสงค์จะขอรับการประเมินจะต้องทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 องค์ประกอบด้วยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดรายละเอียดของค่าคะแนนเต็มในแต่ละองค์ประกอบ ได้แก่ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ศักยภาพด้านการให้ความรู้และการปลูกจิตสำนึก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติที่การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอยู่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548) ได้กำหนดแนวคิดเรื่อง การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการประเมินศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

- เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว
- มีคุณค่าความเป็นธรรมชาติในตัวของมันเอง
- มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบในการรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นเสื่อมโทรมลง

นอกจากนี้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ดังนี้

1. ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว พิจารณาจากสภาพทรัพยากรที่เหมาะสมมีเอกลักษณ์เฉพาะโดยเน้นความสำคัญของระบบนิเวศหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นและความดึงดูดใจว่ามีมากน้อยเพียงใดเพื่อให้ความสำคัญที่แตกต่างกันในแต่ละปัจจัย ดังนี้

1.1 ดัชนีของแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวโดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติดั้งเดิมหรือเป็นแหล่งธรรมชาติถูกดัดแปลงตกแต่งบางส่วนแต่ยังคงลักษณะเดิมไว้เป็นหลักหรือเป็นแหล่งธรรมชาติที่สร้างขึ้นโดยการผสมพันธุ์

ศาลจำลองหรือตกแต่งใหม่โดยไม่มีลักษณะเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่มีค่าต่อความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยลง

1.2 องค์ประกอบที่เป็นเอกลักษณ์ พิจารณาความสำคัญของระบบนิเวศความสมบูรณ์ความหลากหลายความสัมพันธ์ที่เป็นระบบในพื้นที่ความโดดเด่นด้านศักยภาพคือมีความโดดเด่นมากหรือมีความโดดเด่นลงตามลำดับมีองค์ประกอบด้านธรรมชาติประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ผสมผสานหรือเพิ่มความดึงดูดใจมาน้อยเพียงใด

2. ศักยภาพด้านการจัดการพิจารณาจากสภาพการจัดการในปัจจุบันว่าอยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากน้อยเพียงใด การพิจารณาการจัดการนี้จะบ่งชี้ถึงโอกาสในการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้นได้จากรายงานภาพการจัดการ ประกอบด้วย

2.1 มีการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากรูปแบบการจัดการสื่อความหมายกิจกรรมด้านการศึกษามีลักษณะของการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

2.2 การจัดการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีมาตรฐานควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและมีมาตรฐานควบคุมจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและบริการอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2.3 องค์การในการจัดการให้ความสำคัญของการร่วมมือพิจารณาจากรูปแบบองค์การในการจัดการเน้นความเป็นองค์กรของประชาชนรัฐและเอกชนและระดับของการมีส่วนร่วมว่าชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังมีการเสนอหลักเกณฑ์การตรวจสอบและแสดงศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลักดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

- คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ตามประวัติศาสตร์ ความเป็นมาความสำคัญทางลัทธิ ความเชื่อ และศาสนาบรรยากาศสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิตเป็นต้น

- สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานที่รักษาพยาบาล สถานที่รักษาความปลอดภัย

- สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ กลิ่น เสียง ควัน เป็นต้น

- ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดทางพื้นที่ ข้อจำกัดทางการบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้น การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถสรุปได้ว่า เป็นหลักเกณฑ์ที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 4 ประการ คือ ได้แก่ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ศักยภาพด้านการให้ความรู้และการปลูกจิตสำนึก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติที่การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและใช้ในการประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

วิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) การใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจพื้นที่ชุมชนเป็นเครื่องมือในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และจะต้องประเมินผ่านทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก จึงจะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ละองค์ประกอบหลัก มีประเด็นในการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านอย่างละเอียดทุกด้าน และครอบคลุมถึงเนื้อหาอย่างครบถ้วน โดยมีองค์ประกอบหลักในแต่ละด้าน (สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2553) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ทั้งนี้เพื่อนำองค์ประกอบในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้น มาปรับใช้ในงานวิจัย เรื่องการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ต่อไป

หลักการสำคัญของ SWOT

โดย โกมล วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง (2555) ได้อธิบาย ดังนี้

การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จัก สภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

วิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมายในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงานโอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

ขั้นตอน / วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ขององค์กรทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมา บนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อมที่สามารถกำหนดรูปแบบ ที่พยายามมุ่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้น้อย ที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น ทั้งนี้จึงต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก องค์กร โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณา ตรวจสอบทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะหาจุดแข็งและจุดอ่อนของ องค์กรแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือเพื่อจัดการระบบ การบริหารจัดการที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้างระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศ ในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการ ดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลการพิจารณาก่อนหน้านั้น ประกอบด้วย ดังนี้

- จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ ที่อยู่ภายในองค์กรนั่นเอง ว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นจุดเด่นหรือเป็นข้อได้เปรียบขององค์กรที่ องค์กรควรนำมาใช้ในการแสดงศักยภาพของการพัฒนาองค์กรได้และควรดำรงไว้ เพื่อการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งขององค์กรในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

- จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมอง ของผู้ที่อยู่ภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่จะต้องควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อ องค์กรในการปฏิบัติงานต่อไป

2. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาอุปสรรคและ โอกาสทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและ ระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น ลักษณะการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบายการเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อม ทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราผู้หนังสือ ของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึงกรรมวิธีใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้าน เครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรใน ระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถ ส่งผลกระทบต่อในระดับมหภาค ในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งองค์กร จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญ แรงกระทบดังกล่าวได้

3. ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วย การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อชุมชนและสังคมต่อไป ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กรจะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบดังนี้

3.1 สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากทางองค์กรค่อนข้างจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อการนำมาใช้ ดังนั้นผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive -Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุง อีกทั้งยังรวมถึงการดึงโอกาสต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่มากที่สุด

3.2 สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดคือการสร้างรูปแบบการตั้งรับหรือป้องกันตัว เพื่อพยายามลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต หรือลดปัญหาอุปสรรค ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

3.3 สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นข้อด้อยหรือจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้นทางออกคือ กลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนหรือข้อด้อยภายในต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้บริการสำหรับการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.4 สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) เป็นลักษณะของการเกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้นแทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่น ๆ แทน (โกมล วงศ์นันต์ และอภิชา ประกอบแสง, 2555)

เทคนิคในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

เทคนิคในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว มีทั้งหมด 3 ระดับ (วรรณพรรณรักษ์ชน, 2555) ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

1) เทคนิคที่ใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว หลังจากได้วิเคราะห์ลักษณะโดยทั่วไปขององค์กรแล้วและได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในรูปของ SWOT Analysis แล้ว มีเทคนิคที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1) เมทริกซ์ทาวส์ (TOWS matrix)

1.2) เมทริกซ์ประเมินกลยุทธ์และตำแหน่ง (The strategic position and action evaluation matrix: SPACE matrix)

1.3) เมทริกซ์กลุ่มปฏิกิริยาบอสตัน (BCG matrix)

1.4) เมทริกซ์กลยุทธ์หลัก (The grand strategy matrix)

2) เทคนิคที่ใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ซึ่งการนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวนี้ เน้นการนำปัจจัยทางธุรกิจมาพิจารณา ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ ดังนี้

2.1) เมทริกซ์การเจริญเติบโตของส่วนแบ่งทางการตลาด (Growth-Share matrix)

2.2) เมทริกซ์ความดึงดูดทางอุตสาหกรรม-จุดแข็งของธุรกิจ (Industry attractiveness- business strength matrix)

2.3) เมทริกซ์วงจรชีวิตตลาด-จุดแข็งในการแข่งขัน (The market life cycle-competitive strength matrix)

3) เทคนิคที่ใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของระดับปฏิบัติการเป็นวิธีการที่ยึดหลักการสร้างคุณค่าของบริษัทและธุรกิจในสายตาลูกค้า (Customer value) ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของลูกค้า มี 3 ประการ คือ ต้องการสินค้าหรือบริการที่ดีกว่า ถูกกว่า และรวดเร็วกว่า

กล่าวโดยสรุป เปรียบเสมือนการวางแผนงานที่มีลักษณะพิเศษภายใต้การวิเคราะห์ SWOT แสดงให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมของชุมชน เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ตามสภาพแวดล้อมในแต่ละด้านที่เหมาะสม โดยที่มีการใช้ความคิดเพื่อถ่วงดุลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ทั้งนี้เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาชุมชนสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชน ตลอดจนมองแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมของชุมชนได้ต่อไปในอนาคต

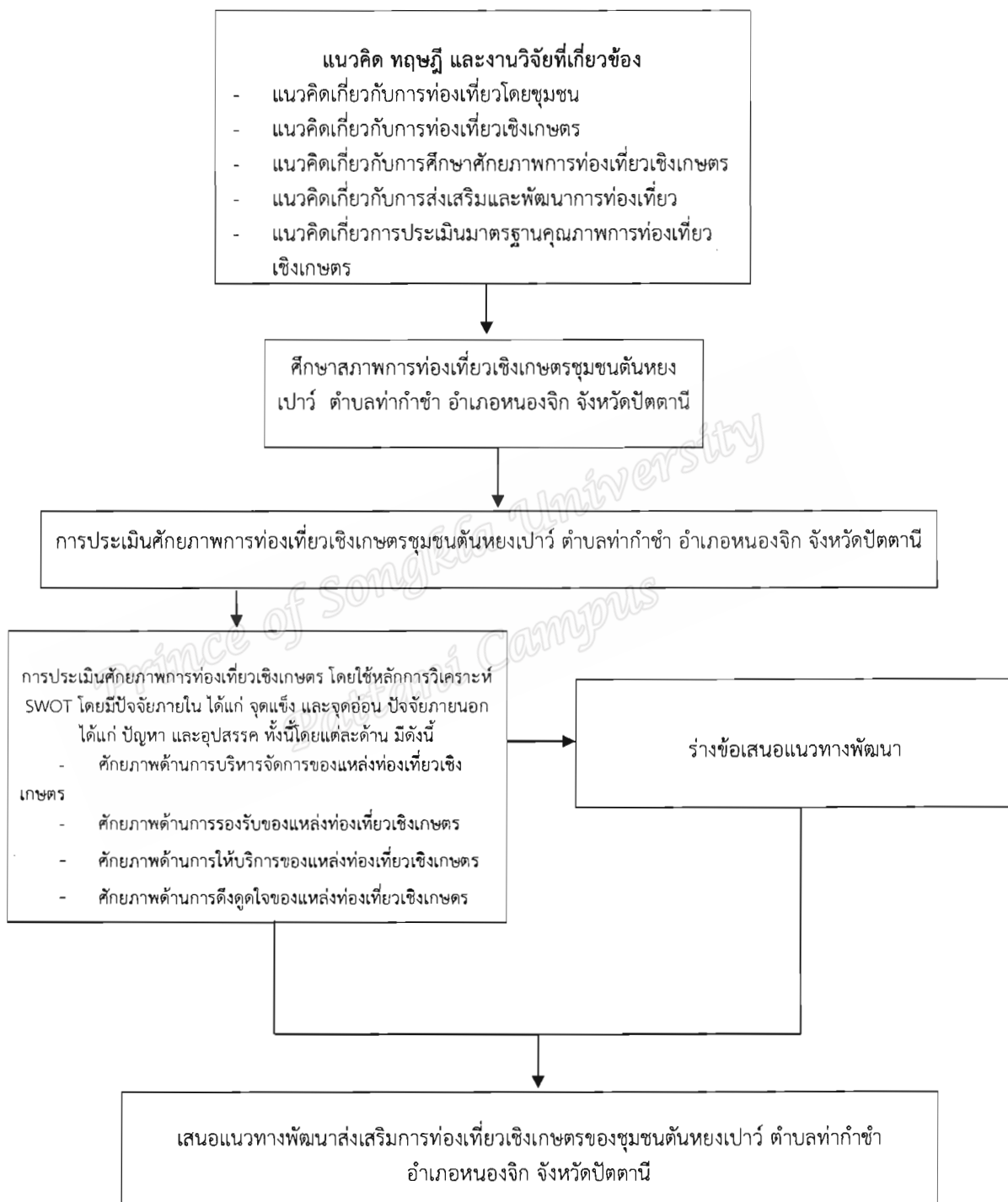
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมมีศักยภาพปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำ และได้เสนอแนวทางการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การนำเที่ยวและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ (นิฐริน ไล่พันธ์, 2544) อีกทั้งยังพบอีกว่า การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชร ได้ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชรมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของถ้ำภูผาเพชร ตำบลปาล์มพัฒนา กิ่ง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เพื่อค้นหารูปแบบวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนและวิวัฒนาการทางสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ในชุมชนก่อนและหลังการค้นพบถ้ำภูผาเพชร ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลจากการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของถ้ำภูผาเพชรเพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาระบบนิเวศรวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาธารณสุขด้านการศึกษาความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ชฎาพร ชุนทองเพชร, 2550) รวมไปถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตแก่งสามพันโบกอำเภอโพธิ์ไทรจังหวัด พบว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับสูงมีศักยภาพในระดับทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านการบริการให้ความสะดวกและความปลอดภัย ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ด้านคุณค่าความสำคัญและการให้การศึกษา ด้านความร่วมมือของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ด้านคุณค่าความสำคัญและการให้การศึกษา ด้านความร่วมมือของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และด้านองค์กรในการจัดการและการบริหารการท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนพบว่าแนวทางในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่จะช่วยส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนที่คลื่นชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก เพราะส่วนใหญ่ยังเป็นการบริหารจัดการของกลุ่มนายทุนและกลุ่มผู้ประกอบการ ดังนั้นจากผลการศึกษาดังกล่าวสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนั้นควร มีการดำเนินดังต่อไปนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการโดยบูรณาการความร่วมมือกับชุมชนในการวางแผนดำเนินการ 2) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมุ่งเน้นในรูปแบบธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าไม้ น้ำตก หาดทรายตามแก่งต่างๆรอบพื้นที่ 3) มีการพัฒนา

ระบบสาธารณสุข (ภาค 4) ควรมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัย 5) ควรพัฒนาระบบรักษาความสะอาดและโครงการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (กฤษณ์ โครตสมบัติ, 2553) ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยวน้อยตำบลเกาะยวน้อยอำเภอเกาะยวน้อยจังหวัดพังงา เพื่อกำหนดตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนและการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยวน้อยตำบลเกาะยวน้อยอำเภอเกาะยวน้อยจังหวัดพังงาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงตามกลุ่มปัจจัยดังนี้ 1) ความพร้อมขององค์กรชุมชน 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 3) การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม 4) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 5) การยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 6) กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการขยายเครือข่ายซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ชุมชนเกาะยวน้อยได้รับรางวัลดีเด่นประเภทส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและรางวัลพิทักษ์มรดกโลกประเภทการท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากประสบการณ์ดังกล่าวทำให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคใต้ว่าชุมชนเกาะยวน้อยเป็นชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการและเป็นต้นแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

สรุปได้ว่าการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แล้วมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT ที่มีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งการเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งทั้งหมดดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ศึกษาองค์ประกอบปัญหา อุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเพื่อหาปัจจัยที่มีผลทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ตามกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิด

บทที่ 3 ระเบียบวิธีในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการประเมินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน โดยกำหนดรูปแบบการวิจัย วิธีการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ ซึ่งความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้นำไปเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาเรื่อง “การประเมินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” ใช้วิธีการศึกษาจากสำรวจ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และจากการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวนทั้งหมด 3,740 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน คำนวณใช้สูตร Taro Yamane (1973) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการแทนค่าสูตรของ Taro Yamane ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนหน่วยประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มที่ยอมรับได้ (.05)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{3,740}{1 + (3,740)(.05)(.05)}$$

$$n = 361 \text{ คน}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน ตำบลหนองเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีจำนวน 361 คน ซึ่งเป็นการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกระจายของพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ 3 หมู่บ้าน คือ บ้านต้นหยงเปาว์ บ้านท่ายามู และบ้านบางราฟา

เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวน 14 คน ได้แก่

1. ผู้นำชุมชน	จำนวน 1 คน
2. นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี	จำนวน 1 คน
3. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ	จำนวน 1 คน
4. บัณฑิตอาสา	จำนวน 1 คน
5. นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้	จำนวน 1 คน
6. ตัวแทนกลุ่มชาวบ้าน/เครือข่าย ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่	
- ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย/ผู้ประกอบการ	
แปรรูปเกษตรประมง	จำนวน 1 คน
- ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง	
อำเภอหนองจิก	จำนวน 1 คน
- ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน	จำนวน 1 คน
- ประธานกลุ่มสตรีจำนวน 1 คน	
7. บุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว	จำนวน 5 คน

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกจากบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนสามารถรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรคและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ใน กิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์อย่างครบถ้วนและตรงประเด็นมากที่สุด ซึ่งได้กำหนดโค้ด/นามแฝงของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 การกำหนดโค้ด/นามแฝงของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	โค้ด/นามแฝงของผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	1. Government Officials 1.1 2. Government Officials 1.2 3. Government Officials 1.3 4. Government Officials 1.4 5. Government Officials 1.5	5 คน
ประชาชน	1. People Com A 2.1 2. People Com A 2.2 3. People Com A 2.3 4. People Com A 2.4	4 คน
นักท่องเที่ยว	1. The Tourist E 3.1 2. The Tourist E 3.2 3. The Tourist E 3.3 4. The Tourist E 3.4 5. The Tourist E 3.5	5 คน
	รวม	14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจ

แบบสำรวจ (Survey) เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องลงไปสำรวจสภาพพื้นที่ที่ต้องการศึกษา เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ทำการวิจัย เพื่อสะท้อนถึงสภาพทั่วไปของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการนำแบบสำรวจพื้นที่ชุมชนที่มีความสอดคล้องปรับปรุงจากกับงานวิจัยของ ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และมุขสุดา พูลสวัสดิ์. (2556) เรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งประเด็นแบบสำรวจและเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละองค์ประกอบหลัก เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่แล้ว จะมีค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.8 ทั้งนี้การนำแบบสอบถามจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่อเอามาปรับใช้ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับฯ ศักยภาพด้านการให้บริการฯ และศักยภาพด้านการดึงดูดใจฯ ทั้งนี้แบบสำรวจ ประกอบด้วย ข้อมูล 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานะภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสำรวจสภาพพื้นที่และเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นแบบสำรวจศักยภาพพื้นที่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อใช้สำหรับกลุ่มประชากร จำนวน 361 คน โดยมีประเด็นการสำรวจที่เกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งประเด็นการสำรวจ สภาพพื้นที่ต่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยจะใช้สถิติ การพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน กำหนดค่าระดับคะแนน ใช้วิธีการให้ คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 2 3 4 และ 5 มีเกณฑ์ในวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนประเด็นคำถามในแบบสำรวจ

ช่วงคะแนน (Mean)	ระดับความคิดเห็น
มากที่สุด	4.21 – 5.00
มาก	3.41 – 4.20
ปานกลาง	2.61 – 3.40
น้อย	1.81 – 2.60
น้อยที่สุด	1.0 – 1.80

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่ง ระดับผล เป็น 5 ระดับ ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 156-157)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของคะแนนระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวน}} \\ &= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด	4.21 - 5.00
มาก	3.41 - 4.20
ปานกลาง	2.61 - 3.40
น้อย	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	1.0 - 1.80

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับผลเป็น 5 ระดับ ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ศักยภาพด้านความพร้อมความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในเรื่องนั้นๆ อยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ศักยภาพด้านความพร้อมความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในเรื่องนั้นๆ อยู่ในระดับ อยู่ในระดับ มาก

3. ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ศักยภาพด้านความพร้อมความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในเรื่องนั้นๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง

4. ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ศักยภาพด้านความพร้อมความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในเรื่องนั้นๆ อยู่ในระดับ น้อย

5. ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ศักยภาพด้านความพร้อมความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในเรื่องนั้นๆ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อใช้สำหรับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 14 คน โดยแบบสัมภาษณ์ จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลพื้นฐานในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ส่วนที่ 2 สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องลงไปสัมภาษณ์บุคคลที่มีบทบาทในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน/กำนันชุมชน , เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ , นายกษมาคม ชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี 1 คน และนักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรประมง เป็น(คำถามปลายเปิด) ในประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

- 2.1 สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.2 การประกอบอาชีพของชุมชน
- 2.3 ลักษณะทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรมของชุมชน
- 2.4 สภาพทางคมนาคมเข้าออกชุมชน
- 2.5 ระบบสาธารณูปโภค / สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน

ส่วนที่ 3 ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้นำประเด็นการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน เพื่อมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎี จากงานวิจัยของ ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และ มุขสุดา พูลสวัสดิ์ (2556) เรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เพื่อมาทำการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งจะใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT ของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และการวิเคราะห์ SWOT ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ทั้งที่มีปัจจัยภายในและภายนอกในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ผล โดยการสัมภาษณ์นี้จะใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน นายกษมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ บัณฑิตอาสา นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้ กลุ่มชาวบ้าน/เครือข่าย ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอำเภอหนองจิก ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ประธานกลุ่มสตรี และบุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว จำนวน 5 คน เป็น(คำถามปลายเปิด) ในประเด็นคำถามของแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

- ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ บัณฑิตอาสา นักปราชญ์ชุมชน บุคคลภายนอกที่มาท่องเที่ยว และกลุ่มชาวบ้าน/เครือข่ายที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม และตัวแทนกลุ่มบุคคลภายนอกที่มาท่องเที่ยว ทั้งนี้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายในกลุ่มจะเป็นประธานหรือตัวแทนสมาชิกประจำกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้อง สรุปผลการประชุมโดยใช้การสนทนากลุ่มในการแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีต่อไป

การสร้างเครื่องมือ

แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจัดทำแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1) ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา กำหนดขอบเขตที่ต้องการศึกษา แล้วสร้างเครื่องมือของข้อคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและสาระที่ศึกษาให้ครบถ้วน ทั้งนี้ในการสร้างเครื่องมือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้นจะดำเนินการสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

3) แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความคิดเห็น ความเห็นชอบ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรง

การศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ บทความ ตำรา ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำความรู้ข้างต้นโดยมากำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา และประยุกต์เป็นแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยปริกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ให้มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเหมาะสม ความถูกต้องครบถ้วนของแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม จากอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินตนเอง และการสนทนากลุ่มที่ผ่านการปรับปรุงจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2553) ได้แก่

- การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาในด้านเวลา สถานที่ และบุคคลนั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูล พบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

- การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูล ต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคน พบว่าข้อค้นพบที่ได้มา มีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

- การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มา เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใด มาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งส่วนในเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกและแบบสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการสำรวจ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากการสำรวจ โดยศึกษาจากสภาพชุมชนพื้นฐานและทำการค้นคว้าทบทวน เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมประเด็นหลักๆ จากอินเทอร์เน็ต วารสารต่างๆและหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และห้องสมุดประจำจังหวัดปัตตานี

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างคำถามหลักๆ ที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และความเหมาะสมในการใช้สัมภาษณ์ ซึ่งแนวสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
2. การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ใช้วิธีการอย่างไร และใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT อย่างไร

3. การเสนอแนวทางส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีรูปแบบเป็นอย่างไร

2.2 นิตหมายบุคคลที่สัมภาษณ์

2.3 พบผู้ให้สัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์พร้อมทั้งของอนุญาตบันทึกภาพหรือเสียง

2.4 บันทึกการให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสำรวจ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

- ก่อนนำแบบสำรวจมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลในแบบสำรวจ และบันทึกรหัสลงบนแบบสอบถามทุกฉบับ

- ลงรหัสบันทึกข้อมูลลงในกระดาษบันทึกรหัส

- ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากสรุปผลจากแบบสัมภาษณ์

- ถอดเสียงสนทนาจากการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

- สรุปประเด็นการสัมภาษณ์

- ตรวจสอบความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบ

เป็นทางการ

- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้

2.1 การวิเคราะห์ SWOT

หลังจากที่ได้ข้อมูลเสร็จแล้วนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) ว่าศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า ว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร ที่จะทำให้ชุมชนมีแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) - จุดอ่อน (Weakness) เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า ว่าปัจจุบันมีศักยภาพระดับใด ที่จะสามารถในการเตรียมความพร้อมของการปฏิบัติงานในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) - อุปสรรค (Threats) เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่าว่าปัจจุบันมีสภาพปัญหาทั้งปัจจัยภายในและ ภายนอกอะไรบ้าง ที่จะช่วยหนุนเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่าอย่างยั่งยืน

2.2 การจัดทำข้อเสนอแนะทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า ดังนี้

1) เทคนิคที่ใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า หลังจากได้วิเคราะห์ลักษณะโดยทั่วไปของบริษัทชุมชนแล้วและได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในรูปของ SWOT Analysis แล้ว มีเทคนิคที่นำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเสนอแนะทางพัฒนาทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า โดยใช้การวิเคราะห์ของ เมทริกซ์ทาวส์ (TOWS matrix) ได้แก่

- 1.1) วิเคราะห์ SO (Strengths - Opportunities)
- 1.2) วิเคราะห์ WO (Weakness - Opportunities)
- 1.3) วิเคราะห์ ST (Strengths - Threats)
- 1.4) วิเคราะห์ WT (Weakness - Threats)

วิธีการนำเสนอผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาโดยการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความคิดเห็นของการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการพรรณนาความอย่างละเอียดครบถ้วน ทั้งนี้โดยใช้ความรู้เชิงวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาอธิบายและมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมถึงความถูกต้องตามหลักวิชาการ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 4 สรุปวิธีการดำเนินงานวิจัย

คำถามวิจัย	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล	ผลลัพธ์
1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร	วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	- การสัมภาษณ์ (Interview)	<p>โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 คน ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน/กำนันชุมชน จำนวน 1 คน - เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ จำนวน 1 คน - นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี จำนวน 1 คน - นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรประมง จำนวน 1 คน 	- ทำให้ทราบถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีด้านใดและเป็นอย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - เชิงปริมาณ (Quantitative Research) - วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสำรวจ - แบบสัมภาษณ์ - การวิเคราะห์ SWOT จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 	<p>- แบบสำรวจ จำนวน 361 คน ได้แก่ ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ที่ได้คำนวณจากสูตร Taro Yamane</p> <p>- แบบสัมภาษณ์ จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน คือ กำนันชุมชน, นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี , เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ , บัณฑิตอาสา , นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรประมง , กลุ่มชาวบ้าน/เครือข่าย ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันด้อย/ผู้ประกอบการแปรรูปเกษตรประมง - ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง อำเภอหนองจิก - ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน - ประธานกลุ่มสตรี และ บุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว จำนวน 5 คน 	- ทำให้ทราบถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละด้านของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัด ปัตตานี เพื่อมาปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

คำถามวิจัย	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล	ผลลัพธ์
3. การเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีรูปแบบเป็นอย่างไร	วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	- การสนทนากลุ่ม (Focus Group)	จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน คือ กำนันชุมชน,นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี , เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ , บัณฑิตอาสา , นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรประมง , กลุ่มชาวบ้าน/เครือข่าย ที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ - ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปindy/ผู้ประกอบการแปรรูปเกษตรประมง , ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง อำเภอหนองจิก , ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน , ประธานกลุ่มสตรี และตัวแทนบุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว	- ทำให้ทราบถึงการเสนอแนะทางส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ เพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมต่างๆและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพิ่มมากขึ้น

Prince of Songkla
Pattani Campus

บทที่ 4 ผลการศึกษา

“ผลการศึกษา “เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี และเพื่อเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

วิธีการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการวิจัยระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน โดยคำนวณจากการใช้สูตร Taro Yamane และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเป็นบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยตรง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกภายในกลุ่มที่เป็นประธานหรือรองประธานกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตร เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอแนะทางการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานีต่อไป โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 2 สภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 4 เสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวยังเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ซึ่งในแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ	จำนวน (N=361)	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	158	43.8
เพศหญิง	203	56.2
รวม	361	100
อายุ		
อายุ น้อยกว่า 20 ปี	28	7.8
อายุ 20 - 39 ปี	160	44.3
อายุ 40 ปีขึ้นไป	173	47.9
รวม	361	100
สถานภาพ		
โสด	92	25.5
สมรสอยู่ด้วยกัน	210	58.2
สมรสแยกกันอยู่	23	6.4
อยู่ร้าง	11	3.0
หม้าย	25	6.9
รวม	361	100
ศาสนา		
อิสลาม	361	100
รวม	361	100
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	39	10.8
ประถมศึกษา	165	45.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	63	17.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	54	15.0
อนุปริญญา/ปวส.	22	6.1
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	18	5.0
รวม	361	100
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	135	37.4

5,001 – 10,000 บาท	169	46.8
10,001 – 15,000 บาท	43	11.9
15,001 – 20,000 บาท	11	3.0
20,000 – 25,000 บาท	2	0.6
มากกว่า 25,000 บาท	1	0.3
รวม	361	100

N = 361

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8
2. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มอายุมีจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุด คือ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และกลุ่มอายุน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8
3. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามสถานภาพ พบว่า มากที่สุด คือ สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 และน้อยที่สุด คือ สถานภาพอยู่ย่ำร้าง จำนวน 11 คิดเป็นร้อยละ 3.0
4. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามศาสนา พบว่า ศาสนาที่พบมากที่สุด คือ ศาสนาอิสลาม จำนวน 353 คิดเป็นร้อยละ 100
5. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจอยู่ในระดับการศึกษาที่มากที่สุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0
6. ผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด คือ 5,001– 10,000 บาท จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้ก่อตั้งในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านต้นหยงเปาว์ และหมู่บ้านบางราฟา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นมีความเหมาะสมแก่การเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง และสามารถเป็นที่ดึงดูดใจของบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาท่องเที่ยวได้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านในตำบล ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์จะมีลักษณะ 2 รูปแบบ พบว่า ดังนี้

1) สภาพการท่องเที่ยวในป่าโกงกาง เป็นลักษณะของการล่องเรือ เยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากทั้งทางด้านระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก เช่น หอย ปู ปลา และเคย หรือกุ้งเคย ซึ่ง “เคย” ในที่นี้เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง รูปร่างคล้ายกุ้ง หรือบางครั้งจะเรียกว่า “กุ้งเคย” ซึ่งตัวเคยนี้จะดำรงชีวิตอยู่ใกล้ผิวทะเลโดยไม่จมลงไป อาจจะอยู่ในน้ำลึกประมาณหน้าแข้งถึงระดับหน้าอก ตัวเคยมีขนาดยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีเปลือกบางและนิ่ม อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามชายทะเลและลำคลอง ทั้งนี้กุ้งเคยอาศัยอยู่ทั้งในป่าชายเลน และแนวหญ้าทะเล ถ้าอยู่บนพื้นทรายตัวมีสีชมพูหนวดยาวและมีสีชมพูปนแดง ถ้าอยู่บนพื้นที่เป็นโคลนมักมีสีขาว ที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างระบบนิเวศบริเวณกลางน้ำและผิวดิน เป็นตัวถ่ายทอดพลังงานในระบบสายใยอาหาร และมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อาหารทะเล โดยเป็นตัวเชื่อมระหว่างซากสิ่งมีชีวิตและสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กกับสัตว์น้ำ ทั้งนี้ “เคย” จึงเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ซึ่งหาได้จากธรรมชาติและให้คุณค่าทางโภชนาการสูง มีประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์โดยใช้ตัว เคย มาทำกะปิกุ้ง หรือกุ้งแห้ง เป็นต้น

2) สภาพการท่องเที่ยวในลักษณะการเรียนรู้การฝึกอบรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การประกอบอาชีพไผ่ผาง การลอบปู การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ในการสร้างซั้งปะการังเทียม ปลูกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา ตลอดจนการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม มันกุ้ง กะปิ กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น

ดังนั้นสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวของการเสริมความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ จะเห็นได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางระบบนิเวศและทรัพยากรสัตว์น้ำมาก เช่น ป่าโกงกางในป่าชายเลน พันธุ์สัตว์น้ำแต่ละชนิดทั้งในแม่น้ำลำคลองและ

ชายฝั่งทะเล และมีความหลากหลายในการเข้าเยี่ยมชมวิถีชีวิตของ
ชาวประมงชายฝั่ง และการฝึกอบรมอาชีพในการแปรรูปอาหารทะเล ...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังต้องควบคู่ไปกับกลุ่ม
อนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์สัตว์น้ำทางทะเล เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้อง
กับคำกล่าวของ Government Officials Com 1.5 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ที่นี่จะมีกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำในทะเล เช่น การ
สร้างซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เพื่อการสร้างบ้านปลา และการ
ขยายพันธุ์ปลาที่หลากหลายชนิด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นกิจกรรมที่สร้าง
ความรักและความห่วงใยกับธรรมชาติและพันธุ์สัตว์น้ำให้มีการขยายพันธุ์
ที่เพิ่มมากขึ้น และไม่สูญหายจากพื้นที่ทางที่มีความอุดมสมบูรณ์เหล่านี้...”

(Government Officials Com 1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มี
ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางลำคลอง และทางชายฝั่งทะเล โดย
การดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดไปพร้อมๆกับ
การอนุรักษ์และฟื้นฟูของทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อสามารถสืบทอดให้คน
รุ่นหลานได้ร่วมกันดูแลรักษาให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

2. การประกอบอาชีพของชุมชน

ด้วยสภาพทางกายภาพของหมู่บ้านตั้งอยู่บนเนินทรายปากแม่น้ำริมฝั่งทะเล ไม่มีที่ราบที่
เอื้อต่อการทำการเพาะปลูก จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้คนของชุมชนยึดอาชีพทางการประมง
พื้นบ้านเป็นหลัก เพราะโดยสภาพแวดล้อมของชุมชนมีทั้งคลองและทะเลชายฝั่งหรืออ่าวปัตตานี และ
มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีพันธุ์สัตว์น้ำที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ทั้งชุมชนประมงก็
จะพึ่งพิงทรัพยากรเหล่านี้เป็นหลักในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ทั้งนี้จึงเห็น
ลักษณะการประกอบอาชีพภายในชุมชนต้นหยงเปาว์ พบว่า มี 2 รูปแบบใหญ่ๆ ดังนี้

1). ในแม่น้ำลำคลอง มีลักษณะการประกอบอาชีพโพงผางที่ใช้สืบทอดอาชีพเหล่านี้กันมา
ยาวนานเกือบหนึ่งร้อยปี ตั้งแต่เริ่มมาอยู่ที่นี้ อาชีพเดิม คือ อาชีพโพงผางและลักษณะของหมู่บ้านที่นี่
เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ จะมีประชากรของหมู่ที่ 4 ไม่ต่ำกว่า สามพันคน

2). การออกทางทะเล โดยปัจจุบันมีทรัพยากรทางทะเล และทรัพยากรทางน้ำร้อยละ
และทรัพยากรที่น้อยลง ทำให้อาชีพที่กล่าวมาข้างต้นน้อยลงขึ้นมาทุกวันๆ ซึ่งส่วนที่เพิ่มขึ้นมาทุกวัน
คือ อาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นลักษณะการค้าขายในต่างประเทศ คือ ประเทศมาเลเซีย และมีชาวบ้านใน
สัดส่วน ร้อยละ 50-60 ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ส่วนสัดส่วนที่เหลือจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน คือ
ประกอบอาชีพประมงอย่างเดียว แต่มีบางส่วนที่ทำงานนอกจากอาชีพหลักก็จะหันมาประกอบอาชีพ
เสริมทางการเกษตรประมง เช่น เลี้ยงปลา กุ้ง ปู หอย เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ
Government Officials Com 1.2 ได้กล่าวไว้ว่า

“...การประกอบอาชีพของคนที่นี่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นทางลำคลองและทางทะเลชายฝั่ง เนื่องจากเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านมายาวนาน ทั้งนี้การประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเหล่านั้นจะต้องหนักไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำด้วย...”

(Government Officials Com 1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า การเกษตรประมงของชุมชนต้นหยงเปาว์นั้นจะมีการเลี้ยงพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น บ่อเลี้ยงกุ้ง บ่อเลี้ยงปลากะพง และบ่อเลี้ยงปู เพื่อเป็นสถานที่สำหรับการเพาะพันธุ์หรือธนาคารของพันธุ์สัตว์น้ำ และสามารถเป็นศูนย์สำหรับการให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจมาศึกษาและเข้ามาเยี่ยมชมหรือมาท่องเที่ยวภายในตัว เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ใหม่ๆเข้ามาในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com 1.1 ได้กล่าวไว้ว่า

“...คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มในการจัดหารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ มีการเลี้ยงของพันธุ์สัตว์น้ำที่มีความหลากหลาย เช่น บ่อเลี้ยงกุ้ง บ่อเลี้ยงปลา และบ่อเลี้ยงปู เป็นต้น เพื่อเป็นสถานที่แห่งหนึ่งในการเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับการเกษตรทางบก และถือว่าสามารถเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงภายในชุมชนแหล่งหนึ่ง ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้และมาท่องเที่ยวได้...”

(Government Officials Com 1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การประกอบอาชีพของชุมชนต้นหยงเปาว์ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านมาอย่างยาวนานที่มีการสืบทอดต่อกันมา และสามารถสร้างรายได้กับชาวบ้านในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเหล่านี้ อีกทั้งพื้นที่ชุมชนนี้มีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งแหล่งพื้นที่การเกษตรของการจัดเลี้ยงเกี่ยวกับเกษตรประมง เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งภายในชุมชนและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาหาความรู้ภายในชุมชนไปควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวล่องเรือชมป่าโกงกางในป่าชายเลนที่มีพืชพันธุ์ไม้และพืชพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น กุ้งเคย หอย ปู ปลา เป็นต้น การล่องเรือชมวิถีชีวิตของชาวเกษตรประมงทั้งทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล ชมวิถีการวางอวนปู การวางอวนปลาที่สร้างความน่าตื่นเต้นมากมายให้กับนักท่องเที่ยวในการได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของชาวประมงโดยตรง อีกทั้งยังได้รับความรู้กลับมาปรับประยุกต์ในการดำเนินชีวิตของตนเองต่อไปได้เป็นอย่างดีในอนาคต

3. ลักษณะทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรมของชุมชน

ลักษณะความเชื่อตามสภาพสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทั่วไปตามหลักศาสนาอิสลามเป็นหลัก และมีกิจกรรมที่เป็นเรื่องราวปกติของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความเชื่อต่างๆ ทั้งนี้ชาวบ้านที่นี่ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลามที่ยึดในเรื่องของความเชื่อทางศาสนาของจังหวัดปัตตานี อีกทั้งกิจกรรมทางสังคม ความเชื่อ และประเพณีหรือพิธีกรรมทางศาสนาเข้ามาสืบ

ทอดและจัดขึ้นในทุกๆปีภายในในชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com 1.1 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในชุมชนต้นหยงเปาว์ สภาพทางสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี จะมีลักษณะกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ 1) กิจกรรมการจัดงานเมาลิต 2) กิจกรรมการกวนอาซุรอ (ขนมอาซุรอ) 3) กิจกรรมเทศกาลวันฮารีรายอ 4) กิจกรรมการละศีลอดหรือเปิดบวช ในช่วงเดือนรอมฎอน และ 5) กิจกรรมการเข้าสู่น้ำ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมจะจัดขึ้นทุกๆปี เพราะได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือในกิจกรรม รวมไปถึงความร่วมมือ ความสามัคคีของคนในชุมชนด้วย ที่ร่วมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ต่อไปสู่รุ่นลูกหลาน เป็นต้น...”

(Government Officials Com 1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้สามารถอธิบายลักษณะของกิจกรรมทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรมของชุมชนในแต่ละกิจกรรมดังกล่าวของ Government Officials Com 1.1 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดและลักษณะสำคัญของกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1) กิจกรรมการจัดงานเมาลิต ถือเป็นกิจกรรมหรือพิธีกรรมที่ชาวไทยมุสลิมให้ความสำคัญและจะจัดขึ้นทุกๆปี และนิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านานรุ่นสู่รุ่น โดยพื้นที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้งานเมาลิตส่วนใหญ่จัดขึ้นในโอกาสตรงกับวันประสูติของศาสดามุฮัมมัด คือ ในเดือนรอมฎอนฮิจเราะฮ์ ซึ่งเป็นเดือนที่ 3 ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญที่นอกเหนือจากการรำลึกถึงคุณูปการความดีของศาสดามุฮัมมัดที่มีต่อศาสนาอิสลามแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และสร้างความรัก ความสามัคคี และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในหมู่คณะ รวมทั้งสามารถนำแบบอย่างที่ดีของศาสดามุฮัมมัดใช้ในชีวิตรประจำวันด้วย นอกจากนี้งานเมาลิตเป็นประเพณีปฏิบัติของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นการให้เกียรติและการมีความรักต่อท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) ซึ่งเป็นผู้ที่สมควรได้รับการให้เกียรติยกย่อง ทั้งนี้การจัดงานเมาลิตจึงถือเป็นงานรำลึกคุณงามความดีของท่านและส่งเสริมความรักความสามัคคีให้กับประชาชนในชุมชนต้นหยงเปาว์และในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ด้วย

2) กิจกรรมการกวนอาซุรอ (ขนมอาซุรอ) ถือเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คำว่า อาซุรอ เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า การผสม การรวมกัน คือ การนำสิ่งของที่รับประทานได้หลายสิ่งหลายอย่างมากรวมกัน มีทั้งชนิดคาวและหวาน การกวนข้าวอาซุรอจะใช้น้ำในหมู่บ้านมาช่วยกันคนละไม้คนละมือ เพื่อความสามัคคีและสร้างความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่มีผลต่อการอยู่ร่วมกันของสังคมอย่างมีความสุข ความร่วมมือของคนในชุมชนจะเห็นได้ว่า ในทุกๆ ปี ของเดือนตุลาคมจะมีการจัดกิจกรรมการกวนอาซุรอ และมีการแบ่งหน้าที่ในแต่ละฝ่าย โดยหัวหน้างานจะเป็นคณะกรรมการมัสยิด ซึ่งการกวนอาซุรอ และมีการแบ่งจำนวนคนรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายที่ได้รับมอบหมาย เช่น แบ่งฝ่ายจัดหากิ่งไม้ อุปกรณ์สำหรับการกวน และฝ่ายห่อครีว เพื่อจัดหาวัตถุดิบเกี่ยวกับการทำอาซุรอ ตลอดจนฝ่ายคนกวนอาซุรอ ซึ่งจะแบ่งเป็น

2 ช่วง ได้แก่ ช่วงเช้าและช่วงบ่าย ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทุกงานและทุกฝ่ายจะมีการประสานความร่วมมือที่ดี มีความสามัคคี เพื่อให้งานได้บรรลุเป้าหมายจนสำเร็จ

3) กิจกรรมเทศกาลวันฮารีรายอ ถือเป็นวันสำคัญของชาวมุสลิมทั่วโลกวันหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นวันรื่นเริงประจำปีซึ่งชาวมุสลิมได้เดินทางกลับภูมิลำเนาของตนเอง เพื่อเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยพร้อมเพรียงกัน ได้พบปะสังสรรค์กับเพื่อน ญาติพี่น้องเพื่อขอภัยซึ่งกันและกัน ช่วงเวลาในรอบ 1 ปีของชาวมุสลิม มีวันฮารีรายอ 2 ครั้ง คือ

3.1 อีดิลฟิตรี ตรงกับวันที่ 1 เดือนเซาวาล ตามปฏิทินอิสลาม ซึ่งเป็นวันออกบวชหลังจากได้ถือศีลอดตลอดระยะเวลา 1 เดือน นิยมเรียกวันนี้ว่า “วันออกบวช” หรือ “รายาปอซอ” หรือ “รายาฟิตเราะห์” ในวันอีดิลฟิตรีเป็นวันแรกของการออกจากเทศกาลถือศีลอดของชาวมุสลิม เป็นวันแห่งรางวัล และการตอบแทนสำหรับผู้ผ่านการทดสอบประจำปีในเดือนรอมมาฎอน ด้วยการบังคับตัวเอง จากการลด ละ การกินดื่ม กิเลสตัณหา และได้ละหมาดตะรอวีหฺเป็นเวลาเกือบหนึ่งชั่วโมงเต็มตลอดคำคืนของเดือนรอมมาฎอน ในวันอีดิลฟิตรีมุสลิมทุกคนต้องตื่นแต่เช้าเพื่อทำการอาบน้ำสุนัต และไปละหมาดอีดิลฟิตรีที่มีสยิดประจำหมู่บ้าน ชาวมุสลิมนิยมใส่เสื้อผ้าของใหม่ ๆ สะอาด สวยงาม มีกลิ่นหอม ทุกคนต้องปฏิบัติบริจาคซากาตฟิตเราะห์ วันอีดิลฟิตรีถือได้ว่ามุสลิมทุกคนมีความรื่นเริง สนุกสนาน เพราะในวันนี้ได้ไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ไปเคารพผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และทำความสะอาดสุสาน นำขนมไปแจกจ่ายให้กับเด็กๆ เพื่อนบ้าน เลี้ยงอาหารคนในหมู่บ้าน สำหรับอาหารที่นิยมทำในวันฮารีรายอ คือ ตูปะ (ข้าวเหนียวต้ม)

3.2 อีดิลอฎฮา ตรงกับวันที่ 10 เดือน ซุลฮิจญะฮฺ หรือตรงกับเดือน 12 ของปฏิทินอิสลาม ซึ่งถัดจากวันอารอฟะฮฺ และเป็นวันสังเวยของสัปดาห์แรกในเดือนซุลฮิจญะฮฺ มีลักษณะคล้ายกับวันตรุษอีดิลฟิตรี แต่มีข้อแตกต่างตรงที่มีการทำกุรบาน ซึ่งเป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสชาวมุสลิมทั่วโลกได้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครเมกกะ และเป็นวันริเริ่มของการประกอบพิธีฮัจญ์ที่เสร็จสมบูรณ์ ส่วนผู้ไม่ได้ไปก็ให้ไปประกอบพิธีละหมาดอีดิลอฎฮายังมีสยิดประจำหมู่บ้าน ในวันอีดิลอฎฮาจะมีการทำกุรบาน โดยมีการเชือดสัตว์กุรบาน ได้แก่ อูฐ วัว แพะ แล้วนำเนื้อที่เชือดแล้วมาบริจาคให้กับผู้ยากจน หรือทำอาหารเลี้ยงคนในหมู่บ้าน และในวันนี้ผู้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ออกฮัจญ์ และเตรียมตัวเดินทางกลับบ้านของตน ทั้งนี้บรรยากาศในวันฮารีรายอของชาวมุสลิมทั่วโลกเต็มไปด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ เสียงความสุขเต็มเปี่ยม สิ่งที่น่าประทับใจในวันนี้ คือ บรรดาลูกๆ ขอภัยต่อพ่อแม่ บรรดาภรรยาขอภัยต่อสามี และเพื่อนบ้านขอภัยต่อกันในเรื่องผิดพลาดมองใจกันตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา และมีการแสดงออกด้วยการสวมกอด การจูบมือ การหอมแก้มทั้งสองของพ่อแม่ แสดงถึงความรักความเข้าใจที่มีต่อกัน ลูกหลานที่อยู่ต่างถิ่นต่างก็กลับมารวมตัวกันที่บ้าน เพื่อได้อยู่ร่วมกันกับคนในครอบครัว ทุกครอบครัวมีความอบอุ่นเต็มไปด้วยบรรดาลูกๆ หลานๆ กลับบ้านโดยพร้อมเพรียงกัน

4) กิจกรรมการละศีลอดหรือเปิดบวช ในช่วงเดือนรอมฎอน ถือเป็นการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้ถือศีลอดได้สัมผัสและรับรู้ถึงความทุกข์ยากลำบาก ได้เรียนรู้ถึงอุปสรรคต่างๆ ของการดำเนินชีวิต และเมื่อได้สัมผัส ได้รับรู้ถึงความทุกข์ยากแล้ว การถือศีลอดจึงส่งผลสืบเนื่องให้ผู้ถือศีลนั้นรู้จักอดทนต่อความทุกข์ยากต่างๆ ด้วยความพากเพียรและสติปัญญา กล่าวคือ ฝึกฝนจิตใจของชาวมุสลิมทุกคนให้เป็นผู้มีสติ หนักแน่น มี

จิตใจจดจ่ออดทนอดกลั้นทั้งต่อความหิวโหย ต่อความโกรธ ความปรารถนาแห่งอารมณ์ และสิ่งยั่ววน นานับประการ ซึ่งผลที่ได้จากความอดทนและความเพียร คือ การพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี มีความ ใฝ่สูงด้านจิตใจอยู่ตลอดเวลา มีสติ จิตสงบ ไม่ฟุ้งซ่านและพร้อมที่จะเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้ และสามารถมุ่งความสำเร็จ ทั้งนี้การถือศีลอดในเดือนรอมฎอนของชาวมุสลิมจึงมีคุณประโยชน์ อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ต่อหน้าที่การงาน และกิจวัตรประจำวันของชาวมุสลิม นอกเหนือไปจาก ความยำเกรง และศรัทธาอย่างแรงกล้าที่จะได้ใกล้ชิดพระเจ้าหรือพระองค์อัลลอฮ์ นอกเหนือจากการได้สัมผัสความทุกข์ยากและการอดทนแล้ว การถือศีลอดรอมฎอนยังเป็นสอนให้ รู้จักดำรงชีพด้วยความสมถะและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ของมนุษย์ ดังนั้นพิธีกรรมการถือศีลอดของชาวมุสลิมจึงเป็นการปฏิบัติศาสนพิธีที่มีเนื้อหาสาระเพื่อ ชัดเกล้าจิตใจของผู้ปฏิบัติให้ผ่องแผ้ว ด้วยการพากเพียรต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เหน็จ เหนื่อย เพื่อให้มีจิตใจมุ่งมั่น หนักแน่น และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน และมุ่งมั่นให้สามารถปฏิบัติได้ ตลอดทั้งปี ไม่ใช่เพียงแต่เดือนรอมฎอนเพียงเท่านั้น อันเป็นกุญแจสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ ต้องอาศัยความเกื้อกูล และไมตรีจิตต่อกัน

5) กิจกรรมการเข้าสู่น้ำ ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่นิยมทำ การขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศในทารก หรือเด็กเล็ก จึงมักทำเมื่อเด็กโตขึ้น อายุประมาณ 7- 10 ขวบขึ้นไป ตามหลักแล้วศาสนาอิสลามส่งเสริมให้ชาวมุสลิมเข้าสู่น้ำ ซึ่งเป็นการปฏิบัติหลักอย่าง หนึ่งที่เป็นเพศชาย และนับถือศาสนาอิสลาม แต่ถ้าไม่ทำก็ถือว่าเป็นมุสลิมไม่สมบูรณ์และยังต้องทำ ความสะอาดอวัยวะเพศทุกครั้งก่อนจะทำพิธีละหมาด วันละ 5 เวลา ซึ่งเป็นการยุ่งยากเสียเวลา ดังนั้นชาวมุสลิมจึงนิยมทำสู่น้ำ เพื่อความสะอาดและหมดปัญหา นอกจากนี้การเข้าสู่น้ำถือได้ว่า เป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ เพื่อความสะอาดในการทำความสะอาดอวัยวะเพศในการอาบน้ำละหมาดวัน ละ 5 เวลา และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อญาติพี่น้อง เพื่อนๆ และชาวมุสลิมด้วยกันอีกทั้ง เป็นการรักษาสุขภาพประเพณีอันดีงามของชาวมุสลิม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะกิจกรรมทางสังคม ความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนา จึงเป็น แบบแผนหลักในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนต้นหยงเปาว์ตามหลักศาสนาที่ยึดถือมาตั้งแต่กำเนิด และเป็นส่วนที่สำคัญในการทำตามหลักปฏิบัติที่มีมานานและมีการสืบทอดกันมา และความเชื่อจึง เป็นลักษณะความคิดอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องยึดเหนี่ยว เพื่อความมั่นคงทางจิตใจ และเป็นเครื่อง หล่อเลี้ยงให้มีชีวิตอยู่ได้ ทั้งนี้เพื่อชัดเจนสภาพจิตใจของมนุษย์ให้อยู่บนเส้นทางที่เที่ยงตรง และสร้าง ความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน

4. สภาพการคมนาคม

ในสมัยก่อนสภาพทางคมนาคมในการเข้าออกของชุมชนต้นหยงเปาว์ พบว่า การเดินทาง มีความยากลำบาก เนื่องจากทางเข้าของชุมชนแห่งนี้ เป็นแหลมที่อยู่กลางน้ำคลองล้อมรอบ และติด กับชายฝั่งทะเล จึงมีการเข้าออกที่ยากลำบาก ทั้งนี้จึงต้องขึ้นเรือเพื่อใช้ในการเดินทางและต้องใช้ ระยะเวลาในการเดินทาง คือ 1-2 ชั่วโมง

ต่อมา ณ ปัจจุบันนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายและมีการพัฒนามากขึ้น จึงมีการสร้างถนนลาดยางหรือการเข้าถึงทางบก เพื่อความสะดวกมากยิ่งขึ้นและสามารถลดระยะเวลาที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยใช้เวลาเพียง 15 นาที ในการเข้าถึงชุมชน และทำให้มีความสะดวกและปลอดภัย

นอกจากนี้สภาพการคมนาคมในการเข้าออกของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ของ Government Officials Com 1.3 ได้กล่าวว่า

“...สภาพการคมนาคมในสมัยก่อนทางเข้าออกของชุมชนจะยากลำบาก เนื่องจากทางชุมชนแห่งนี้ จะเป็นแหลมที่อยู่กลางน้ำคลองล้อมรอบและติดกับชายฝั่งทะเล จึงจะมีการเข้าออกยากลำบาก จะต้องขึ้นเรือในการเดินทาง แต่มา ณ ปัจจุบันนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายมีการพัฒนามากขึ้น จึงมีการสร้างถนนลาดยางหรือการเข้าถึงทางบก เพื่อความสะดวกมากยิ่งขึ้น สามารถที่จะลดระยะเวลาที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น จากเรือระยะเวลาในการเดินทางคือ 1-2 ชั่วโมง แต่มา ณ ปัจจุบันใช้เวลาเพียง 20 นาทีในการเข้าถึงชุมชน ซึ่งทำให้มีความสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น...”

(Government Officials Com 1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.3 ได้กล่าวว่า

“...ตอนนี้สภาพทางคมนาคมในการเข้า-ออกของชุมชน สามารถเข้าออกได้สะดวก และการเข้าถึงชุมชนแห่งนี้ สามารถเดินทางได้ 2 ทาง คือ ทางบกกับทางเรือ ซึ่งทางบกก็จะเข้ามาทางถนนสายเพชรเกษม เป็นถนนลาดยางในการเข้าถึงหมู่บ้านและเข้าทางปากทางคลองขุด ขัทยานพาหนะเรื่อยมา โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที หรือ 9.8 กิโลเมตร และมีอีกเส้นทางหนึ่งในการเข้าถึงชุมชน คือ จะใช้การเข้าถึงโดยทางเรือที่สามารถสัญจรได้ใกล้ๆ กัน เช่น หมู่บ้านบางดาวา หมู่บ้านสายหมอ หมู่บ้านแคนา โดยสามารถใช้เรือในการสัญจรไปมาได้...”

(People Com B2.3, สัมภาษณ์ 25 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าสภาพการคมนาคมของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ นั้น เป็นพื้นที่ที่มีความสะดวกแก่การเข้าออกภายในชุมชน เป็นถนนลาดยาง อีกทั้งชุมชนมีความพร้อม ความสามารถในการแสดงศักยภาพต่อการให้ความสะดวก และการให้บริการ รวมถึงการรองรับสำหรับการเปิดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงอย่างมีประสิทธิภาพได้

ระบบสาธารณูปโภค / สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน

มีไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ลานจอดรถ การรักษาความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึก ระบบการติดต่อสื่อสาร ครบทุกช่องทาง จึงสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ระบบสาธารณูปโภคเพียงพอมาก สะดวก ใช้ได้ตลอดไม่ขาดสายหรือตกบกพร่อง และพร้อมที่จะมีการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักอาศัยภายในชุมชนที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...ที่นี่มีระบบไฟฟ้า น้ำประปาทั่วถึง สมบูรณ์ ใช้ได้ตลอด แต่เมื่อก่อนคนในหมู่บ้านที่นี่จะใช้น้ำบาดาล เป็นการใช้บาดาลด้วยตนเอง เนื่องจากตอนนี้มีการเปลี่ยนแปลงมาก มีการพัฒนาขึ้น จึงทำให้ระบบการบริหารของ(อบต).ที่ได้รับหน้าที่มอบหมายในการดูแลและให้อำนวยความสะดวกในส่วนของการประปาได้เป็นอย่างดี และได้รับงบประมาณจากรัฐบาลในการสนับสนุนเข้ามา ซึ่งเป็นระบบที่มีความสามารถเพียงพอที่จะให้ชาวบ้านใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ให้คำกล่าวว่า

“...ระบบสาธารณูปโภคเพียงพอมาก และสะดวก ไม่ขาดสาย และพร้อมที่จะมีการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักอาศัยที่เพียงพอ...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าระบบสาธารณูปโภค / สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนนั้น เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า การบริการอินเทอร์เน็ต พื้นที่จอดรถ มีการบริการยานพาหนะสำหรับการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางทะเล ที่มีความสะดวก รวมถึงสามารถรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ และทั่วถึง

กล่าวสรุปโดยรวมเกี่ยวกับสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จะเห็นได้ว่า สภาพพื้นที่ของชุมชนมีความเหมาะสมในการจะเปิดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งภายในชุมชนยังมีความหลากหลายของกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจ และสามารถสร้างให้เป็นสถานที่เรียนรู้ไปพร้อมๆกับการเก็บประสบการณ์จากการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น ศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูของพันธุ์สัตว์ทั้งทางลำคลอง โดยที่มีความหลากหลายของพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น กุ้งเคย ปู หอย และปลาชนิดต่างๆที่อาศัยอยู่ในป่าโกงกางและป่าชายเลนที่นี้ของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่ถือว่ามีความอุดมสมบูรณ์มากของจังหวัดปัตตานี เนื่องจากมีทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีความสวยงามและสมบูรณ์มาก และทางหนึ่ง คือ ทางชายฝั่งทะเล ที่สามารถท่องเที่ยวเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชาวประมง โดยการศึกษาวิธีการวางอวนปู วางอวนปลา ในการการออกทะเลเพื่อหาสัตว์น้ำในทะเลโดยตรง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความท้าทายในการสร้างความน่าตื่นเต้นให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมไปถึงสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไปพร้อมๆกับการหาแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูของทรัพยากรสัตว์น้ำให้สามารถวางไข่และขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ เช่น การสร้างบ้านปลา โดยใช้วิธีการสร้างของการทำซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการเยี่ยมชมถึงการแปรรูปของอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันต์ยของชุมชนต้นหยงเปาว์ เช่น การทำปลาเกลือเค็ม ปลาอินทรีเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง กุ้งแก้วปลากระบอกส้ม ปลาแห้ง ปลากระบอกแห้ง ปลาเก็ดขาวแห้ง

ประจวบแห้ง ปลาแมวแห้ง หมึกแห้ง หมึกคอก ฉะก๋วยกะเทาะเปลือก และอื่นๆอีกมากมาย และวิธีการเก็บรักษาจะไม่เจือปนกับสารเคมีและที่สำคัญสินค้าในการแปรรูปของสัตว์น้ำทางทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยแห่งนี้ได้ผ่านสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือ(อย.) รวมถึงได้มีการตรวจสอบผ่านกระบวนการที่ปลอดภัย ทั้งนี้เป็นการสร้างมูลค่าของสัตว์ที่ได้อกจากขายฝั่งทะเลเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างมูลค่าทางอาชีพให้กับคนในชุมชนในการสามารถสร้างรายได้ และลดปัญหาการว่างงานมากขึ้นให้กับคนในชุมชนมากขึ้น

ตอนที่ 3 ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี สามารถวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT ที่มีปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า ดังนี้

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน

การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน จะวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนความสามารถในการแสดงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนของชุมชน โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลหลักและเป็นบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ดังนี้

- จุดแข็ง (S - Strengths) วิเคราะห์จากปัจจัยภายในของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีทรัพยากรอยู่ในชุมชนและการปฏิบัติงานบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ เพื่อหาจุดเด่นในการแสดงความสามารถของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวต่อไป

- จุดอ่อน (W-Weaknesses) วิเคราะห์จากปัจจัยภายในของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีทรัพยากรอยู่ในชุมชนและการปฏิบัติงานบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ เพื่อหาแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ในการแสดงความสามารถของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ให้มีการพัฒนามากขึ้น

1.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกนั้น จะวิเคราะห์และค้นหาโอกาสรวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เช่น งบประมาณในการดำเนิน กิจกรรม/โครงการ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ลักษณะขนาดของพื้นที่ชนบทธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น การรักษาความปลอดภัยหรือทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อด้านผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่นำข้อดี และจุดเด่นมาเสริมสร้างให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ มีศักยภาพที่เข้มแข็งขึ้น

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ ในแนวทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายจุดต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่ต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพให้มีความพร้อมในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ดังนั้นนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่ใช้ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับฯ ศักยภาพด้านการบริการฯ และศักยภาพด้านการดึงดูดใจฯ สามารถสรุป ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เริ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วันที่ 25 พฤศจิกายน 2561 เวลา 09.00 น. โดยการสนทนากลุ่มมีผู้แสดงความคิดเห็นด้านจุดแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ดังนี้

จุดแข็ง

“...ชุมชนที่นี่มีจุดแข็งและความโดดเด่นที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ พื้นที่ระบบนิเวศ และการอนุรักษ์พันธุ์พืชของพันธุ์สัตว์ชายฝั่งทะเล และทั้งในลำคลอง รวมถึงมีป่าโกงกาง ป่าชายเลน ที่มีพันธุ์สัตว์น้ำที่หลากหลาย เช่น กุ้งเคย หอย ปู ปลา ที่มีอยู่ในน้ำคลองและทางชายฝั่งทะเล ...”

นอกจากนี้ People Com D2.2 ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยที่มีการแปรรูปของพันธุ์สัตว์น้ำของอาหารทะเลที่มีความหลากหลายมาก และสามารถมูลค่าใน

การสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับชุมชนที่ยั่งยืนและสามารถเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ดังคำกล่าว ดังนี้

“...ชุมชนมีการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย เพื่อการแปรรูปของอาหารทะเลที่หลากหลาย และเป็นศูนย์สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจมาศึกษาหาความรู้ หาประสบการณ์เพิ่มเติมจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์นี้ได้อย่างเหมาะสม...”

จุดอ่อน

ด้านจุดอ่อนของศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ Government Officials Com1.3 เสนอไว้ ดังนี้

“...การประสานงานการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่เป็นระบบ และขาดประสิทธิภาพในการทำงานและยังมีคณะกรรมการบางฝ่ายไม่มีแผนการทำงานของตัวเอง...”

อีกทั้ง People Com D2.3 ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดอ่อนของศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เสนอไว้ ดังนี้

“...ชาวบ้านขาดงบประมาณในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือขาดเงินสนับสนุนในการที่จะพัฒนาสร้างให้เป็นโฮมสเตย์ รีสอร์ท หรือที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว...”

โอกาส

ด้านโอกาสนั้นมีผู้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกับ Government Officials Com1.3 ซึ่งกล่าวข้อเสนอ ดังนี้

“...จะเห็นได้ว่าทางชุมชนได้ขึ้นชื่อว่าเป็น พื้นที่สีแดง ทั้งนี้จากวิกฤติความไม่สงบที่มองต่อชุมชนว่าเป็นพื้นที่สีแดง ให้สร้างสื่อในการประสานการแก้ไข เพื่อการประชาสัมพันธ์ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในมุมมองด้านสร้างสรรค์ของความหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ...”

อุปสรรค

อีกทั้งด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ People Com A2.1 ที่เสนอไว้ว่า

“...ขาดการประสานความร่วมมือของคนในชุมชน อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ทางชุมชนไม่มีทุนในการดำเนินการสานต่อของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน...”

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จุดแข็ง

ด้านจุดแข็งของศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ Government Officials Com1.4 เสนอไว้ ดังนี้

“...เส้นทางการเข้าถึงชุมชนมีความสะดวก เป็นถนนลาดยาง และปลอดภัย อีกทั้งชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต มีความสะดวกต่อผู้บริโภค และทั่วถึง...”

จุดอ่อน

ด้านจุดอ่อนของศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ People Com D2.4 เสนอไว้ ดังนี้

“...ทางชุมชนจะมียานพาหนะในการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ไม่มีเพียงพอและเรือที่มีอยู่ในชุมชนมีสภาพที่เก่า ชำรุด และรั่วในบางจุด ทำให้ประสิทธิภาพในการรองรับลดน้อยลง...”

นอกจากนี้ Government Officials Com1.2 ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดอ่อนของศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า เสนอไว้ ดังนี้

“...จะเห็นได้ว่าผู้ดูแลสำหรับการนำเที่ยวชุมชนมีจำนวนไม่เพียงพอ หากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก รวมถึงชุมชนยังไม่มีที่พักสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาพักแรมอยู่ในชุมชน...”

โอกาส

ด้านโอกาสนั้นมีผู้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกับ Government Officials Com1.5 ซึ่งกล่าวข้อเสนอ ดังนี้

“...ชุมชนมีการรองรับของอาหารทะเลที่เป็นศูนย์กลางอาหารทะเลสด เพื่อการจัดจำหน่ายทั่วทั้งในชุมชนและบุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาเลือกซื้อสินค้าจากชุมชน สามารถเป็นเส้นทางที่จะสร้างความน่าสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและเลือกซื้ออาหารทะเลที่สดและสะอาด...”

อีกทั้ง People Com B2.2 ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดอ่อนของศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า เสนอไว้ ดังนี้

“...โอกาสจากการเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน และมีการรองรับด้านการแปรรูปอาหารทะเล เพื่อเป็นสินค้าส่งออกหรือของที่ระลึกสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนที่หลากหลาย...”

อุปสรรค

นอกจากนี้ด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ Government Officials Com1.4 ที่เสนอไว้ว่า

“...ชุมชนมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการขยายกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรลดน้อยลง รวมถึงขาดงบประมาณในจะดำเนินกิจกรรมและไม่มีการขยายพื้นที่สำหรับการนำเที่ยว เป็นต้น...”

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จุดแข็ง

ด้านจุดแข็งของศักยภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ People Com A2.1 เสนอไว้ ดังนี้

“...ชุมชนมีการจัดเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์หรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการให้ข้อมูล แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ทั่วถึงและเพียงพอต่อการให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว...”

จุดอ่อน

ด้านจุดอ่อนของศักยภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ Government Officials Com1.3 เสนอไว้ ดังนี้

“...จะเห็นได้ว่าบุคคลากรในพื้นที่ยังไม่ทราบขั้นตอนการต้อนรับนักท่องเที่ยวพอสมควรสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงชุมชนขาดการบริการด้านการประชาสัมพันธ์ของข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน เช่น ป้าย แผนที่ บอร์ด หรือการโฆษณาที่ยังไม่ชัดเจน...”

โอกาส

ด้านโอกาสนั้นมีผู้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกับ Government Officials Com1.1 ซึ่งกล่าวข้อเสนอ ดังนี้

“...การต้อนรับในการบริการและสร้างความสัมพันธ์ดีระหว่างกันกับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจและอยากมาสัมผัสพื้นที่ท่องเที่ยวอีกครั้ง และทางผู้นำชุมชนของทุกฝ่ายต่างให้ความช่วยเหลือสอดส่องในการดูแลระบบความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่ทั่วถึง...”

นอกจากนี้ Government Officials Com1.3 ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดอ่อนของศักยภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า เสนอไว้ ดังนี้

“...ทางชุมชนจะต้องมีการประชุมหารือร่วมกันในการกำหนดกฎระเบียบ ห้ามทิ้งขยะริมชายหาด ป่าชายเลน หรือในแม่น้ำลำคลอง รวมถึงต้องยื่นหยัดในการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้ยั่งยืน ไม่ใช่ชุมชนแบบธุรกิจ เป็นต้น...”

อุปสรรค

อีกทั้งด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ Government Officials Com1.2 ที่เสนอไว้ว่า

“...ทางชุมชนขาดงบประมาณในการสนับสนุนการบริการ เพื่อการสร้างสะพานไม้ในการเข้าถึงป่าโกงกางในป่าชายเลน เนื่องจากพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งนี้มีความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติให้มีความยั่งยืนต่อไป และเป็นพื้นที่ที่มีความสวยงามทางธรรมชาติที่น่าสนใจ สิ่งเหล่านี้สามารถที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัส มาเยี่ยมชมและท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น...”

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จุดแข็ง

ด้านจุดแข็งของศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ Government Officials Com1.5 เสนอไว้ ดังนี้

“...ชุมชนมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและยั่งยืน อีกทั้งยังมีกลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในการสร้างที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำในทะเล เพื่อเป็นการขยายของพันธุ์สัตว์ที่เพิ่มมากขึ้นและหลากหลายชนิดมากขึ้น จึงสามารถที่จะเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะมาท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เต็มไปด้วยความท้าทาย และการเก็บประสบการณ์ เพื่อมาปรับให้เข้ากับบริบทในการดำเนินชีวิตของตนเอง ได้อย่างสร้างสรรค์มากขึ้น...”

รวมถึง People Com D2.4 ยังได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดอ่อนของศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เสนอไว้ ดังนี้

“...ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรประมง เพื่อไม่ให้สูญหายจากการนำมาใช้ในการประกอบอาชีพของคนในชุมชน และถือว่าเป็นการอนุรักษ์ให้คงมีไปสู่นานต่อไป...”

จุดอ่อน

ด้านจุดอ่อนของศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่า นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็น คือ The Tourist E3.1 เสนอไว้ ดังนี้

“...จะเห็นได้ว่า ชุมชนมีทรัพยากรป่าโกงกางในป่าชายเลนที่สวยงามและมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ขาดการสร้างสิ่งที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยว เช่น การสร้างสะพานไม่ในการเข้าถึงและเยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลน และสามารถสัมผัสอย่างใกล้ชิดมากขึ้น เป็นต้น...”

โอกาส

ด้านโอกาสนั้นมีผู้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกับ Government Officials Com1.4 ซึ่งกล่าวข้อเสนอ ดังนี้

“...การแสดงอัตลักษณ์ชุมชนที่สร้างความโดดเด่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์และถือว่าการปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกในการร่วมกันรักษาความสะอาดชุมชนมากขึ้น...”

อุปสรรค

อีกทั้งด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ Government Officials Com1.5 ที่เสนอไว้ว่า

“...เนื่องจากชุมชนจะอยู่ติดกับชายฝั่งทะเล ซึ่งในทุกๆปีจะได้รับผลกระทบของมรสุมจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ทั้งนี้สร้างความเสียหายกับพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความเสื่อมโทรม และต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนที่จะต้องมีการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตนอยู่ตลอดเวลา...”

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯและวิเคราะห์สภาพปัญหาของบริบทชุมชนในการบริหารจัดการต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการวิเคราะห์ใน 4 ด้าน คือ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับฯ ศักยภาพด้านการบริการฯ และศักยภาพด้านการดึงดูดใจฯ โดยทำการวิเคราะห์ด้วย SWOT ในแต่ละด้าน ซึ่งใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค	
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	<p>1. การแบ่งหน้าที่คณะกรรมการหมู่บ้านและการได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจน สามารถทำงานเป็นทีมได้</p> <p>2. ระบบการทำงานของเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลที่ยั่งยืน</p> <p>3. ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐและผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง</p> <p>4. สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องอุปโภค บริโภคเพียงพอและใช้ได้ตลอดปี</p>	<p>1. ชาวบ้านไม่มีเงินทุนการพัฒนาในการสร้างให้เป็นโฮมสเตย์ รีสอร์ท หรือที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว</p> <p>2. ขาดงบประมาณหรือเงินสนับสนุนสำหรับการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p> <p>3. การประสานงานการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านยังไม่เป็นระบบ และขาดประสิทธิภาพในการทำงาน</p> <p>4. คณะกรรมการบางฝ่ายไม่มีแผนการทำงานของเครือข่ายด้วยตนเอง</p>	<p>1. ได้รับโอกาสจากการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน</p> <p>2. ชุมชนได้มีโอกาสจากความร่วมมือของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เข้มแข็ง</p> <p>3. จากการสร้างวิกฤติความไม่สงบที่มองต่อชุมชนว่าเป็นพื้นที่สีแดง ให้สร้างสื่อในการรวมกันหาแนวทางการแก้ไข เพื่อการประชาสัมพันธ์ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในมุมมองด้านสร้างสรรค์ของความหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p>	<p>1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน</p> <p>2. ปัญหาการเมืองเนื่องจากเป็นพื้นที่สีแดง</p>	

ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
2.ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	<p>1.เส้นทางทางการเข้าถึงชุมชนมีความสะดวก เป็นถนนลาดยางและปลอดภัย</p> <p>2.ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต มีความสะดวกต่อผู้บริโภค และทั่วถึง</p> <p>3.ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ในการรองรับหรือศูนย์ฝึกอบรมอาชีพ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นต้น</p> <p>4.ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของอาหารพื้นบ้านหรืออาหารที่เป็นอัตลักษณ์และโดดเด่นของชุมชน</p>	<p>1.ผู้ดูแลสำหรับการนำเที่ยวชุมชนมีจำนวนไม่เพียงพอ หากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก</p> <p>2.ยานพาหนะในการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพ่อและเรือที่มีอยู่ในชุมชนมีสภาพที่เก่า ชำรุด และรั่วในบางจุด</p> <p>3.ชุมชนยังไม่มีการพัฒนาที่พักสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาพักแรมอยู่ในชุมชน</p>	<p>1.ชุมชนมีการรองรับของอาหารทะเลที่เป็นศูนย์กลางอาหารทะเลดี เพื่อการจัดจำหน่ายทั้งในชุมชนและบุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาเลือกซื้อสินค้าจากชุมชน</p> <p>2.โอกาสจากการเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน และมีการรองรับด้านการแปรรูปอาหารทะเล เพื่อเป็นสินค้าส่งออกหรือของที่ระลึกสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน</p> <p>3.มีการรองรับจากการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม</p>	<p>1.ชุมชนมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการขยายกิจกรรมการท่องเที่ยว</p>

ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค	
4.ศักยภาพด้านการดำเนินงาน-ประเด็นดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	<p>1.ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร ประมง เช่น การทำแห อุปกรณ์ การลอบปู ลอบกุ้ง โพงผาง การถักอวน เป็นต้น</p> <p>2. ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและยั่งยืน</p> <p>3.ชุมชนมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการล่องเรือไปตกเบ็ดในทะเล กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวประมง</p> <p>4.ชุมชนมีกลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในการสร้างที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำในทะเลที่ยั่งยืน</p>	<p>1.ขาดการรวมกลุ่มของบุคลากรในชุมชนที่หลากหลาย เช่น เพศ อายุ เพื่อสามารถสร้างสรรค์ ดึงดูดในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความต้องการที่แตกต่างกันจากการท่องเที่ยวที่เท่าทันกับสังคมในปัจจุบันได้</p> <p>2.ชุมชนมีทรัพยากรป่าโกงกางในป่าชายเลน แต่ขาดการสร้างสิ่งดึงดูด เช่น สะพานไม้ในการเข้าถึงและเยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลน</p>	<p>1.การแสดงอัตลักษณ์ชุมชนที่สร้างความโดดเด่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์</p> <p>2.การปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกในการร่วมกันรักษาความสะอาดชุมชน</p>	<p>1.ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นสร้างความเสียหายกับพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความเสื่อมโทรม</p>	

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปลงในรูปแบบการวิเคราะห์ SWOT ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สรุปลผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

(จุดแข็ง) S	(โอกาส) O
S1 การแบ่งหน้าที่คณะกรรมการหมู่บ้านและการได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจน มีความร่วมมือ มีระบบการทำงานขอเครือข่ายอนุรักษ์เป็นอย่างดีและสามารถทำงานเป็นทีมได้	O1 จากการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนไม่สงบที่มองต่อชุมชนว่าเป็นพื้นที่สีแดง ให้สร้างสื่อในการประสานการแก้ไข เพื่อการประชาสัมพันธ์ในการเปลี่ยนมุมมองที่สร้างสรรคของความร่วมมือและหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
S2 มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยอย่างทั่วถึง และเส้นทางทางรถเข้าถึงชุมชนมีความสะดวก เป็นถนนลาดยาง และปลอดภัย	O2 โอกาสจากการเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนและมีการรองรับด้านการแปรรูปอาหารทะเลและเป็นศูนย์กลางอาหารทะเลสด เพื่อเป็นสินค้าส่งออก หรือของที่ระลึกสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน
S3 ชุมชนมีการต้อนรับ สร้างความคุ้นเคย สร้างความมิตรไมตรีระหว่างกันกับนักท่องเที่ยว และมีจุดบริการด้านยานพาหนะในการเข้าไปท่องเที่ยวและศึกษาคำถามจากผู้ประกอบการชุมชน โดยมีจุดบริการศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน	O3 การต้อนรับในการบริการและสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างกันกับนักท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจและทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกอยากกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง
S4 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน มีอัตลักษณ์ของอาหารพื้นบ้าน รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและยั่งยืน	O4 มีการปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกในการรวมกันรักษาความสะอาดชุมชน และการแสดงอัตลักษณ์ชุมชนที่สร้างความโดดเด่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์

ตารางที่ 7(ต่อ) สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

(จุดอ่อน) W	(อุปสรรค) T
W1 การประสานงานการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน ยังไม่เป็นระบบ และขาดประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงขาดงบประมาณสนับสนุนสำหรับการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	T1 ปัญหาด้านทางการเมือง ความมั่นคงในมุมมองที่บุคคลภายนอกมองต่อชุมชนว่าเป็นพื้นที่สีแดง
W2 ชุมชนยังไม่มีที่พักสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาพักแรมในชุมชน รวมถึงมยานพาหนะในการรองรับที่ไม่เพียงพอและเร็วที่มีอยู่ในชุมชนมีสภาพที่เก่า ชำรุด และรั่วในบางจุด	T2 ชุมชนมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการขยายกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
W3 บุคลากรในพื้นที่ยังไม่ทราบขั้นตอนการต้อนรับ การประชาสัมพันธ์และสถานที่บริการสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	T3 ศูนย์อนามัยประจำตำบลไม่ได้เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง
W4 ขาดการรวมกลุ่มของบุคลากรในชุมชนที่หลากหลาย เช่น เพศ อายุ เพื่อสามารถสร้างสรรค์สิ่งดูดีใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความต้องการที่แตกต่างกันจากการท่องเที่ยวที่เท่าทันกับสังคมในปัจจุบันได้	T4 ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นสร้างความเสียหายกับพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้เกิดความเสื่อมโทรม

ตารางที่ 8 แนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

SO	WO
<p>พัฒนาจัดรูปแบบการอบรมให้ความรู้บุคลากรชุมชนเกี่ยวกับภาคการเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานในการต้อนรับอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว</p>	<p>1. จัดทำแผนดำเนินงานรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดกฎระเบียบ และติดตั้งป้ายกฎระเบียบประกาศให้ชัดเจน 2. การพัฒนาจากวิกฤติความไม่สงบหรือเป็นพื้นที่สีแดงที่มองต่อชุมชน การสร้างสื่อในการประสานการแก้ไข เพื่อประชาสัมพันธ์ในการสร้างความเข้าใจและเปลี่ยนมุมมองในทางสร้างสรรค์ความหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เข้มแข็ง</p>
ST	WT
<p>1. จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการเชื่อมโยงรอยต่อของการท่องเที่ยวที่เพิ่มกว้างและสร้างความหลากหลายของการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากขึ้น 2. พัฒนารูปแบบกิจกรรมที่โดดเด่นและสร้างสรรคในชุมชน เพื่อสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น 3. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย ตลอดจนสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ รวมถึงสามารถดึงดูดประชาชนในพื้นที่ที่อาศัยกระจ่ายในพื้นที่อื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศกลับสู่ถิ่นบ้านเกิด</p>	<p>จัดเวทีการประกวดในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเปิดพื้นที่พูดคุย แสดงความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจ เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานความพร้อมของการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทุกๆ 4 เดือน</p>

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้อธิบายการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จะประกอบไปด้วย 4 ด้าน ซึ่งการวิเคราะห์ระดับศักยภาพในแต่ละด้านมีรายละเอียดในการนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง ศักยภาพมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ศักยภาพมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ศักยภาพปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ศักยภาพน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง ศักยภาพน้อยที่สุด

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เกณฑ์ประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร	3.47	0.86	มาก
1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แผนงบประมาณแผนการตลาด เป็นต้น	3.47	0.83	มาก
1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	3.42	0.77	มาก
1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย หรือมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น	3.42	0.80	มาก
1.5 มีกลไกความร่วมมือของชุมชน เช่น การร่วมประชุมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น	3.44	0.86	มาก
1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.49	0.87	มาก
1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.55	0.90	มาก

เกณฑ์ประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.40	0.85	ปานกลาง
1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บบล็อก แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น	3.32	0.86	ปานกลาง
รวม	3.44	0.46	มาก

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณา ระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการ บริหารจัดการได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บบล็อก แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้นกลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เมืองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร
- 1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
- 1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน
- 1.5 ชุมชนมีกลไกความร่วมมือ
- 1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดของศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผล การศึกษาเป็น ดังนี้

1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร พบว่า ภายในชุมชนจะมี

โครงสร้างการบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยคณะทำงานหรือคณะกรรมการองค์กรหมู่บ้านจะมีบทบาทหน้าที่ได้รับมอบหมาย และมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการตนเองโดยตอบสนองความต้องการของชุมชน มีการตัดสินใจ และการวางแผนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวว่า

“...ภายในชุมชนจะมีการบริหารและแบ่งฝ่าย เช่น ฝ่ายศาสนา ฝ่ายวิทยากร ฝ่ายปกครอง ฝ่ายรักษาความปลอดภัย เพื่อการดำเนินงานและการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง โดยจะไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยก หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

รวมถึงการบริหารจัดการภายในชุมชนจะต้องมีการประชุมหารือ การวางแผน รวมไปถึงการตัดสินใจร่วมกัน บนพื้นฐานของความเห็นชอบของทุกฝ่ายที่ตรงกัน ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...การบริหารจัดการชุมชนต้นหยงเปาว์จะเน้นที่รองนายกอบต. ที่เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ ถ้าชุมชนมีปัญหาอะไร หรือเกิดเรื่องอะไร จะต้องไปปรึกษากับรองนายกอบต. หรือรองอบต. ก่อน และจะมีการจัดประชุมของทุกๆ 1 เดือน มีการปรึกษาหารือร่วมกันและมีการลงมติจากการประชุมร่วมกัน รวมถึงมีการดำเนินการแบ่งฝ่ายของแต่ละฝ่ายที่มีหน้าที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า ความสำเร็จของชุมชน จะเกิดขึ้นต่อเมื่อคนในชุมชนมีความร่วมมือกันในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นด้วยความเต็มใจ สามารถทำงานร่วมกันและเป็นทีมได้ ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายของความสำเร็จจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ใฝ่ฝันไว้ ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist E3.1 ได้กล่าวว่า

“...ความสำเร็จในการร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริการจัดการเกี่ยวกับการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนนั้น คือ สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกันได้และก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมต่อชุมชนให้มากที่สุด จึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้...”

(The Tourist E3.1, สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนที่มีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร มีกลุ่มต่างๆในชุมชนมีการรวมตัวกัน และมีกิจกรรมเคลื่อนไหวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน มีสมาชิกเข้าร่วมทุกครั้ง ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบการแก้ปัญหาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนได้ร่วมกัน และมีประสิทธิภาพ

1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ทางชุมชนได้ให้ความสำคัญในการร่วมกันคิด การวางแผน บนพื้นฐานของความเห็นชอบร่วมกันในการสร้างชุมชนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สร้างสรรค์ด้วยวิธีการวางแผนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์อย่างยิ่งยืนร่วมกัน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในช่วงการดำเนินการในบางส่วน และการดำเนินงานยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากทางชุมชนยังไม่ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ และคาดว่าในปี 2562- 2563 ทางชุมชนจะเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้จากการประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชน จากการประชุมร่วมกันได้แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสร้างสรรค์ สามารถสร้างความน่าสนใจ ความท้าทาย จากการเก็บประสบการณ์เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งกิจกรรมการประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชนจากการประชุมร่วมกันได้แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนต้นหยงเปาว์ที่หลากหลายกิจกรรม ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีการประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชนมาตลอด ทั้งนี้จากการประชุมร่วมกันในทุกๆปี ทางคณะกรรมการได้ประชุมร่วมร่วมนั้น ได้แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน มีดังนี้ 1) การถนอมทรายริมทะเล ถนอมทรายให้เป็นชายหาดริมทะเล เพื่อให้เป็นจุดท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ 2) มีการปลูกต้นสนหลายๆต้น เพื่อให้บรรยากาศของความเย็นสบาย และความร่มรื่น 3) เป็นบ่อน้ำสำหรับการละเล่น บันจอร์ยานในน้ำ เพื่อให้เด็กๆได้มาเล่น ได้สัมผัสถึงความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำรีสอร์ท เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจให้เป็นที่พักสำหรับผู้ที่มาท่องเที่ยว ซึ่งผู้จัดทำรีสอร์ทนี้ จะเป็นผู้ที่มีความสามารถของกำลังเงินในการจัดตั้งรีสอร์ทเป็นของตัวเอง และเป็นพื้นที่ดินเป็นของตัวเอง เพื่อการบริหารจัดการที่สะดวก ทั้งนี้จากการจัดประชุมหารือร่วมกันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น เป้าหมาย เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันและเป็นธรรมมากที่สุด...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย สร้างสรรค์ และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรประมงที่เป็นวิถีชีวิตของคนที่นี่เข้ามาด้วย เพื่อเป็นอีกเส้นทางหนึ่งในการเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวที่มีหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com C2.3 ได้กล่าวว่า

“...จากการที่ได้สังเกตความเหมาะสมที่อยากให้กิจกรรมของที่นี่ เพื่อให้เป็นอีกช่องทางหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในการได้เสนอความคิดเห็นของคณะกรรมการหลายๆคน ได้แก่ 1) การจัดตั้งร้านค้าให้เป็นสถานที่ให้ความสะดวกในการซื้อขาย ไม่ว่าจะเป็นตลาดต้องชม กินเที่ยวของอาหารทะเล และของใช้ต่างๆ หรืออาจจะมีของที่ระลึกและอื่นๆ 2) การเยี่ยมชมถึงการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำในแต่ละบ่อที่มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของแต่ละชนิด ได้แก่ บ่อเลี้ยงปู บ่อกุ้ง บ่อปลากะพง เป็นต้น 3) การล่องเรือ เยี่ยมชม หรือศึกษาวิถีชีวิตของทรัพยากรในป่าโกงกางของป่าชายเลนต้นหยงเปาว์ และ 4) การล่องเรือลงทะเล เพื่อเยี่ยมชมวิธีการปลูกหญ้าเทียม การทำซั้งปะการังเทียม หรือวิธีการสร้างบ้านปลาในทะเล...”

(People Com C2.3, สัมภาษณ์ 25 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้ทางชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาเยี่ยมชม และเข้ามาท่องเที่ยวในกิจกรรมการเกษตรประมงภายในชุมชน ตลอดจนสามารถสัมผัสบรรยากาศที่บริสุทธิ์ของธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม และสัมผัสถึงความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้ที่มาท่องเที่ยว

1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ทางชุมชนมีการจัดวางแผนสำหรับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งทางชุมชนจะต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่ ได้แก่ ฝ่ายปกครองผู้ช่วยกำนัน หน่วยงานของอบต. บัณฑิตอาสา กลุ่มอสม. ทั้งนี้ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องจะเข้ามามีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เป็นระบบ เช่น การจัดการด้านความปลอดภัย โดยตั้งจุดความปลอดภัยในการดูแลฝ่ายชะลอ เพื่อรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจุดนี้จัดตั้งก่อนเข้าถึงชุมชนที่มีสะพานก่อนเข้าในหมู่บ้าน อีกทั้งมีหน่วยงานที่คอยดูแลในการรักษาพยาบาลก็จะมีโรงพยาบาลส่งเสริมส่วนตำบลหรืออนามัยในหมู่บ้านต้นหยงเปาว์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้กล่าวว่า

“...จะต้องมีการจัดวางแผนสำหรับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งทางชุมชนจะต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่ ได้แก่ ฝ่ายปกครองผู้ช่วยกำนัน อบต. บัณฑิตอาสา อสม. คือทุกส่วนที่มีความเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เป็นระบบ...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดการวางแผนการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการสร้างความมั่นใจและความไว้วางใจกับพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่

“...ทางชุมชนจะต้องตระหนัก และการให้ความสำคัญมีการบริหารจัดการแบ่งฝ่าย สำหรับความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวที่มีผู้ดูแลในเรื่องของความปลอดภัยของฝ่ายรักษาความปลอดภัยในชุมชน เพื่อคอยให้ความระวังตรวจตราของทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดการดูแลสำหรับนักท่องเที่ยว คือ การแจ้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ในชุมชนทราบก่อนการเข้ามาถึงชุมชน ทั้งนี้เพื่อการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการประสานงาน เพื่อความสะดวก และการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่

“...ในหมู่บ้านนี้ เรื่องความปลอดภัยนี้จะมีฝ่ายปกครองที่คอยดูแล ถ้าท่านจะเข้ามาท่านต้องประสานกับฝ่ายปกครอง หรือไปประสานที่สำนักงานองค์การ บริหารส่วนตำบลท่ากำชำได้ ในส่วนของการดูแลรักษาพยาบาลอย่างไรต่างๆ แล้วก็ยังมีโรงพยาบาลอนามัยในพื้นที่โดยเฉพาะหากท่าน มีข้อฉุกเฉินอะไร ถ้าสามารถมาใช้บริการได้ทางโรงพยาบาล ก็มีรถฉุกเฉินอะไรเรียบร้อย...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว นั้น อยู่ในระดับที่มากเพื่อการตระหนักและให้ความสำคัญของทรัพย์สิน รวมถึงมีการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความไว้วางใจให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด

1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ว่า การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนจะมีกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรฟื้นฟู ทั้งทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล โดยมีการปลูกฝังในการให้ความตระหนักของสะอาด ไม่มีการทิ้งขยะลงไปแม่น้ำลำคลองหรือลงทะเล และยังมีวิธีการกำจัดขยะภายในชุมชน โดยมีการเริ่มจากการปลูกฝังในครัวเรือนของตนเองและการปลูกฝังผ่านโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่

“...การปลูกจิตสำนึกสำหรับชาวบ้านที่นี่ จะมีการปลูกจิตสำนึกที่เริ่มจากการปลูกฝังผ่านโรงเรียนในชุมชน ซึ่งในแต่ละวันในโรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของการเก็บขยะ และทุกๆวันเสาร์ทางโรงเรียนจะพานักเรียนออกไปร่วมกิจกรรมภายในชุมชน ร่วมกันเก็บขยะ ถือว่าเป็นการสร้างปลูกจิตสำนึกในเรื่องของชาวบ้านและให้ความสำคัญกับความ

สะอาดตั้งแต่เด็กๆ ซึ่งในขณะที่เดียวกันนั้นผู้ใหญ่จะเห็นเด็ก ๆ มีความ
รับผิดชอบในเรื่องของความสะอาดผู้ใหญ่ก็เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมด้วย...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังพบอีกว่า ชุมชนจะมีการเรียกประชาชน และมีทางหน่วยงานจาก (อบต.) จะเข้ามาให้
ข้อมูลและความรู้ในการดูแลรักษาความสะอาด ความสะอาดของบ้านเรือน และการกำจัดขยะของทุก
ส่วนในหมู่บ้าน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรทะเลชายฝั่ง รวมถึงปลูกฝังภายใต้จิตสำนึกของการให้
ความสำคัญในการร่วมดูแลและกำจัดขยะภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government
Officials Com1.5 ได้กล่าวไว้ว่า

“...การกำจัดขยะมลพิษทางอากาศ คือ จะมีการร่วมกับทางกลุ่มทรัพยากร
ทะเลชายฝั่ง ชาวบ้านจะนำเรือของตัวเองไปพร้อมกับทางเจ้าหน้าที่ที่มีกำหนด
และกลุ่มคณะกรรมการในหมู่บ้านลงทะเล เพื่อการจัดกิจกรรมการเก็บขยะ
ในทะเล รวมถึงคนที่อยู่ในหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ลงปฏิบัติและตรวจสอบ
ของระดับน้ำทะเล เพื่อเอ็กซ์เรย์น้ำ หรือมลพิษทางน้ำ ขยะต่างๆ และมี
เจ้าหน้าที่ (อบต.) ที่มีหน้าที่เข้ามาดูแลในส่วนนี้...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังรวมถึงการดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเป็นหลักสำคัญในการกำหนด
เป้าหมายในการดำเนินการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว่า ทั้งนี้
โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อไม่ให้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The
Tourist F3.2 ได้กล่าวไว้ว่า

“...การบริหารจัดการขยะในชุมชน คือ ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้
ตระหนักในการดูแลความสะอาด โดยเริ่มจากในบ้านเรือนของตัวเองก่อน
จากนั้นการรักษาความสะอาดโดยรอบๆตัว รักษาสภาพแวดล้อมชุมชนให้ม
ีความน่าอยู่ รมรื่น สัมผัสได้โดยบรรยากาศทางธรรมชาติที่ดี และนำ
ท่องเที่ยวมากที่สุด...”

(The Tourist F3.2, สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี และถือว่าเป็นหลักสำคัญในการ
กำหนดเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีหลักพื้นฐานของระบบสภาพแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่
ทั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบการท่องเที่ยวภายในและสิ่งแวดล้อมชุมชน

1.5 ชุมชนมีกลไกความร่วมมือ พบว่า กลไกความร่วมมือของคนในชุมชน ถือได้ว่า
อยู่ในระดับที่ดีมาก เนื่องจากทางชุมชนมีการจัดกิจกรรมเชิงเกษตร เช่น กิจกรรมงานอนุรักษ์พันธุ์
ปลา กิจกรรมการทำซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียม เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าการเข้ามาเป็น
ส่วนในทุกๆกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยชุมชนนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม และ

ความสามัคคีเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ที่ได้กล่าวไว้

“...ชุมชนมีกลไกความร่วมมือที่อยู่ในระดับความร่วมมือที่ดี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าบ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นมิตรภาพที่ดี สามารถที่สร้างความสำเร็จในกิจกรรมนั้นๆได้ โดยบรรลุถึงเป้าหมายได้...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า กลไกความร่วมมือของคณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชุมหารือทุกครั้งเมื่อมีการจัดกิจกรรมเกิดขึ้นในชุมชน เพื่อการวางแผน การเตรียมความพร้อม และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของชุมชน ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่า

“...เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกิดขึ้นในชุมชนทุกครั้งจะมีการเรียนเชิญผู้หลักผู้ใหญ่เข้ามาร่วมกิจกรรมและมีการเข้าร่วมประชุมพูดคุยร่วมกัน เพื่อหาข้อคิดจากการตัดสินใจร่วมกันในการวางแผน การแบ่งหน้าที่ และการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาและมีการจัดกิจกรรมเกิดขึ้นในทุกๆปีนั้น จะต้องมีการให้ความสำคัญตามหลักความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีมานานจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นในการร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทางชุมชน จะต้องมีการประชุมของคณะกรรมการมัสยิดร่วมกัน เพื่อการจัดเตรียมและการวางแผน เช่น กิจกรรมการจัดงานเมาลิต กิจกรรมงานอาซูรอ กิจกรรมตาดีกาสัมพันธ์ กิจกรรมวันฮารีรายอของทุกๆปี เป็นต้น ซึ่งทำให้เห็นว่าชาวบ้านภายในชุมชนมีความกระตือรือร้น มีความสามัคคีร่วมไม้ร่วมมือกันในทุกๆกิจกรรมดีมาก...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีกลไกความร่วมมือในทุกๆกิจกรรม และเป็นกิจกรรมการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีความโดดเด่น และหลากหลายของกิจกรรมที่สร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้ที่จะเข้ามาท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจจะเข้ามาศึกษาหาประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การตระหนักในเรื่องของความร่วมมือในสังคมนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการจะบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้

1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าชุมชนมีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน ซึ่งมีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงของหมู่บ้านใกล้เคียงสามารถสัจจรในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการล่องเรือทั้งทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนประมงในแต่ละพื้นที่ใกล้เคียงนั้นๆได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนต้นหยงเปาว์มีกลุ่มสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี จะก่อตั้งครั้งแรก คือ ชุมชนที่นี่ ทั้งนี้ภายในจังหวัดปัตตานีจะมีการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการเกษตรประมง เพื่อสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนและสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นจะมีกลุ่มเครือข่ายของการเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...กลุ่มเครือข่ายของการเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ที่ทำงานร่วมกันมานาน มีการประสานในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้สามารถสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนหรือส่งเสริม และสนับสนุน เพื่อการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งและยั่งยืน มี 6 เครือข่าย ได้แก่ 1) กลุ่มประมงพื้นบ้านสายบุรี 2) กลุ่มประมงพื้นบ้านยะหริ่ง 3) กลุ่มประมงพื้นบ้านปะนาระ 4) กลุ่มประมงพื้นบ้านไม้แก่น 5) กลุ่มประมงพื้นบ้านอำเภอเมือง ปัตตานี และ 6) กลุ่มประมงพื้นบ้านหนองจิก...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังมีกลุ่มเครือข่ายของบุคคลภายนอกที่มีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ โดยมีกลุ่มบุคคลภายนอกที่มีความสนใจที่อยากจะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนนั้นที่เพิ่มมากขึ้นและหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...จากการสังเกตและจากประสบการณ์ที่ได้ทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรพันธุ์สัตว์น้ำ จะเห็นได้ว่า กลุ่มบุคคลที่เข้ามาและให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ได้แก่ 1) กลุ่มสื่อมวลชน 2) กลุ่มนักวิชาการ 3) กลุ่มนักศึกษา ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาจะเกี่ยวกับเครือข่ายการเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนต้นหยงเปาว์ โดยจะมีผู้นำเครือข่ายที่คอยควบคุมดูแล และสามารถที่จะเข้าไปประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนหรือสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืน...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของกลุ่มเครือข่าย การเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนนั้น เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายที่กว้างขวางและเป็นที่รู้จักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ดันหยงเปาว์ว่าเกิดขึ้นอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนที่สามารถสร้างความ น่าสนใจและดึงดูดในกิจกรรมที่หลากหลาย

1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมี กลไกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และคน ในชุมชนจะตระหนักและให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้คงความสวยงาม โดยต้อง พึ่งพากันในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรให้คงอยู่ต่อไปกับรุ่นลูกหลาน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...เนื่องจากทางชุมชนตันหยงเปาว์ มีกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ที่ได้มีการก่อตั้งกลุ่มอนุรักษ์นี้อยู่ในชุมชนมา 30 ปีแล้ว และมีการตั้งสมาคมประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นองค์กร เครือข่ายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้ คนในชุมชนได้ตระหนักในการให้ความสำคัญที่จะร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อทรัพยากรในชุมชน เพื่อการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนนั้น เป็นกิจกรรมในโครงการการพัฒนาการอนุรักษ์ให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าว ว่า

“...การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีหลากหลาย กิจกรรม ซึ่งคนในหมู่บ้านต่างจะให้ความสนใจ และร่วมกันอนุรักษ์กับ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งการอนุรักษ์จะประกอบด้วย ดังนี้ 1) การ อนุรักษ์ระบบนิเวศของป่าชายเลน 2) การอนุรักษ์ในการเลี้ยงหรือ เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น การสร้างซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม ปลูก หญ้าทะเล เพื่อทำบ้านปลา และวิธีการทำซั้งในทะเล ทุกๆปี ของช่วงเดือน เมษายน ที่ได้มีการจัดกิจกรรมทั้งหมด...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่าหลังจากมีกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำที่ได้จัดขึ้นในทุกๆปีนั้น ก็ จะมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และสร้างมิตรไมตรีที่ดีต่อกันระหว่าง

คนในพื้นที่กับบุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist K3.5 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ในกิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม หรือทำบ้านปลาเมื่อครบ 3 เดือน หลังจากนั้น สามารถไปตกปลาที่นั่นได้ เนื่องจากมีปลาที่หลากหลายชนิด มีการขยายพันธุ์ปลาที่มีจำนวนมากและเป็นที่ยึดของบ้านปลาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้จะมีกิจกรรมการตกปลา มีผู้คนหลากหลายมาตกปลาที่นี่...”

(The Tourist K3.5, สัมภาษณ์ 6 ธันวาคม 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายของกิจกรรม ได้แก่ การอนุรักษ์ป่าโกงกางในป่าชายเลน การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ทั้งในแม่น้ำลำคลองและทางทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ การสร้างซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เพื่อเป็นที่ยึดอาศัยของบ้านปลา สามารถขยายพันธุ์ปลาที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จึงเสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทำท่าย และนำค้นหา สามารถนำความรู้ที่ได้จากการมาท่องเที่ยวมาปรับใช้ในชีวิตของตัวเองได้ต่อไป

1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยว

เชิงเกษตร พบว่า ศักยภาพของชุมชนในการบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือว่าชุมชนมีความพร้อมในการบริหารจัดการของระบบประปา และการบริหารจัดการจะมีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รับผิดชอบ ดูแลโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ถ้าพูดถึงในส่วนของระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น โดยมีหน่วยงานจากอบต. จะมีหน้าที่รับผิดชอบ มอบหมาย และดูแลระบบสาธารณูปโภคทุกอย่างภายในชุมชน เช่น การประปา ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต การซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษา ทางหน่วยงานอบต.มีหน้ารับผิดชอบและดูแล และการกระจายอย่างทั่วถึง...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้การบำรุงรักษาของทรัพยากรธรรมชาติหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะมีกลุ่มประชาชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลในส่วนของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนไว้ซึ่งความสะอาด สะอาด ทั่วถึงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ระบบการบำรุงรักษานั้น ทางชุมชนจะมีการรวมกลุ่มกัน ในทุกๆ หนึ่งเดือน เพื่อการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมการปรับภูมิทัศน์ชุมชน มีการเก็บขยะ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนให้มีความยั่งยืน...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังรวมถึงการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะต้องมีความพร้อมของระบบความร่วมมือของคนในชุมชน เพื่อการจัดวางแผนระบบการบริหารจัดการในระบบการบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และระบบทรัพยากรของชุมชนอย่างไม่ตกบกพร่อง และเพียงพอต่อผู้บริโภครวมถึงสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ทางชุมชนเราจะมีกลุ่มดูแล และรักษาความพร้อมของการวางแผนการบริหารจัดการของระบบสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้บริโภครวมถึง รวมถึงยังยึดถือวิธีการบริหารจัดการดูแลโดยกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยเรายึดวิถีชาวประมงพื้นบ้านในอดีตให้คงอยู่ต่อไป และจะมีในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรการเข้าถึงในการใช้เครื่องมือแบบดั้งเดิม ซึ่งถือว่ามีสำคัญในเรื่องของการดูแลและการอนุรักษ์ รวมถึงการดึงดูดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในส่วนนี้ด้วย...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีการบริหารจัดการโดยมีเจ้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นที่สะดวก ทัวถึง และเพียงพอต่อผู้บริโภครวมถึงสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่

1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสารการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ช่องทางการติดต่อสื่อสารในการประชาสัมพันธ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากทางชุมชนต้นหยงเปาว์ยังไม่ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ และคาดว่าในอนาคตทางชุมชนจะมีการเตรียมความพร้อมของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร พูดถึงตอนนี้มีน้อยมาก สำหรับการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากทางชุมชนมีความตั้งใจที่จะเปิดหมู่บ้านให้คนมาท่องเที่ยวนั้นยังไม่มีจุดประสงค์ตรงนั้นอยู่ คิดว่าอีก 2 ปีข้างหน้า การขับเคลื่อนในเรื่องของการท่องเที่ยวนั้น น่าจะเป็นรูปธรรมและเต็มทีมากยิ่งขึ้น เพราะว่าทางกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้านหรือผู้ที่เป่าทาทในการหาแนวทางการแก้ปัญหาทุกอย่างได้แล้วทั้งชุมชนก็จะเปิดอย่างเป็นทางการ ซึ่งตอนนี้เพียงมีการประสานงานในการริเริ่มจัดหาวิธีการสำหรับจะเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนด้วยกันเองก่อน เมื่อเป็นรูปธรรมมากขึ้นก็จะเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ เช่น มีการประสานแบบบอกต่อกัน การประชาสัมพันธ์ทั่วทุกช่องทางมากขึ้น...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า ชุมชนยังมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการแปรรูปของอาหารทะเลที่มีวามหลากหลายมาก ทั้งนี้สามารถแสดงศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการให้เป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจจะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ไปพร้อมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนเราจะมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกุเลาเค็มโอริงปันตัย ทั้งนี้ถือว่าทางชุมชนมีจุดแข็งของการคิดค้น และมีความพยายามในการสรรหาผลิตภัณฑ์การแปรรูปของพันธุ์สัตว์น้ำ ให้เป็นจุดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อการเผยแพร่ถึงกระบวนการผลิตและเป็นสินค้าที่สามารถเพิ่มมูลค่า เพิ่มรายได้ให้คนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งตอนนี้ทางชุมชนได้มีการเผยแพร่ในการประชาสัมพันธ์แล้วผ่านช่องทางของเพจปลากุเลาเค็มโอริงปันตัย เพียงช่องทางเดียว และต่อไปถ้ามีผู้คนรู้จักมากขึ้น ทางกลุ่มก็จะขยายสู่วงที่กว้างมากขึ้น เช่น ทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อมวลชน ทางอินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เป็นต้น...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ลักษณะของการประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์นั้น เป็นลักษณะของการบอกต่อๆ จากการพูดคุยกัน ในการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น การพูดคุยผ่านตัวตนของชุมชน การแสดงศักยภาพของชุมชนด้วยการแนะนำ หรือการพูดผ่านเรื่องราวของชุมชนในการแสดงอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...ลักษณะของการประชาสัมพันธ์โดยชุมชนนั้น จะมีลักษณะของการประชุมพูดคุยต่อกัน มีสื่อมวลชนที่สนใจเข้ามา และเป็นการพูดคุยผ่านการจัดเวทีต่างๆ ในหน่วยงานราชการ เช่น ทางหน่วยงานราชการพัฒนาชุมชน หน่วยงานของการเกษตรทางอำเภอ ทางจังหวัดมีการจัดเวที เพื่อการเสวนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายภายในชุมชนต้นหยงเปาว์...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสารการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเห็นได้ว่า ชุมชนพยายามที่จะแนะนำความโดดเด่นที่มีอยู่ภายในชุมชนนั้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักและสามารถดึงดูดให้เป็นที่รู้จักเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่เข้มแข็งมากขึ้น

ดังนั้นกล่าวสรุปโดยรวมในด้านของศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่(อบต.) ประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้มีความร่วมมือในการร่วมกันบริหารจัดการพื้นที่ใน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นระเบียบในบางจุด เช่น มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก พื้นที่สำหรับเก็บขยะ อีกทั้งชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการที่ดี และมีการกำจัดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และให้ผูมีส่วนได้เสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการประชุมหรือปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อใช้มติและเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจพิจารณาออกเป็นกฎระเบียบ หรือกฎกติกาของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนที่สามารถดึงดูดและเกิดความน่าสนใจแก่ผู้ที่สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นประสบการณ์ที่น่าประทับใจ และการเรียนรู้ถึงคุณค่าของวิถีชีวิตของชาวประมง และกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลผลิตที่ได้สัมผัสจากพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์โดยตรง รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาในการประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ป้องกันทางอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลายช่องทางมากขึ้น ทั้งนี้ชุมชนมีความพร้อมในการบริหารจัดการมีแผนงานมาตรฐานนำไปสู่การปฏิบัติที่มีทักษะในการแสดงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจต่อไป ตลอดจนมีการกระจายผลประโยชน์ให้กับคนในชุมชนอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รายการประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
2.1 ชุมชนมีเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย	3.69	0.78	มาก
2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต	3.70	0.76	มาก
2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอนศาลาหรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว	3.41	0.76	มาก
2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น	3.42	0.78	มาก
2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	3.26	0.85	ปานกลาง
2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ชุมชน ผู้นำชุมชน นักประชาสัมพันธ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น	3.36	0.86	ปานกลาง
2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว	3.24	0.84	ปานกลาง
รวม	3.44	0.45	มาก

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต ในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ มีองค์ประกอบ 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

2.1 ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พนักงานท่องเที่ยว

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว

ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดของศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผลการศึกษาเป็นดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย พบว่า ชุมชนมีเส้นทางในการเข้าถึงสะดวก เป็นถนนลาดยาง และใช้เวลาเพียง 20 นาที ในการเข้าถึงชุมชนและมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...เส้นทางการเข้าถึงหมู่บ้านในปัจจุบัน เป็นถนนลาดยาง การเข้าถึงหมู่บ้านปลอดภัย สะดวก เมื่อก่อนการเข้าถึงจะใช้เวลาในการเข้าถึงชุมชนต้องใช้เวลา 1 ชั่วโมง กว่าถึงหมู่บ้าน แต่พอมานะในปัจจุบันใช้เวลาเพียง 15-20 นาทีในการเข้าถึงหมู่บ้านต้นหยงเปาว์...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งลักษณะการเข้าถึงหมู่บ้านในอดีตจะเป็นลักษณะของการเดินทางด้วยเท้า และทางเรือ ทำให้เห็นว่าปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาในเรื่องของเส้นทางที่ให้ความสะดวกในการเดินทางมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...เมื่อเทียบกับ 20 ปีที่แล้ว หมู่บ้านต้นหยงเปาว์เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ค่อนข้างลำบากในเรื่องการคมนาคม หรือการเข้าถึงหมู่บ้านมาก ซึ่ง

ลักษณะการเข้าถึงหมู่บ้านจะมี 2 ทางคือ 1) ทางบก ใช้การเดินทางด้วยยานพาหนะรถยนต์ 2) ทางเรือ แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะใช้การเข้าถึงหมู่บ้านเพียงเส้นทางเดียว คือ ทางบก ซึ่งเป็นถนนลาดยาง และให้ความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังรวมถึงด้านความปลอดภัยในการเข้าถึงหมู่บ้านต้นหยงเปาว์ฯ จะเห็นได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีหมู่บ้านติดกัน ใกล้เคียงกัน เมื่อการเข้าถึงหมู่บ้านสามารถไว้วางใจได้ เนื่องจากคนในพื้นที่มีความเป็นมิตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ และมีความปลอดภัยสูง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist H3.4 ได้กล่าวว่า

“...จะเห็นได้ว่าพื้นที่ชุมชนต้นหยงเปาว์ฯมีสภาพการเข้าถึงชุมชนมีความปลอดภัยสูง สะดวก และรวดเร็ว อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนในพื้นที่กับบุคคลภายนอกที่เข้ามาถึงชุมชน จะใหญ่จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรที่ดีต่อกัน สามารถเข้ามาท่องเที่ยว และเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร ประมงได้ดี เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชาวประมง ตลอดจนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์พันธุ์ทรัพยากรสัตว์ที่ยั่งยืนได้...”

(The Tourist H3.4, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย และถือว่ามีสภาพในการเข้าถึงที่เหมาะสมสำหรับบุคคลที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ตลอดจนสามารถดึงดูดให้เกิดความสนใจของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนในการเข้าร่วมของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสังเกตของสภาพพื้นที่ชุมชน การเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้าน เพื่อให้เกิดความบันเทิงในการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยวและสามารถรับชมถึงความหลากหลายภายในชุมชนที่น่าสนใจ

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต อย่างทั่วถึง มีความสะดวกต่อผู้บริโภคได้ดี และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่า

“...ถ้าในส่วนของน้ำประปา ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต ทางชุมชนมีความพร้อมในการรองรับมากไม่ขาดสาย...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า การวางแผน และเป้าหมายในการรองรับของระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ(อบต.) เข้ามาควบคุมในการปฏิบัติงานในการดูแลรักษา และสามารถรองรับสำหรับบุคคลภายนอกหรือนักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีการบริหารจัดการในการรองรับของระบบสาธารณสุขปโภค และมีวิธีการในการวางแผน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ของการเตรียมความพร้อมสำหรับการรองรับระบบสาธารณสุขปโภคอย่างทั่วถึงสำหรับนักท่องเที่ยว และทางชุมชนจะมีการเตรียมแผนสำรองในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการรองรับในการให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังรวมถึงวิธีการจัดการ การซ่อมแซม และการดูแลรักษาของระบบสาธารณสุขปโภคให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั้น เพื่อรักษาสภาพในการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ไม่ปล่อยให้เกิดการลุกลามบานปลาย และสามารถแก้ไขปัญหาได้เฉพาะหน้าในการรองรับของระบบสาธารณสุขปโภคที่ถูกวิธี ทั้งนี้ควรมุ่งถึงผลในระยะยาวมากกว่าเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้กล่าวว่า

“...จัดการดูแลรักษาสาธารณสุขปโภคส่วนกลางของหมู่บ้านที่มุ่งเน้นที่ความปลอดภัย ความเป็นอยู่ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้อยู่อาศัย การคงรักษามูลค่า และความคุ้มค่าจากการใช้จ่าย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนเปาว์วในระยะยาวมากกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐานในการจะดำเนินการดูแลและบำรุงรักษาให้เกิดเป็นผลอย่างแท้จริง และมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ทั้งนี้หมู่บ้านจำเป็นต้องมีการจัดการงานบำรุงรักษาระบบสาธารณสุขปโภคที่ดี และมีการบริหารจัดการในการรองรับของระบบสาธารณสุขปโภคนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ และมีวิธีการในการวางแผน มีเป้าหมาย และเกณฑ์คุณภาพที่ชัดเจน เป็นไปตามหลักวิชาการ และมาตรฐานการทำงานที่ดี และต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและชุมชนโดยรอบ

2.3 ชุมชนมีความพร้อมด้านการรองรับในการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ยังไม่มีที่พักแบบเป็นโฮมสเตย์ รีสอร์ท เนื่องจากทางชุมชนกำลังอยู่ในระหว่างของการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนสำหรับที่จะเป็นสถานที่ผ่อนคลาย เชิญชมบรรยากาศริมทะเล ริมชายหาด เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ผู้ที่สนใจ อีกทั้งกำลังอยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการจัดทำแหล่งที่พักให้นักท่องเที่ยว เช่น ดำเนินการทำรีสอร์ท โฮมสเตย์ และกางเต็นท์ริมชายหาด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวว่า

“...ทางคณะกรรมการหมู่บ้านได้ร่วมกันประชุมหารือร่วมกัน คือ อยากให้มีลักษณะของการสร้างโฮมสเตย์ ที่เป็นลักษณะของการสานความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อ

เสริมสร้างความรู้ และเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการได้มาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ได้...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์มีลักษณะการท่องเที่ยวที่หลากหลายและสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับบุคคลภายนอกที่มาท่องเที่ยวในชุมชน พร้อมกับมีสถานที่พัก เช่น ศาลา หรือเก้าอี้สำหรับการนั่งพัก เช่น มีการแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มสหกิจชุมชนโอริงปันตัย ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในกระบวนการผลิต เพื่อเป็นสินค้าหรือของที่ระลึกจากการผลิตของคนในชุมชน อีกทั้งสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน และขึ้นชื่อเป็นที่รู้จักให้กับชาวอำเภอหนองจิก และจังหวัดปัตตานี ทั้งนี้ก็มีเก้าอี้ เพื่อเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวได้ผ่อนคลายได้ชั่วคราว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com C2.3 ได้กล่าวว่า

“...นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนจะเป็นลักษณะของมาเช้า-เย็นกลับ และมีคนมาซื้อสินค้าจากการแปรรูปของอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ปลาหมึกแห้ง และอื่นๆอีกมากมาย และอีกอย่างนักท่องเที่ยวที่มาเช้าเรือและไปล่องเรือดูวิถีชีวิตของชุมชนประมงในบริเวณใกล้เคียง รวมไปถึงการเช่าเรือแล้วไปตกปลาในทะเล เป็นต้น รวมไปถึงมีที่พักสำหรับการพักผ่อน เพื่อความเพลิดเพลินกับธรรมชาติมากที่สุด...”

(People Com C2.3, สัมภาษณ์ 25 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า ในอนาคตของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้มีการวางแผนไว้เกี่ยวกับการจัดบริการสำหรับการเตรียมความพร้อมในการรองรับของการให้บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในแต่ละจุดนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...ในอนาคตคาดว่าทางชุมชนจะมีที่พักในการเตรียมความพร้อมความสามารถในการรองรับของการบริหารจัดการสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวในแต่ละจุด และมีผู้ดูแลและแนะนำสถานที่ เช่น จุดต้อนรับนักท่องเที่ยว จุดการลงเรือ และล่องเรือในป่าชายเลนไปชมป่าโกงกาง และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าชุมชนมีความพร้อมด้านการรองรับในการบริหารที่พิกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการจัดสรรให้มีที่พักสำหรับการพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยว รวมไปถึงมีการจัดการของทรัพยากรในการรองรับที่เพียงพอต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนคำนึงถึงความเหมาะสมในการดำเนินการบำรุงรักษา หรือเปลี่ยนแปลงตามความปลอดภัยของทรัพยากร และความสะดวกในการเข้าถึงสำหรับนักท่องเที่ยว

2.4 ความพร้อมด้านการรองรับของอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหาร
 พื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน พบว่า การรองรับของอาหารในการจัดเตรียมมีความพร้อม ทั้งถึง และเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน ดันหยงเปาว์ จะเป็นอาหารทะเล อาหารในการแปรรูปของสัตว์น้ำให้เพิ่มมูลค่า เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีอาหารพื้นบ้านที่โดดเด่น เช่น ยำผักเบี้ย ข้าวยำ นาซิดาแหม และอาหารทะเลมีการแปรรูปสัตว์น้ำโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ได้แก่ ปลาอินทรีเค็ม หมึกแห้ง หมึกคอก กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งเผา กุ้ง กะเทาะเปลือก กุ้งแก้วปลากระบอกส้ม ปลากระบอกแห้ง ปลาแห้ง และมีปลาเกร็ดขาวแห้ง ประจวบ ปลาแมวแห้ง และอื่นๆอีกมากมาย...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้อาหารพื้นบ้าน หรืออาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนดันหยงเปาว์ฯ ที่สามารถเป็นสินค้าสำหรับการจำหน่าย หรือการนำซื้อกลับไปเป็นของฝากจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com C2.3 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีอาหารพื้นบ้านที่โดดเด่นที่สามารถนำไปเป็นของฝาก เพื่อการลองชิม และสามารถกลับมาซื้อใหม่อีกครั้งได้ เนื่องจากอาหารพื้นบ้านที่มีความโดดเด่นของชุมชนนั้นสามารถซื้อกลับไปเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยวได้จากการเข้ามาเยี่ยมชมของกลุ่มการเกษตรประมงที่มีการแปรรูปของอาหารทะเล รวมไปถึงมีอาหารพื้นถิ่นที่มีความอร่อย จนสามารถนำไปจำหน่ายหรือทดลองชิมได้เลยที่นี่...”

(People Com C2.3, สัมภาษณ์ 25 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังรวมถึงการสร้างมูลค่าจากการแปรรูปของอาหารทะเล หรือการแปรรูปของพันธุ์สัตว์น้ำที่เป็นถือว่าเป็นอาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...การสร้างคุณค่าเกี่ยวกับสัตว์น้ำที่จับได้ เมื่อก่อนแทบจะไม่มีราคา แต่พอทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยมาคิดค้นและทำการแปรรูปของอาหารทะเล และทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากทางกลุ่มจะมีการผลิตการแปรรูปของอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มันกุ้ง เป็นต้น ที่เน้นรสชาติเค็มน้อย ไม่เจือปนกับสารเคมีทุกกระบวนการ เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิต การเก็บรักษาจะไม่เจือปนกับสารเคมีและที่สำคัญสินค้าในการแปรรูปของสัตว์น้ำทางทะเลได้ผ่านสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(อย.) และได้มีการตรวจสอบผ่านกระบวนการที่ปลอดภัย และนอกจากนี้ทางกลุ่มยังมีการส่งออกอาหาร

ทะเลสดไปทั่วประเทศ หรือตามโรงแรมต่างๆที่ต้องการสั่งมา เป็นต้น และ
ถือว่าเป็นความต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ความพร้อมด้านการรองรับของอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน
อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนในการแสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้นบน
พื้นฐานของความชอบความเข้มแข็งของชุมชนตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวการประมงพื้นบ้านที่มี
มาพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้มีการขยายพันธุ์ปลาที่มีความหลากหลายต่อไป และถือว่าเป็น
เป็นอาหารของการแปรรูปที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีความโดดเด่นและเข้มแข็งที่สุดมีพลังศักยภาพ
ที่แฝงอยู่ สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชน ตลอดจนนำมาเป็นทุนในการพัฒนาชุมชน
ในอนาคตได้ต่อไป

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ พบว่า ตอนนี้
ชุมชนยังไม่มีกำหนดจำนวน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวแบบ มาเช้า – เย็นกลับ แต่
จะกำหนดในส่วนของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักแรมในชุมชน และในอนาคตข้างหน้าทางชุมชนเปิด
ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนจะต้องมีการกำหนดจำนวนขนาดของนักท่องเที่ยว
ที่ต้องการมาพักในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาตาม
ความสามารถในการรองรับและการบริหารจัดการสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้เห็น
ถึงความพร้อมของชุมชนที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่น่าประทับใจให้
มากที่สุดและไม่กระทบกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้
กล่าวว่า

“...ทางชุมชนต้นหยงเปาว์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และ
ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเยี่ยมชมหรือมาท่องเที่ยวจะต้องมีการ
ประสานงานและแจ้งกับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลในท้องถิ่นให้ทราบก่อน เพื่อที่
ทางคณะกรรมการในชุมชนจะได้มีการรองรับเตรียมความพร้อม
ความสามารถในการแสดงศักยภาพต่อการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมี
ประสิทธิภาพมาก...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่าชุมชนจะต้องมีการแจ้งกฎกติกา เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน
เพื่อชี้แจงถึงข้อควรปฏิบัติในการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการรองรับและ
บริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่การท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง
กับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนจะต้องมีการชี้แจงกฎกติกาแก่นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใน
ชุมชน เพื่อแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างเข้าใจ เช่น ไม่ควรนำสิ่งควรห้าม
แอลกอฮอล์ หรือสิ่งมีนเมาที่ทั้งชุมชนไม่อนุญาตให้นำเข้ามา เป็นต้น และ

แจ้งวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวว่าต้องการอะไรจากการมาท่องเที่ยว
ที่นี่...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่นั้น เพื่อให้เป็นไปตาม
ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวตามความสามารถของชุมชนในการรองรับ
และการบริหารจัดการสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างๆอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมี
ความพร้อมในการรองรับในการจัดเตรียมบุคลากรในชุมชนหรือมีมีัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อการให้
คำแนะนำ และเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างครบทุก
ด้าน และครบวงจร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีเครือข่ายบุคลากรภายในชุมชนของแต่ละฝ่ายที่มีหน้าที่
รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการให้การ
แนะนำและเล่าประวัติความเป็นมาของแต่ละสถานที่ที่เป็นจุดเด่น และ
เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น ผู้ที่เป็นนักปราชญ์ชุมชน หรือผู้รู้ในชุมชน
เพื่อให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งจะพบว่า บุคลากรในชุมชนที่มีความรู้สำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนและแสดงถึงความโดดเด่นของเส้นทางนำเที่ยว
ภายในชุมชนที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าว
ว่า

“...นักปราชญ์ในที่นี้ คือ บุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยวที่คอยให้
ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
การอนุรักษ์และการดูแลทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเล เช่น การให้ความรู้
ข้อมูล หรือวิธีการปลูกหญ้าเทียมในทะเล การทำซั้งปะการังเทียม เป็น
ต้น...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า ทางชุมชนจะมีการอบรมในการให้ความรู้สำหรับบุคลากรในการรองรับ
สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อการปลูกฝังถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่ง
สอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่า

“...ทางกลุ่มต่างๆในชุมชนจะต้องมีการฝึกอบรมและให้ความรู้ และคิดว่า
ศักยภาพการรองรับภายในชุมชน โดยที่มีการปลูกฝังตั้งแต่เด็กภายใน
โรงเรียน โดยมีการบรรยายสำหรับผู้ที่เป็นนักปราชญ์หรือผู้ของชุมชน เพื่อ

ไปเผยแพร่ความรู้สู่โรงเรียนและมีหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาบรรยายให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตรงนี้อย่างครบถ้วน...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่าการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยวนั้นเป็นความจำเป็น
สำหรับการให้ความรู้ เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนในการได้เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักเกี่ยวกับการเกษตร
ประมงในกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างสรรค์และมีความน่าสนใจสำหรับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามา
ท่องเที่ยวในชุมชน

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการ
กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่จะมาพักผ่อนหรือมาท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อการ
วางแผนล่วงหน้าสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวหรือมาพักผ่อนในชุมชนต้นหยงเปาว์กับ
ช่วงเวลาที่เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com
A2.1 ได้กล่าวว่

“...เนื่องจากการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ว่าจะเชื่อมโยงเกี่ยวกับการเกษตรประมง และสภาพทางฝน ฟ้า อากาศ ดังนั้นทางชุมชนจึงต้องมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการเข้ามาท่องเที่ยวและช่วงหน้าฝนหรือช่วงมรสุม ที่ไม่เหมาะสมกับการมาท่องเที่ยว ทั้งนี้การป้องกันอันตรายหรือป้องกันความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวกับช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมที่สุด...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การกำหนดช่วงเวลาที่ไม่แนะนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกและความรู้สึกปลอดภัยสำหรับการบริการและรองรับให้แก่บุคคลภายนอกที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนนี้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่

“...ทางชุมชนจะไม่ค่อยแนะนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน – มกราคม เนื่องจากเป็นช่วงหน้าฝน และมีฝนฟ้า อากาศ ไม่ค่อยอำนวยสำหรับการมาท่องเที่ยวในช่วงนี้ ทั้งนี้ช่วงเวลาในการกำหนด เหมาะสม และแนะนำให้มาท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ช่วงเดือนมีนาคม - เดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวนั้นเนื่องทางชุมชนจะให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม และนำนักท่องเที่ยวมากที่สุด รวมถึงมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสามารถมาท่องเที่ยวได้ครบทุกด้านและครบวงจรของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์

ดังนั้นกล่าวสรุปโดยรวมในด้านของศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง โดยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีชีวิตในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทางกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาตรฐานฮาลาล และเป็นส่วนเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่ช่วยให้คนในชุมชนสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางบนฐานทรัพยากรการเกษตรชุมชนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ มีการรองรับต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงระบบสาธารณสุขที่ทั่วถึงและเพียงพอต่อผู้บริโภค อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ ตลอดจนเกิดกระบวนการพัฒนาคุณความดีตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวและของกลุ่มผู้ประกอบการเกษตรของชุมชนให้เป็นที่รู้จักและกลายเป็นแนวทางที่น่าสนใจที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากการท่องเที่ยวต่างๆอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทิศทางที่เหมาะสม

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รายการประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยาย แนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.34	0.88	ปานกลาง
3.2 ชุมชนมีมีคฤหาสน์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว	3.42	0.82	มาก
3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	3.35	0.86	ปานกลาง
3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือ เค็ม กะปิ กุ้ง มั่น กุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น	3.41	0.88	มาก
3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูล หรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ	3.34	0.90	ปานกลาง
3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว	3.29	0.81	ปานกลาง

รายการประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ศักยภาพ
3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว	3.37	0.86	ปานกลาง
3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น	3.42	0.86	มาก
3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม่ ที่สำคัญ ได้แก่ หอน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น	3.56	0.86	มาก
รวม	3.39	0.47	มาก

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการ ได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัดได้แก่

- 3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยายแนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 3.2 ชุมชนมีมีคัคเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก
- 3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้
- 3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว
- 3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้
- 3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการบริการบริการผู้สูงอายุและคนพิการ

ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดของศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผลการศึกษา เป็น ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชน มีการเตรียมความพร้อม ความสามารถในการให้บริการสำหรับการดูแลของนักท่องเที่ยว การให้ความ เสียสละ ความมีไมตรีต่อการสร้างความคุ้นเคยที่ติดต่อกัน เพื่อเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับ ความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้ กล่าวว่

“...ตอนนี้ทางชุมชนยังไม่เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ แต่ เชื่อว่าถ้าทางชุมชนเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการในปีหน้า และสร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน และพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดความน่าสนใจ สร้างกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้คนได้รู้จักตัวตนของชุมชนก่อน เพื่อมาพูด มา ค่อย มาสร้างมิตรไมตรี สร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ระหว่างกันกับ นักท่องเที่ยว แล้วเข้ามาศึกษาและบอกเล่าประวัติความเป็นมาของพื้นที่ว่า มีจุดเด่นที่น่าสนใจของชุมชน และการตั้งกฎกติกาชุมชนจะมีการตั้งกฎ ระเบียบและชี้แจงให้กับนักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาให้ทราบโดยทั่วกัน...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การทำความรู้จักกับความเป็นตัวของชุมชนในการสร้างความโดดเด่นที่อยู่ ในชุมชน เพื่อให้เกิดความน่าสนกับกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist G3.3 ได้กล่าวว่

“...ประการแรกที่ทำให้ทำความรู้จักชุมชน โดยการทำความรู้จักเกี่ยวกับชุมชน ด้วยการพาไปเยี่ยมชม การเล่าการบรรยายความเป็นมาของชุมชน การ เตรียมผู้รู้หรือนักปราชญ์ชุมชนที่มามีมาบรรยายให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้รับรู้ ในการให้ข้อมูลของการท่องเที่ยวของชุมชน และการเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่ทำให้เกิดความน่าสนใจและตื่นเต้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ของตัวเองได้ต่อไปในอนาคต...”

(The Tourist G3.3, สัมภาษณ์ 1 ธันวาคม 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวนั้นอยู่ในระดับปาน กลาง แต่คาดว่าในอนาคตข้างหน้าจะมีการพัฒนาศักยภาพสำหรับการบริการจัดการท่องเที่ยวที่มี ความเป็นตัวตนที่สร้างความน่าสนใจในกิจกรรมที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

3.2 ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการเตรียม มัคคุเทศก์/ผู้นำชุมชน หรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน และการให้

ข้อมูลในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในชุมชนที่มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...จะเห็นได้ว่าทางชุมชนจะมีการเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์หรือนักปราชญ์ชุมชน สำหรับการให้ความรู้ และการนำนักท่องเที่ยวไปศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ ศึกษาเรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพผองผาง เป็นวิธีการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ตรงนี้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตตัวเองต่อไปได้ และการท่องเที่ยวป่าโกงกางของปายายเลนต้นหยงเปาว์ฯที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า ชุมชนจะมีการตั้งคณะกรรมการที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในการบริการสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนารูปแบบการนำเที่ยวของบุคคลากรชุมชนในการเตรียมมัคคุเทศก์ชุมชน ตลอดจนสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีการตั้งคณะกรรมการของสมาคมชาวประมงพื้นบ้านและมีเครือข่ายที่หลากหลายพื้นที่ ถือได้ว่าสามารถที่จะต่อยอดกับชุมชนอื่นๆได้ด้วย เพื่อให้มาร่วมกันถ่ายทอดการฝึกอบรมร่วมกันในการให้คำแนะนำและการการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระหว่างกัน...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว นั้น ถือว่าเป็นความมีใจรักในการได้ปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายต่อชุมชน มีความรู้ในการถ่ายทอดสำหรับนักท่องเที่ยวที่ครบทุกด้าน สำหรับการนำเที่ยวในชุมชน ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์จะช่วยแก้ไขปัญหาคณะหน้าให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม มัคคุเทศก์เป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิดเกือบตลอดเวลาของการนำเที่ยวในแต่ละครั้ง ดังนั้นในการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์จะเป็นไปโดยธรรมชาติ

3.3 ภายในชุมชนมีร้านอาหารของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก พบว่า ทางชุมชนมีร้านจำหน่ายเกี่ยวกับการแปรรูปของอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาเกลือเค็มโอริงป็นตัยที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนของเรานั้นจะมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย ที่เป็นกลุ่มที่สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน และได้มีการแปรรูปของอาหารทะเลที่หลากหลาย และสร้างมูลค่าให้กับคนในชุมชนเพื่อเป็นที่รู้ให้กับ

ผลิตภัณฑ์มากขึ้น เช่น ปลาภูเขาเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ อาหารทะเล ยำผักเบี้ย ซาลาเปา เป็นต้น และอนาคตข้างหน้าชุมชนแห่งนี้ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนมีการขยายสำหรับร้านค้าที่หลากหลายของการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังพบอีกว่า ร้านค้าจัดจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการแสดงความเป็นตัวตนหรือแสดงศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว จึงเป็นจุดแข็งสำหรับการนำเป็นอาชีพที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist K3.5 ได้กล่าวว่า

“...ชุมชนต้นหยงเปาว์มีศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย สำหรับการแปรรูปอาหารทะเลที่มีความหลากหลายและสามารถซื้อเป็นของที่ระลึกให้กับเพื่อนร่วมงานระหว่างกันได้ หรือซื้อไปเป็นของฝากและการเป็นตัวแทนจำหน่ายได้ทั่วประเทศ นอกจากนี้กลุ่มนักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสถึงกระบวนการทำปลาภูเขาเค็มที่ปลอดภัยและมีทั้งนี้สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคมากขึ้น...”

(The Tourist K3.5, สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึกที่มั่นคง ซึ่งร้านค้าเหล่านั้นสามารถสร้างเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจจะเข้ามาศึกษาถึงกระบวนการผลิตในการแปรรูปของอาหารทะเลที่ผ่านมาตรฐาน และเน้นถึงการถูกหลักอนามัย ตลอดจนถึงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเป็นอาชีพเสริมสำหรับผู้ที่มีความสนใจหรือนักท่องเที่ยวได้

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ พบว่า ชุมชนต้นหยงเปาว์มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นกิจกรรมที่สร้างความท้าทาย น่าตื่นเต้น และน่าประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้จุดบริการสำหรับการนำเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นจึงเป็นการบริการที่ทั่วถึง และสามารถมาสัมผัสกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ของชุมชนต้นหยงเปาว์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...จะเห็นได้ว่าทางชุมชนของเรานั้นมีกิจกรรมการนำเที่ยวที่มีความหลากหลายมาก เช่น 1) การล่องเรือในป่าชายเลน โดยเป็นเรือของชาวบ้านที่พาเข้าไปล่องเรือชมความสมบูรณ์ของป่าชายเลนที่มีความหลากหลายของพันธุ์สัตว์น้ำ 2) ศึกษาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงลงทะเลพร้อมกับชาวประมง เพื่อไปศึกษาวิถีชีวิตหรือวิธีการหาปลาในทะเล เช่น การวางอวนปู การวางอวนกุ้ง การลอบปู ลอบกุ้ง ลอยปู เก็บหอย การไปวางอวนปลากระพง 4) กิจกรรมการศึกษากระบวนการแปรรูปอาหาร

ทะเล การแปรรูปของสัตว์น้ำ เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มันทุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง หรืออื่นๆ 5) กิจกรรมการตกมาในทะเลและมีการจัดกิจกรรมการปิ้งย่าง เนื่องจากอาหารทะเลของชุมชนตันหยงเปาว์ว่า เป็นอาหารทะเลที่มีความสดมาก...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ยังพบอีกว่า กิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อการล่องเรือลงทะเล ในการไปเยี่ยมชมวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของพันธุ์สัตว์น้ำ ตลอดจนมีการขยายของพันธุ์ปลาที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวไว้ว่า

“...จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเกี่ยวกับการประมงเชิงเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนตันหยงเปาว์ว่า เป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวและสร้างความน่าสนใจที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการสร้างบ้านปลา กิจกรรมการสร้างปะการังเทียมแบบพื้นบ้านในทะเล โดยทำกับไม้ไผ่และมะพร้าว กิจกรรมการปลูกหญ้าทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ รวมไปถึงกิจกรรมการตกปลาเกลือ หรือปลาชนิดอื่นๆ คือ จะมีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ในทุกๆปี ของช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้ทำมาแล้วเกือบ 20 ปี...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ที่ที่หลากหลาย สามารถเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่มีความน่าสนใจสำหรับผู้ที่มีความท้าทาย และชอบในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบผจญภัย อีกทั้งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆได้อย่างอิสระ เพื่อการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่ามากที่สุด

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสามารถรับข้อมูลได้จากผู้นำชุมชนหรือองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ(อบต.) ที่ทำหน้าที่คอยเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนและสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจต่อไปเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนประมง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวไว้ว่า

“...ชุมชนมีการเตรียมข้อมูลสำหรับการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงดิบ หรือการให้ข้อมูลแบบบอกต่อๆ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ การเลี้ยงปู เลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง และเลี้ยงหอยหรืออื่นๆที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ และเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆจากประสบการณ์ของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนมานาน และ

สามารถแสดงศักยภาพที่ชัดเจนในด้านของข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนที่มีความโดดเด่นและเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังพบอีกว่า ทางชุมชนจะพัฒนาการเผยแพร่ข้อมูลโดยใช้สื่อเป็นตัวกลาง สำหรับการให้ข้อมูลที่เป็นมุมกว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่า

“...โดยศักยภาพของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯในด้านของการให้ข้อมูลทางชุมชนเป็นข้อมูลดิบ และผ่านการเล่า และบอกต่อๆ ทั้งนี้สำหรับป้ายภายในชุมชนมีน้อย แต่คาดว่าถ้าชุมชนเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนน่าจะมีการพัฒนาในการรวบรวมข้อมูลของชุมชนและทำเป็นเอกสาร การติดป้าย แผ่นพับ บอร์ด หรือการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถความเป็นทันสมัยมากกว่านี้...”

(Government Officials Com1.3, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลาย และเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆจากประสบการณ์ของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จริง สามารถเล่าเป็นเรื่องราว เรื่องถึงจุดเด่นของชุมชนที่มีความสำคัญกับการใช้ชีวิตของคนในชุมชนตามวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนประมง และถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ไปพร้อมๆกับการนำเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าประทับใจในเวลาเดียวกัน

3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่าชุมชนมีการจัดแบ่งหน้าที่สำหรับการบริการของทุกฝ่ายที่มีบทบาทภายในชุมชน ให้มีการดูแลสำหรับจุดสำคัญในการให้บริการให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดตั้งเวรในแต่ละฝ่าย เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีจุดให้บริการรถหรือยานพาหนะ เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวสัญจรภายในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.4 ได้กล่าวว่า

“...ถ้าชุมชนเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนจะต้องเตรียมความพร้อมความสามารถในการให้บริการยานพาหนะสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากตอนนี้ทางตำบลท่ากำชำ มีการให้บริการเพียงจักรยานที่เป็นยานพาหนะสำหรับการให้บริการเท่านั้น แต่อนาคตข้างหน้าอาจจะมียนต์สัญจรสำหรับการนำเที่ยวภายในชุมชน ...”

(Government Officials Com1.4, สัมภาษณ์ 19 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า จุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว นั้น ยังต้องมีการปรับปรุง และควรให้การสนับสนุนในการบริการด้านยานพาหนะที่ต่อความต้องการของคนในชุมชนในบริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการ

ให้บริการยานพาหนะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...ยานพาหนะที่ควรจะเน้นมากที่สุดภายในชุมชนที่อยากให้มี คือ “เรือ” เพื่อเป็นจุดบริการสำหรับการท่องเที่ยวในแบบการท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ภายในชุมชน เยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมง การล่องเรือชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ จากนั้นลงสู่ทะเล เพื่อไปชมการปลูกหญ้าเทียมและการทำซั้งปะการังเทียม เพื่อสร้างบ้านปลา เป็นต้น...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยวในวัน เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวสัญจรภายในชุมชนได้อย่างได้ครบทุกด้านตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะใช้เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้ความสะดวก และประหยัดเวลาในการท่องเที่ยวมากขึ้น

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า การติดต่อสื่อสาร

สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ทางชุมชนมีการเตรียมความพร้อมในบางส่วน เนื่องจากทางชุมชนยังไม่ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นทางการ ซึ่งจุดที่เป็นสถานที่หรือศูนย์บริการสำหรับการติดต่อนั้นยังไม่เป็นรูปธรรม แต่สามารถติดต่อทางคณะกรรมการหมู่บ้านโดยตรงได้เลย หรือติดต่อสารทางโทรศัพท์ เบื้องต้นได้ ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนนั้น ทางชุมชนก็ได้มีการเตรียมรายละเอียดสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนจะมีการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยว และการติดต่อจะมาติดต่อด้วยตนเองกับพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นโดยตรงก็ได้ หรือติดต่อทางโทรศัพท์ได้เลย ทางชุมชนพร้อมและยินดีในการให้บริการอย่างเต็มที่...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจจะเข้ามาเรียนรู้หรือมาศึกษาถึงกระบวนการแปรรูปของพันธุ์น้ำทางทะเล โดยทางชุมชนมีความพร้อมในการเป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับการรองรับและให้บริการการให้ข้อมูลในส่วนนี้ได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารทางสื่อออนไลน์หรืออื่นๆ เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการประสานงานอย่างทั่วถึงระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...สามารถติดต่อเราทางเพจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกุเลาเค็มโอรัง ปันดัยได้เลย อย่างตอนนี้ที่เราเปิดในลักษณะของการขายสินค้าออนไลน์ก็จะมีกลุ่มคนที่สนใจอาหารแปรรูปก็จะแวะเวียนเข้ามาจำนวนมากมาเยี่ยม

ชม ในการสั่งซื้อของที่ระลึกที่เป็นการแปรรูปของพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น ปลา กุเลาเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาหมึกแห้ง เป็นต้น...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นในการให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว สามารถเข้าได้รวดเร็ว ทั้งนี้การบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมของการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการ ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ ชัดเจน แต่ออกมาในรูปของเวลา สถานที่รูปแบบ และที่สำคัญเป็นสิ่งที่เป็นที่เอื้ออำนวยทางจิตใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด และสร้างความประทับใจครั้งแรกให้กับนักท่องเที่ยวเมื่อพบจะทำให้ภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นที่น่าจดจำ และระลึกถึงอยู่เสมอ

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ พบว่า ชุมชนมีกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งมีศูนย์ฝึกอบรมอาชีพในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันต์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปของอาหารทะเลด้านการประกอบอาชีพของชาวประมง หรือวิถีชีวิตของชาวประมง ที่สะอาด และเป็นการแปรรูปของอาหารทะเลที่จะไม่เจือปนของสารเคมี อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้ของการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com C2.3 ได้กล่าวว่

“...ทางชุมชนของตันหยงเปาว์ว่าจะเห็นได้ว่า มีศูนย์การฝึกอบรมด้านอาชีพ การแปรรูปของการเกษตรประมงที่มีความโดดเด่นมาก ซึ่งสามารถใช้พื้นที่เหล่านี้มาเป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆให้กับผู้ที่สนใจเข้ามาเยี่ยมชม หรือท่องเที่ยวภายในตัว อีกทั้งยังสามารถต่อยอดถึงการสร้างอาชีพให้กับตนเองได้ต่อไป รวมถึงมีผู้ที่จะมาถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านี้ที่เต็มศักยภาพครบถ้วน...”

(People Com C2.3, สัมภาษณ์ 25 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังพบอีกว่า โครงการที่เข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการฝึกอบรมและให้ความรู้สำหรับผู้ว่างงานในชุมชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการมาฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มอาชีพเสริมในการดำเนินชีวิตให้แก่บุคคลในพื้นที่และบุคคลภายนอกได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้กล่าวว่

“...ทางชุมชนมีหน่วยงานแรงงานได้จัดโครงการลงในชุมชนในทุกๆปีและให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมทางอาชีพถักอวนหรือการสอนวิธีการถักอวน วิธีการปักอวน การฝึกอบรมการทำอาหาร เช่น ซาลาเปา การทำน้ำพริก และนอกจากนี้ยังมีการสอนวิธีการทำสบู่ วิธีการทำแก้วอีดด้วยหินปูน หรือชุดโต๊ะหิน...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคคลที่มีความสนใจในการเข้ามาท่องเที่ยวหรือเข้ามาเรียนรู้ในชุมชนโดยตรง เพื่อเป็นการนำความรู้จากการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองและใช้เป็นจุดยืนของตัวเองในการสร้างรายได้สร้างอาชีพและเพิ่มทักษะขององค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ พบว่า ชุมชนได้มีการวางแผนสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงการตระหนักและให้ความสำคัญสำหรับการให้บริการแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการเป็นหลักในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและสร้างความเพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist H3.4 ได้กล่าวว่า

“...ถ้าทางชุมชนต้นหยงเปาว์ฯได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ทางชุมชนจะต้องมีการตระหนักในการจัดวางหรือการให้บริการพื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุหรือคนพิการ เช่น มีทางลาดเอียง ห้องน้ำสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมอบรมผู้สูงอายุ ฟังธรรม และมีการจับรางวัล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้คลายเครียดบ้าง และเพิ่มพื้นที่ที่เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้มากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการและผู้สูงอายุในการใช้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน...”

(The Tourist H3.4, สัมภาษณ์ 3 ธันวาคม 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การให้บริการด้านความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการนั้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการให้ความสำคัญและควรไปปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งนี้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวว่า

“...คิดว่า ถ้าทางชุมชนต้นหยงเปาว์ฯได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุหรือผู้พิการด้วย โดยต้องมีฝ่ายในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และมีการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น กิจกรรมการฝึกอบรมการบริหารร่างกายการกายภาพบำบัด การออกกำลังกาย เป็นต้น...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ อยู่ในระดับที่มากในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการและการอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการให้ความระมัดระวังแก่

นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยว อีกทั้งเพื่อสร้างความมั่นใจและความไว้วางใจต่อการเข้ามาท่องเที่ยวแห่งนี้

ดังนั้นกล่าวสรุปโดยภาพรวมในด้านของศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ภายในชุมชนมีส่วนเรียนรู้ในการอบรมการฝึกอาชีพจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย มีป้ายความรู้ ป้ายสื่อความหมายของเส้นทาง หรือกิจกรรมภายในชุมชนมีข้อควรระวังต่างๆที่ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน และการเรียนรู้ถึงคุณค่าถึงความสำคัญของวิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่ง อีกทั้งคนในชุมชนจะตระหนักในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่เข้ามาท่องเที่ยวในการบริการด้วยใจและแสดงศักยภาพของตนเองในการเข้าถึงการบริการ เช่น ด้านการต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยายแนะนำสถานที่และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนที่หลากหลายที่สามารถเสริมสร้างความรู้ในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นต่อไป

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รายการประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.57	0.77	มาก
4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มั่นกุ้ง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น			
4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง	3.53	0.76	มาก
4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว มีความสวยงามตามธรรมชาติหรือได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม และกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวของชายหาดตันหยงเปาว์ ป่าชายเลน เป็นต้น	3.57	0.79	มาก
4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรประมง การแข่งขันพายเรือ การวาดลวดลายเรือกอลและ กิจกรรมการสะบัดปลาออกจากอวน การถักอวนแต่ละชนิด เป็นต้น	3.57	0.80	มาก
รวม	3.56	0.80	มาก

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีองค์ประกอบ 4 ตัวชี้วัดได้แก่

- 4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ
- 4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตามธรรมชาติ
- 4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ซึ่งแต่ละตัวชี้วัดของศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผลการศึกษาเป็น ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม พบว่า ความโดดเด่นของชุมชนต้นหยงเปาว์ โดยส่วนใหญ่เป็นชาวประมงพื้นบ้านและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรประมงที่มีหลากหลายกิจกรรม และใช้เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมมาใช้ในการดำเนินชีวิตจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีกิจกรรม ดังนี้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...กิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาในพื้นที่นี้มีความหลากหลายมากในการดำเนินชีวิตตามวิถีชาวประมงพื้นบ้าน เช่น การทำแห การลอบปู ลอบกุ้ง โพงผาง การถักอวนด้วยมือ โดยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามา เป็นต้น ซึ่งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่ใช้ในการประกอบเครื่องมือประมงของชาวบ้านได้แก่ 1) การทำซั้งปะการังเทียม 2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูพยากรณ์อากาศ การสังเกตของดิน ลม ฝน พายุ อากาศ ในการเข้าถึงของทรัพยากรและข้อการทำเครื่องมือเครื่องมือ เพื่อการเข้าถึงทรัพยากรแบบยั่งยืน รวมถึงการดูดวงจันทร์ ดูพระอาทิตย์ของธรรมชาติ เพื่อการระมัดระวังในการออกทะเลในแต่ละช่วงในแต่ละวัน และให้รู้ถึงความ

ปลอดภัยของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในการดูแลรักษาของช่วงเวลาไหนที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำเยอะที่สุด เพื่อให้เกิดความสมดุลในการออกทะเล เพื่อหาปลา กุ้ง หอย ปู เป็นต้น...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังพบอีกว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปอาหารทะเล ที่ได้มีการคิดค้นจากการศึกษา จนได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์โดยชุมชนในการสร้างมูลค่าให้กับคนในชุมชน สามารถสร้างงานสร้างอาชีพที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com B2.2 ได้กล่าวว่า

“...การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม ปลาแห้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง น้ำจิ้ม กะปิ กุ้ง ข้าวเกรียบ เป็นต้น...”

(People Com B2.2, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับ The Tourist F3.2 ได้กล่าวว่า

“...จากการสังเกตและเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน จะเห็นได้ว่า การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีการนำวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการแปรรูปของสัตว์น้ำ โดยใช้ปัญญาดั้งเดิมมาใช้และประยุกต์ในกระบวนการแปรรูปอาหารทะเล รวมถึงกระบวนการแปรรูปของอาหารพื้นถิ่นที่มาทดลองชิม และเข้ามาสัมผัสจริงถึงรสชาติของอาหารพื้นบ้าน เช่น กาบูซื่อ เป๊ะหรือยำผักเบ็ย ซึ่งทำให้อาหารที่มีความโดดเด่น และมีรสชาติที่อร่อยมาก...”

(The Tourist F3.2, สัมภาษณ์ 6 ธันวาคม 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้เห็นที่รู้จักเกี่ยวกับการเกษตรประมง อีกทั้งยังเป็นความรู้ความสามารถที่มีมาแต่โบราณของบรรพบุรุษ โดยอาศัยคุณค่าความเอื้ออาทรที่คนในชุมชนในการสร้างให้เป็นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถก่อให้เกิดความสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งนี้การสร้างโดดเด่นของภูมิปัญญาในการนำไปใช้เหล่านี้ ถือเป็นความรู้ความสามารถจากบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมา เพื่อให้ความรู้เหล่านี้เกิดประโยชน์แก่พื้นที่ของตนและสังคมปัจจุบันได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

2. ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เป็นความพอเพียงในการดำรงชีวิต โดยมีเงื่อนไขพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผลและสามารถสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นไปในทิศทางของความสุข อีกทั้งสามารถการควบคุมและการบริหารจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนต้นหยงเปาว์ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการหาเช้า – กินค่ำ และคนในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งปลา กุ้ง หอย และปู จากการออกทะเล และอีกส่วนหนึ่งเป็นประมงพื้นบ้านที่ออกหาในแม่น้ำลำคลอง แต่ในขณะที่เดียวกันมีบางครัวเรือนจะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง และการดำเนินชีวิตของชาวประมงส่วนใหญ่จะหาเช้า- กินค่ำ ตลอดจนมีการแบ่งปันระหว่างกันในชุมชนได้...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การประกอบอาชีพทางการเกษตรประมงของชุมชนต้นหยงเปาว์จะมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com D2.4 ได้กล่าวว่า

“...การแบ่งเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรประมงเหล่านี้ เพื่อมาใช้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 จะเก็บเอาไว้กินเองหรือประกอบอาหารเองในแต่ละมื้อ โดยไม่ต้องออกไปซื้อตามร้านอาหาร ส่วนที่ 2 เอาไว้แบ่งปันกับเพื่อนๆบ้าน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนของอาหารทะเลกับพืชผักสวนครัวที่มีบางครัวเรือนเท่านั้นที่มีการเพาะปลูกพืชผัก รวมถึงสามารถสร้างความสัมพันธ์ มิตรไมตรีที่ดีต่อกันในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบพอมี พอกิน และมีเหตุผล และส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่เหลือ เพื่อเอาไว้เก็บไปขายตามตลาดหรือตามร้านที่รับซื้ออาหารทะเลสด เพื่อดำเนินชีวิตในการจุนเจือค่าใช้จ่ายต่างๆในแต่ละวันได้ต่อไป ซึ่งถือว่าในแต่ละวันจะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการออม มีเหตุผล อย่างเข้าใจและมีความสุข...”

(People Com D2.4, สัมภาษณ์ 27 พฤศจิกายน 2561)

ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.2 ได้กล่าวว่า

“...การพัฒนารูปแบบโดยยึดวิถีประมงพื้นบ้านอย่างเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา คือ ขั้นตอนแรกจะต้องสร้างความเข้าใจก่อนว่าบริบทชุมชนเป็นอย่างไร จากนั้นเข้าถึงเครื่องหมายหรือเครื่องมือแบบยั่งยืน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรประมงในการดำเนินชีวิตให้อยู่รอดในแต่ละวัน ดังนั้นนำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบของการรวมกลุ่มโดยผ่านกิจกรรมของการทิ้งซั้งปะการังเทียมของทุกๆปี ซึ่งที่นี่จะพัฒนาต่อยอดต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้ยั่งยืน ตลอดจนเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนที่มีทุกหน่วยงาน เช่น กลุ่มราชการบุคคลภายนอก สื่อมวลชน

ต่างๆเข้ามาเยี่ยมชม ศึกษาวิถีชีวิตหรือกระบวนการต่างๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นและยั่งยืนต่อไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...”

(Government Officials Com1.2, สัมภาษณ์ 16 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนต้นหยงเปาว์นั้นมีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผลและสามารถสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นไปในทิศทางของความสุข และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการบริการและการรองรับสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
พบว่า สภาพธรรมชาติของชุมชนต้นหยงเปาว์มีความหลากหลายของทรัพยากรที่หลากหลาย ความสะดวก และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.1 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนต้นหยงเปาว์มีความสวยงามทางธรรมชาติที่หลากหลาย ได้แก่
1) ชายหาดหรือทรายที่สะอาด 2) มีป่าชายเลนที่ขึ้นชื่อว่ามีคุณภาพสมบูรณ์มากที่สุดของจังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม 3) มีการเยี่ยมชมบรรยากาศริมทะเล มีการปรับภูมิทัศน์ชุมชนให้มีความสวยงามและสะอาด 4) มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มรื่นและเปิดเป็นสถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น มีนักเรียนของโรงเรียนใกล้เคียงภายในชุมชนมาทัศนศึกษาหรือเรียนนอกห้องเรียน...”

(Government Officials Com1.1, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า สถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวว่า

“...ทางชุมชนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆและหลากหลาย มีจุดชมวิวของพระอาทิตย์ขึ้น-พระอาทิตย์ตกในช่วงตอนเย็น ทั้งนี้จะมีหน่วยงาน(อบต.) เป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ในส่วนของการชมป่าโกงกางในป่าชายเลน มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย และมีเส้นทางที่น่าสนใจของวิธีการศึกษาเรียนรู้โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น...”

(People Com A2.1, สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ล้อมรอบตัวภายในบริเวณชุมชนนั้นมีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่ประชาชนร่วมกันสร้างขึ้นมาไว้ในชุมชน ทั้งนี้เพื่อร่วมดูแลรักษาและอนุรักษ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น ตลอดจนสามารถสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันเป็นวงจรของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไปพร้อมๆกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์

4. ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย พบว่า ชุมชนต้นหยงเปาว์มีลักษณะของการท่องเที่ยวในกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งทำให้เห็นว่าศักยภาพด้านการดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวนั้นเป็นไปในทิศทางที่สูงขึ้น มีการเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนที่โดดเด่นและกระจายความเพลิดเพลิน ความสบายใจในการมาพักผ่อนหย่อนใจที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.5 ได้กล่าวว่า

“...จะเห็นได้ว่าทางชุมชนต้นหยงเปาว์มีอัตลักษณ์ในกิจกรรมที่โดดเด่น ได้แก่ 1) วิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้านหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง ที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่งและในแม่น้ำลำคลอง 2) กิจกรรมการผจญภัยในการล่องเรือในป่าโกงกางของป่าชายเลน เพื่อเยี่ยมชมความสวยงามของพืชพรรณของแต่ละชนิดที่สวยงามตามธรรมชาติ 3) กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต 4) กิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาในเรื่องของการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ เป็นต้น 5) ภูมิปัญญาในเรื่องของการใช้เครื่องมือประมง เช่น การสร้างบ้านปลา โดยการทิ้งขี้ปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เป็นต้น 6) กิจกรรมการจัดงานเมาลิต 7) กิจกรรมการแข่งขันพายเรือของทุกๆปี ในช่วงวันฮารีรายอ 8) กิจกรรมการสะบัดปลา 9) การวาดลวดลายเรือกอล และ 10) กิจกรรมการตกเบ็ด หรือตกปลาในทะเล เป็นต้น...”

(Government Officials Com1.5, สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้รวมถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรทางทะเลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ The Tourist K3.5 ได้กล่าวว่า

“...จากการมาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ฯในหลายๆครั้ง สังเกตเห็นได้ว่า ที่นี่มีกิจกรรมที่มีความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งทางลำคลองและทางทะเล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพันธุ์สัตว์น้ำไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์และเป็นที่ยึดใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต และกิจกรรมที่ชอบทำมากที่สุด ตั้งแต่ทราบว่าชุมชนที่นี่มีพันธุ์สัตว์น้ำสำหรับการตกเบ็ด การ

ตกปลา จำนวนมาก ทั้งนี้ก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นบุคคลภายนอกเข้ามา
มาร่วมกับกิจกรรมดังกล่าวในชุมชน จนตอนนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างกับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีความสวยงามของป่า
โกงกางในป่าชายเลน ชายหาดต้นหยงเปาว์ อีกทั้งยังมีสัตว์ที่เก่าแก่และมีมา
นานกว่า 90 ปี โดยผู้บุกเบิกในการก่อตั้งมีมัสยิดแห่งนี้ คือ “ท่านหะยีสุ
หลง โต๊ะมีนา” ซึ่งช่วงนั้นท่านหะยีสุหลงทรงมีบทบาทมากในช่วงที่ท่าน
ยังมีชีวิตในพื้นที่แห่งนี้ และการสร้างมัสยิดแห่งนี้สร้างขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวม
ของชาวต้นหยงเปาว์ที่นับถือศาสนาอิสลามในการปฏิบัติศาสนกิจทาง
ศาสนามายาวนานจนถึง...”

(The Tourist K3.5, สัมภาษณ์ 29 พฤศจิกายน 2561)

สรุปได้ว่า ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่
หลากหลายและแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนที่โดดเด่นและกระจายความเพลิดเพลิน ความสบายใจใน
การมาพักผ่อนหย่อนใจที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของ
ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามและเป็นการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้ที่สนใจ
จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต่อไป

ดังนั้นกล่าวสรุปโดยภาพรวมในด้านของศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิง
เกษตร พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายต่อการศึกษาถึงวิถี
ชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนประมง มีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการ
ประกอบอาชีพ อีกทั้งมีจุดทิวทัศน์ที่สวยงามตามธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวเชิง
เกษตรประมง รวมถึงชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่สามารถ
ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ กิจกรรมการ
สร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียมในทะเล เพื่อสร้างให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาที่
มีหลากหลายชนิด อีกทั้งทรัพยากรในชุมชนยังมี ชายหาดต้นหยงเปาว์ ป่าโกงกางในป่าชายเลน
กิจกรรมการพายเรือ การแกะเรือกอกและ การถักอวนปลาชนิดต่างๆ กระบวนการทำปลาเกลือเค็ม
ปลาแห้ง กะปิ กุ้ง มันทู เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและได้เข้ามามีส่วนร่วมใน
การตระหนักถึงการให้ความสำคัญในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จึงเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจให้กับ
นักท่องเที่ยวที่สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยวหรือเข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนเกิดความสนใจในการได้มาสัมผัสกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเป็นรูปธรรมของ
ชุมชนต้นหยงเปาว์ และเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความร่วมมือร่วมใจในการ
ฟื้นฟูสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 13 สรุปผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

รายการประเมินศักยภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.44	0.46	มาก
2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.44	0.45	มาก
3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.39	0.47	ปานกลาง
4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.56	0.57	มาก
รวม	3.46	0.35	มาก

ตารางที่ 13 สรุปผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณา ระดับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ทั้ง 4 ด้าน กลุ่มตัวอย่าง ได้สรุปในการประเมินในระดับมากที่สุด คือ ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับที่เท่าๆกัน คือ ระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$)

ดังนั้นการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี กล่าวสรุปโดยรวม คือ เป็นการมุ่งเน้นในด้านการแสดงศักยภาพที่มี อยู่ภายในชุมชน ซึ่งได้แก่ ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการ บริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของชุมชนไปควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิง เกษตรสามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้นักท่องเที่ยว สามารถพัฒนาจิตสำนึกและความ เข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์ให้แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ และการปรับปรุง คุณภาพชีวิตของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง เกษตรที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่ เพื่อเปิด โอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย และจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยง เปาว์ให้เป็นในรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการของการบริการ การดึงดูดให้เกิดความสนใจจาก แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ตลอดจนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมวิถีชีวิต เพื่อให้เกิดความ บันเทิงในการรับชมถึงความหลากหลายภายในชุมชนต่อไปในอนาคต

ตอนที่ 4 เสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนำข้อสรุปจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1 แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การส่งเสริมมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการเชิญชวน เป็นสมาชิก และมอบหมายตำแหน่งให้กับชาวบ้านรับผิดชอบในบทบาทต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน รวมถึงร่วมกับกลุ่มเครือข่ายในชุมชน เป็นต้น โดยมีการส่งเสริมดังนี้

- การส่งเสริมให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล
- การส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม การเข้าไปเป็นกรรมการการเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือแม้แต่การเข้าไปเป็นอาสาสมัครในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ
- การส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีบทบาทในการทำกิจกรรมของชุมชน ทุกเพศ ทุกวัย เช่นเด็ก ผู้ใหญ่ หรือเยาวชน ให้มาทำกิจกรรมร่วมกันได้

ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Government Officials Com1.2 ได้ให้ความเห็นว่า

“...การท่องเที่ยวที่จะเป็นในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงก็ได้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวแบบผจญภัยก็ดี คือ การท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมาก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันที่หลากหลายของการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจที่เพิ่มมากขึ้น เพิ่มศักยภาพความสามารถของชุมชนในการร่วมกันบริหารจัดการพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น...”

(Government Officials Com1.2, สนทนากลุ่ม 16 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า กลไกความร่วมมือของคนในชุมชนต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาจับบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น หัวใจหลักสำคัญ คือ ความสามัคคีของคนในชุมชน ที่จะเป็นกุญแจสู่เป้าหมายความสำเร็จของชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Government Officials Com1.5 ได้ให้ความเห็นว่า

“...ถ้าพูดถึงระดับกลไกความร่วมมือของคนในชุมชน ถือได้ว่า อยู่ในระดับที่ดี ชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในหมู่บ้านถือได้ว่าเป็นมิตรภาพที่ดี สามารถที่จะสร้างความสำเร็จในกิจกรรมนั้นๆ ได้โดยบรรลุถึงเป้าหมายได้...”

(Government Officials Com1.5, สทนากลุ่ม 24 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ People Com D2.4 ได้ให้ความเห็นว่า

“...กิจกรรมการส่งเสริมการอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่สร้างสรรค์ และมีลักษณะของการรวมกลุ่มกัน เพื่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและมีการแบ่งหน้าที่ในแต่ละฝ่าย โดยมีหัวหน้าเป็นผู้ควบคุมงานให้เป็นระบบ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าทุกงานและทุกฝ่ายจะมีการประสานความร่วมมือที่ดี มีความสามัคคี เพื่อให้งานได้บรรลุเป้าหมายจนสำเร็จ...”

(People Com D2.4, สทนากลุ่ม 27 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้นจากการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการที่จะทำการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน สิ่งที่จะคำนึงถึงและถือได้ว่ามีส่วนสำคัญมาก คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนทุกคน และร่วมกันเข้ามาวางแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จะต้องเป็นการร่วมมือของประชาชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแล และส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว สามัคคี สะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการและเป็นการจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม และเข้าใจสภาพของพื้นที่และชุมชนในพื้นที่ โดยได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหานำไปสู่การหาแนวทางการแก้ไข วางแผนงาน โครงการ และกิจกรรม แล้วแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบและผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม รวมถึงการประเมินผลกิจกรรมในแผนงานต่าง ๆ และได้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกันนำไปสู่การรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกลักษณ์ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่จะก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการให้กลุ่มคนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน นำไปสู่การวางแผนพัฒนาและจัดการด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเกิดทัศนคติใหม่ๆ ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนำไปสู่การมีจิตสำนึกที่ดีทางการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเตรียมมัคคุเทศก์ หรือนักปราชญ์/ผู้รู้ชุมชน เพื่อการการบรรยาย อภิปรายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน การประชุมระดมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com A2.1 ได้กล่าวไว้ว่า

“...การส่งเสริมในการรองรับและให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพื่อการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น กิจกรรมการตกปลาในทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธ์สัตว์น้ำ กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าทะเล เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา และกิจกรรมการให้ความรู้ในการจัดเตรียมศูนย์ฝึกอบรมอาชีพในขั้นตอนการแปรรูปอาหารทะเลที่ปลอดภัย รวมถึงกิจกรรมการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล โดยมีผู้ที่เป็นมัคคุเทศก์ หรือผู้รู้ในชุมชน เพื่อให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนสำหรับนักท่องเที่ยวได้...”

(People Com A2.1, สนทนากลุ่ม 12 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Government Officials Com1.1 ได้ให้ความเห็นว่า

“...ในขณะที่ทางชุมชนกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาและปรับปรุงทัศน สำหรับที่จะเป็นสถานที่ผ่อนคลายเป็นชุมชนบรรยากาศริมทะเล ริมชายหาด เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ผู้สนใจ ยังไม่มีเป็นรีสอร์ท มีบางส่วนที่เป็นแบบโฮมสเตย์ แต่มีเป็นบ้านของคนในชุมชนเอง บางหลังเท่านั้น แต่ก็สามารถรองรับให้กับนักท่องเที่ยวในส่วนนี้ได้ แต่ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจะมาช่วงเช้าและเย็นกลับ แต่มีมาเรื่อยๆ...”

(Government Officials Com1.1, สนทนากลุ่ม 15 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือว่าเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ให้เป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Government Officials Com1.4 ได้ให้ความเห็นว่า

“...การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมความรู้ของบุคลากรชุมชน และการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างครบวงจรเป็นสิ่งที่สำคัญ และสร้างความเข้าใจในการแสดงศักยภาพการรองรับสำหรับการเปิดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน...”

(Government Officials Com1.4, สนทนากลุ่ม 19 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้นจากการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปได้ว่า ทางกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาตรฐานฮาลาล และเป็นส่วนเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่ช่วยให้คนในชุมชนสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางบนฐานทรัพยากรเกษตรชุมชนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการรองรับต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ ตลอดจนเกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ประกอบการเกษตรของชุมชนให้เป็นที่รู้จักและกลายเป็นแนวทางที่น่าสนใจที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้จากการท่องเที่ยวต่างๆอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทิศทางที่เหมาะสม

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การพัฒนาศักยภาพด้านบริการในการฝึกอบรมบุคลากรชุมชน เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งจำเป็นต้องมีปัจจัยเบื้องต้น 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจ ความพร้อม และความต้องการของคนในท้องถิ่นในการเปิดใจสำหรับการบริการ และสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาตนเองและเป็นตัวแทนของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถขยายตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ

ของบุคคลที่ต้องการฟื้นความสามารถของตน เพื่อให้เกิดการกระตุ้นและเป็นการปลูกให้ทุกคนภายในชุมชนเกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Government Officials Com1.3 ได้กล่าวว่

“...การรองรับในการเตรียมความพร้อมของบุคคลากรสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ รวมถึงการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต แหล่งเผยแพร่สำหรับข้อมูลการท่องเที่ยวในชุมชน มีมีคฤเทศ์ชุมชน การฝึกอบรมบุคคลากรในที่มีประสิทธิภาพ และอื่นๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนที่มีการรองและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและความประทับใจจากการท่องเที่ยวเป็นหลัก...”

(Government Officials Com1.3, สนทนากลุ่ม 17 พฤศจิกายน 2561)

อีกทั้งยังพบอีกว่า การส่งเสริมการฝึกอบรมบุคคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นสิ่งที่จำเป็นในการเตรียมักปราชญ์หรือผู้รู้ในชุมชนเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน และการให้ข้อมูลในการนำนักท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในชุมชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีการบริการ และการให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัย และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ The Tourist E3.1 ให้ความเห็นว่า

“...จะเห็นได้ว่า ชุมชนที่นี้ในส่วนของการต้อนรับนักท่องเที่ยวและการสร้างความคุ้นเคย สร้างความสัมพันธ์ที่ดี คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่เหมือนพี่น้องระหว่างกันกับนักท่องเที่ยว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความมีอัธยาศัยที่ดีของคนในชุมชนที่นี้ถือว่าเป็นการแสดงความจริงใจต่อกันที่ดี และการบริการด้วยความเต็มใจอย่างเต็มที่ไปพร้อมกับการให้ความสนุกสนานและความท้าทายในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว...”

(The Tourist E3.1, สนทนากลุ่ม 29 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้นจากการส่งเสริมการฝึกอบรมบุคคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในการนำเอาความสามารถของบุคคลออกมาใช้งานอย่างมีกระบวนการ เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการพัฒนาบุคคลากรในชุมชน โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆไปสู่ระดับที่สามารถและขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมกว่าเดิม โดยที่มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากชุมชนองค์กรธุรกิจและประชาชนในการสร้างเครือข่าย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาเพื่อการบริการในการฝึกอบรมบุคคลากร เช่น การจัดการเรียนรู้และให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

การเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่ ระบบการประสานงานของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน อีกทั้งมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ที่จะช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ในการดำเนินงานได้ ลักษณะความร่วมมือและใช้การประสานงานของระบบการปกครองของพื้นที่หรือลักษณะเครือข่ายผู้คนของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นกรรมการ และการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายนี้จะเป็นกลไกหนึ่งทีส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน และเครือข่ายการทำงานดังกล่าวจะสามารถทำให้กำหนดแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เงื่อนไข และข้อจำกัดที่สามารถยอมรับได้ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการดำเนินงาน

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.1 แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์

การส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ เป็นการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายในชุมชน และสร้างความน่าสนใจในกิจกรรม เช่น (1) กิจกรรมการล่องเรือในป่าชายเลน โดยเป็นเรือของชาวบ้านที่พาเข้าไปล่องเรือชมความงามของป่าชายเลนที่หลากหลายชนิด (2) ไปศึกษาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงลงทะเลพร้อมกับชาวประมงไปศึกษาวิถีชีวิตหรือวิธีการหาปลาในทะเล เช่น การวางอวนปู อวนกุ้ง ลอยปู เก็บหอย การไปวางอวนปลากระพง หรืออื่นๆ เป็นต้น (3) กิจกรรมการตกปลาในทะเล รวมถึงกิจกรรมการปิ้งย่าง เนื่องจากอาหารทะเลทางชุมชนเป็นอาหารทะเลที่มีความสดมาก ทั้งนี้การส่งเสริมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนชุมชนต้นหยงเปาว์ที่นี่ ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างความตื่นเต้น ทำทาย และน่าสนใจของชุมชน ซึ่งทำให้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีทิศทางและแนวทางที่เหมาะสม มีกระบวนการจัดการอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นทีดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามทิศทางทีถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ People Com C2.3 ได้กล่าวว่า

“...การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องเริ่มจากการมีกิจกรรมที่ดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนยังต้องแสดงจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่โดดเด่น เพื่อการให้ความสนใจและน่าสนใจในกิจกรรมการเกษตรประมง จนสามารถสร้างความสนุกสนานและเพลิดเพลินกับเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน เช่น กิจกรรมการตกเบ็ดหรือตกปลาทั้งในแม่น้ำคลองและในทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธุ์ปลา กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลาให้มีการขยายพันธุ์ปลาที่หลากหลายชนิดมากขึ้น อีกทั้งกิจกรรมการล่องเรือชมป่าโกงกางในป่าชายเลน เป็นต้น...”

(People Com C2.3, สนทนากลุ่ม 25 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่แสดงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในรูปแบบที่สร้างความน่าตื่นเต้น ทำทาย และน่าสนใจ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ People Com B2.2 ให้ความเห็นว่า

“...ชุมชนที่นี่ มีความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจและหลากหลาย ซึ่งสามารถเป็นจุดการท่องเที่ยวที่ครบวงจรต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะมาสัมผัสถึง การผจญภัยในการท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง เนื่องจากจะต้องล่องเรือเยี่ยมชมชนิดพันธุ์สัตว์น้ำในแม่น้ำลำคลองหรือในป่าโกงกางของป่าชายเลน และการล่องเรือเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงในการออกหาปลาในทะเล รวมถึงการลงทะเลไปตกเบ็ดหรือตกปลาในทะเล ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก...”

(People Com B2.2, สนทนากลุ่ม 23 พฤศจิกายน 2561)

ดังนั้นจากการส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนรายได้ที่มีอยู่เดิม และสามารถเป็นเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลักและส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสมกับลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงเป็นการกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรหรือภาคีที่เกี่ยวข้องถือว่าเป็นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดกลไกการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในกาขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณค่าแก่ทรัพยากรการเกษตรประมงและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรชุมชนในด้านศักยภาพการบริการสำหรับการท่องเที่ยว และชุมชนควรพัฒนาทักษะประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเพื่อเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการเก็บแบบสำรวจในเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเป็นบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกภายในกลุ่มที่เป็นประธานหรือรองประธานกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสำรวจใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด จำนวน 361 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 โดยผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุมีจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุด คือ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และกลุ่มอายุน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มสถานภาพสมรสจำนวนมากที่สุดคือ สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และน้อยที่สุด คือ สถานภาพอยู่ร้าง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลุ่มศาสนา คือ ศาสนาอิสลาม จำนวน 361 คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มระดับการศึกษาจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจอยู่ในระดับการศึกษาที่มากที่สุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มรายได้ต่อเดือนจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด คือ

5,001– 10,000 บาท จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

2.ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการศึกษา พบว่า สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้ก่อตั้งในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านต้นหยงเปาว์ และหมู่บ้านบางราฟา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถดึงดูดและเป็นแหล่งการส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านในตำบล ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ จะมีลักษณะ 2 รูปแบบ

1). เป็นสภาพการท่องเที่ยวในป่าโกงกาง เป็นลักษณะของการล่องเรือ เยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากทั้งทางด้านระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก เช่น หอย ปู ปลา และเคย หรือกุ้งเคย และสัตว์น้ำอื่นๆอีกมากมาย

2). เป็นสภาพการท่องเที่ยวในลักษณะการเรียนรู้การฝึกอบรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การประกอบอาชีพโพงผาง การลอบปู การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ในการสร้างซั้งปะการังเทียม ปลุกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา ตลอดจนการแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย เช่น ปลาเกลือเค็ม ปลาอินทรีเค็ม มันกุ้ง กะปิกุ้ง กุ้งแห้ง กุ้งแก้วปลากะบอกส้ม ปลาแห้ง ปลากระบอกแห้ง ปลาเกร็ดขาวแห้ง ประจวบแห้ง ปลาแมวแห้ง หมึกแห้ง หมึกคอก เฉาก๊วยกะทะทะเล และอื่นๆอีกมากมาย เป็นต้น

ดังนั้นสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางลำคลอง และทางชายฝั่งทะเล โดยการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูของทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะแก่การเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถสืบทอดให้คนรุ่นหลานได้ร่วมกันดูแลรักษาให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

3. ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการสนทนากลุ่มถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SWOT ที่มีปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปได้ว่า

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน

พบว่า จากสภาพแวดล้อมภายในของชุมชนต้นหยงเปาว์ มีลักษณะทรัพยากรทางธรรมชาติของป่าโกงกางในป่าชายเลน มีแม่น้ำลำคลอง และชายฝั่งทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำและกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูของการเกษตรประมงที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในทะเล กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียม รวมถึงกิจกรรมการฝึกอบรมทางอาชีพของการแปรรูปอาหารทะเล โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย เป็นต้น ทั้งนี้เหมาะแก่การเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งของความร่วมมือในการบริหารจัดการและแสดงศักยภาพการเตรียมความพร้อม การรองรับ และการบริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพได้ ตลอดจนพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้เป็นที่ดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างสรรค์ และหลากหลาย

1.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

พบว่า จากสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชนต้นหยงเปาว์ เป็นการนำเอาจุดเด่นของชุมชนมาสร้างให้เป็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นและสามารถสร้างให้เป็นมูลค่าทางสังคมและเป็นที่ยอมรับที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ให้เป็นที่รู้จักและสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนสูงสุดและเป็นธรรม รวมไปถึงการหาแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความมั่นใจและความเที่ยงตรงให้กับบุคคลภายนอกที่มองต่อชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ คือ เป็นพื้นที่สีแดง ทั้งนี้ทางชุมชนถือโอกาสจากการสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในการแก้ไขปัญหาที่มองต่อชุมชน โดยการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและสร้างความมั่นใจของบุคคลภายนอกที่มองต่อชุมชนอย่างสร้างสรรค์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งในรูปแบบของความร่วมมือ ความสามัคคี ของคนในชุมชนจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้จนประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมา คือ ชุมชนมีการสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แผนงบประมาณ แผนการตลาด เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการ แจ้งเหตุฉุกเฉิน การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย หรือมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.5 มีกลไกความร่วมมือของชุมชน เช่น การร่วมประชุมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บบล็อก แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น อบต. ประชาชน รวมถึงมีการร่วมมือของการร่วมกันบริหารจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นระเบียบในบางจุด เช่น มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก พื้นที่สำหรับเก็บขยะ อีกทั้งชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการที่ดี และมีการกำจัดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และให้ผู้นิยมได้เสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการประชุมหรือปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อใช้มติและเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจพิจารณาออกเป็นเงื่อนไขของกฎระเบียบหรือกฎกติกาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนที่สามารถดึงดูดและเกิดความน่าสนใจแก่ผู้ที่สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นประสบการณ์ที่น่าประทับใจ และสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงสุด

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมา คือ ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.70 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลา หรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ชุมชน ผู้นำชุมชน นักประชาสัมพันธ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง โดยที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีชีวิตในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทางกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาตรฐานฮาลาล และเป็นส่วนเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้ชาวบ้านสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางบนฐานทรัพยากรเกษตรชุมชนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ มีการรองรับต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงระบบสาธารณสุขที่ทั่วถึงและเพียงพอต่อผู้บริโภค อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ ตลอดจนเกิดกระบวนการพัฒนาคุณความดีในคุณค่าของวิถีชีวิตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ และรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทิศทางที่เหมาะสม

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก่า อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการแก่ผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม่ ที่สำคัญ ไตแก หองน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา คือ ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว และชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่ม

ตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมิน ศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยาย แนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 แสดงว่ามี ศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.2 ชุมชนมีมีคฤหาสน์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก มีค่าคะแนน เฉลี่ย 3.35 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่ เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น มีค่าคะแนน เฉลี่ย 3.41 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสาร หรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิถีปฏิบัติ มีค่า คะแนนเฉลี่ย 3.34 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่า คะแนนเฉลี่ย 3.29 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 แสดงว่ามี ศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การ ให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการ ได้แก่ หอน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อ การเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 แสดงว่ามีศักยภาพ ด้านนี้ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการบริการของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ภายในชุมชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ในการอบรมการฝึกอาชีพจากกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนโอริงปันตัย มีป้ายความรู้ ป้ายสื่อความหมายของเส้นทาง หรือกิจกรรมภายในชุมชนมี ข้อควร ระวังต่างๆที่ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว อีกทั้งคนในชุมชน จะตระหนักในการให้บริการด้วยใจและแสดงศักยภาพของตัวเองในการเข้าถึงการบริการ เช่น ด้าน การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยายแนะนำสถานที่และมีกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนที่หลากหลายที่สามารถเสริมสร้างความรู้ในการเก็บเกี่ยว ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นต่อไป

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสวยงามตามธรรมชาติ ตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตามธรรมชาติ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายต่อการศึกษาถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนประมง มีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีจุดทิวทัศน์ที่สวยงามตามธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง รวมถึงชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียมในทะเล เพื่อสร้างให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาที่มีหลากหลายชนิด มีชายหาดต้นหยงเปาว์ ป่าโกงกางในป่าชายเลน กิจกรรมการพายเรือ การแกะเรือกอลและ การถักอวนปลาชนิดต่างๆ กระบวนการทำปลาเกลือเค็ม ปลาแห้ง กะปิกุ้งมันกุ้ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตระหนักถึงการให้ความสำคัญในกิจกรรมชุมชน และเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความร่วมมือร่วมใจในการฟื้นฟูสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไปในอนาคต

4. แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการทำสนทนากลุ่มทำให้เกิดข้อเสนอในด้านต่างๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1 แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการเชิญชวน เป็นสมาชิก และมอบหมายตำแหน่งให้กับชาวบ้านรับผิดชอบในบทบาทต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน รวมถึงร่วมกับกลุ่มเครือข่ายในชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุถึงเป้าหมายที่วางได้

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย สร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการรองรับและเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเตรียมมัคคุเทศก์ หรือนักปราชญ์/ผู้รู้ชุมชน เพื่อการการบรรยาย อภิปรายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน การประชุมระดมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงในการนำเอาความสามารถของบุคคลออกมาใช้งานอย่างมีกระบวนการ เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการพัฒนาบุคลากรในชุมชน โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถและขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น อีกทั้งต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งการพัฒนาเพื่อการบริการในการฝึกอบรมบุคลากร เช่น การจัดกิจกรรมศูนย์เรียนรู้และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่ ระบบการประสานงานของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน อีกทั้งมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ที่จะช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ในการดำเนินงานได้ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการดำเนินงาน

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.1 แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนรายได้ที่มีอยู่เดิม และสามารถเป็นเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสมกับลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงเป็นการกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นถือว่าการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดกลไกการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคคลากรชุมชนในด้านศักยภาพการบริการสำหรับการท่องเที่ยว และชุมชนควรพัฒนาทักษะประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

โดยสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้ก่อตั้งในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านต้นหยงเปาว์ และหมู่บ้านบางราฟา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถดึงดูดให้เป็นที่น่าสนใจแก่บุคคลภายนอกเพื่อให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งรวมถึงยังเป็นแหล่งส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านในตำบล ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์จะมีลักษณะ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในป่าโกงกาง เป็นลักษณะของการล่องเรือ เยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากทั้งทางด้านระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก เช่น หอยปู ปลา และเคย หรือกุ้งเคย เป็นต้น และ 2) สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะการเรียนรู้การฝึกอบรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การประกอบอาชีพโพงผาง การลอบปู การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ในการสร้างซั้งปะการังเทียม ปลูกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา ตลอดจนการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาकुเลาเค็ม มันกุ้ง กะปิกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมีอยู่ 4 ด้าน เพื่อมาใช้ในการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ

อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมองค์กรชุมชน การจัดการ และการเรียนรู้

ประเด็นสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะของชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและมีการพึ่งพาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง
2. ด้านพื้นที่ ถือได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถแสดงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นที่ให้ความสนใจและเป็นที่ยึดดูใจสำหรับผู้เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านกิจกรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ มีการเผยแพร่สำหรับความรู้โดยนักปราชญ์หรือผู้รู้ภายในชุมชน ทั้งนี้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้ความสนใจและท้าทายในการดำเนินชีวิตที่สร้างสรรค์ในกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรประมงที่มีความหลากหลายและความประทับใจ เป็นต้น
4. ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการเคารพในการตัดสินใจร่วมกัน
5. ด้านการบริหารจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีความรับผิดชอบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดการในการให้ความสะดวกอย่างทั่วถึง ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนมีการจัดตั้งกฎกติกาสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ อีกทั้งยังรวมถึงมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ สามารถนำมาใช้ในการศึกษาหลักพื้นฐานขององค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อให้คงอยู่ต่อไปในรุ่นต่อไปและใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละองค์ประกอบหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ มีองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด โดยการอภิปรายเป็น ดังนี้

1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร พบว่า ชุมชนมีการบริหารจัดการและแบ่งฝ่าย แบ่งหน้าที่ได้รับมอบหมาย และการดำเนินงานในการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง โดยจะไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยก หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกันได้และก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมต่อชุมชนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) อธิบายว่า การกำหนดแนวทางการพัฒนาของการบริหารจัดการ เช่น ด้านการบริการ ด้านความสะอาดและความปลอดภัยนั้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน และยังรวมถึงผลที่จะส่งผลถึงความประสบความสำเร็จและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เข้มแข็ง

1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีการประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการประชุมร่วมกันและได้แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) พบว่า การร่วมจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มาเที่ยวชมชนภาคเกษตรกรรม เพื่อสามารถเรียนรู้ถึงความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตชาวประมงตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อีกทั้งยังสามารถศึกษาหาความรู้เพื่อเก็บเป็นประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับการเกษตรประมงพื้นบ้าน ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเกษตรประมงในรูปแบบดั้งเดิมและเกษตรประมงที่มีความก้าวหน้า ทันสมัย รวมถึงได้ชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนและมีการบริหารจัดการด้วยตนเองที่เข้มแข็ง

1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

ชุมชนมีการจัดวางแผนสำหรับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ จัดตั้งฝ่ายรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อคอยให้ความระมัดระวังตรวจตราทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัย บุญญานุกพงศ์(2544) กล่าวว่า การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว โดยที่มีปัจจัยสำคัญในการยึดหลักในการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการรักษาความปลอดภัยทางด้านทรัพย์สิน ด้านการเดินทางในการเข้าถึงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยให้มากที่สุด เพื่อสร้างความไว้วางใจ และความมั่นใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ที่ปลอดภัย

1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การปลูกจิตสำนึกสำหรับชาวบ้าน โดยการปลูกจิตสำนึกที่เริ่มจากการปลูกฝังผ่านโรงเรียนในชุมชน เพื่อให้มีความสำคัญกับความสะอาด การกำจัดขยะ เพื่อปรับภูมิทัศน์ชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามและน่าอยู่สำหรับเป็นเพื่อที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) อธิบายว่า การให้ความสำคัญถึงการปลูกจิตสำนึกและควมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

1.5 ชุมชนมีกลไกความร่วมมือ พบว่า กลไกความร่วมมือของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่มาก ทุกๆกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชน ประชาชนจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ สร้างความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล (2546) ได้กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งสำคัญ คือ ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทางทะเล พร้อมทั้งส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด

1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน ซึ่งมีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงของหมู่บ้านใกล้เคียงสามารถสัญจรในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงเกี่ยวกับการล่องเรือทั้งทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนประมงในแต่ละพื้นที่ใกล้เคียงนั้นๆ ได้ อีกทั้งมีกลุ่มเครือข่ายของการเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน โดยจะมีผู้นำเครือข่ายที่คอยควบคุมดูแล และสามารถที่จะเข้าไปประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนหรือสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล (2546) ได้กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องมีการปรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมไปถึงประชากรแต่ละชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีกลไกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ระบบนิเวศของป่าชายเลน 2) การอนุรักษ์ในการเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น การสร้างซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม ปลูกหญ้าทะเล เพื่อทำบ้านปลา และวิธีการทำซั้งปะการังเทียมในทะเล ทุกๆปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2547) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์รักษา ทั้งนี้โดยเน้นกิจกรรมประกอบทางการเกษตรประมงที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติและทางทะเล เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค การบริหารจัดการของระบบประปาที่เพียงพอและทั่วถึง ทั้งนี้เป็นการบริหารจัดการของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรินทร์ ไหมเคียง (2555) พบว่า ชุมชนเกษตร เป็นการก่อเกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนในการบริหารจัดการ อีกทั้งเป็นชุมชนที่น่าอยู่อาศัยและเป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม ควรส่งเสริมการทำเกษตรชุมชนหรือชุมชนเกษตร ซึ่งมีหลักการปฏิบัติ คือ จัดให้มีพื้นที่ชุมชนเกษตร ประมงหรือการทำเกี่ยวกับการเกษตรประมงภายในชุมชน รวมถึงควรปฏิบัติโดยประชากรภายในชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน ทางเลือกอีกประการหนึ่งคือ การที่ชุมชนทำการว่าจ้าง เป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อมาทำการเกษตรประมงภายในพื้นที่ที่เข้มแข็ง

1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสารการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่หลากหลายช่องทาง เช่น เพจปลากุเลาเค็มโอริงปันตัย ทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อมวลชน ทางอินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เป็นต้น อีกทั้งเป็นลักษณะของการประชุมพูดคุยต่อกัน มีสื่อมวลชนที่สนใจเข้ามา และเป็นการพูดคุยผ่านการจัดเวทีต่างๆ ในหน่วยงานราชการ เช่น ทางหน่วยงานราชการพัฒนาชุมชน หน่วยงานของการเกษตรทางอำเภอ ทางจังหวัดที่มีการจัดเวที เพื่อการเสวนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550) พบว่า การบริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรการประมงมาเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชนโดยมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เมืองค์ประกอบ 7 ตัวชี้วัด โดยผลการศึกษาเป็น ดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย พบว่า เส้นทางในการเข้าถึงสะดวก เป็นถนนลาดยาง และใช้เวลาเพียง 20 นาที ในการเข้าถึงชุมชนและมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จะสามารถดึงดูดให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาแวะเวียนหรือเข้ามาท่องเที่ยว ทั้งนี้ทางชุมชนจะต้องมีการเตรียมสภาพการคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบายในการเดินทาง โดยดูได้จากระยะทางที่เป็นจุดศูนย์กลางของการท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต อย่างทั่วถึง มีความสะดวกต่อผู้บริโภคได้ดี และสามารถรองรับ

นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ปัจจัยที่เป็นการบริการขั้นพื้นฐาน ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในการมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ โดยทั่วไป สิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือ ที่พัก สุขาที่สะอาด ร้านอาหาร ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานบริการ สถานเริงรมย์สถานรักษาพยาบาล มีร้านค้า มีระบบรักษาความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ควรมีพร้อมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลาหรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ยังไม่มีที่พักแบบเป็นโฮมสเตย์ รีสอร์ท เนื่องจากทางชุมชนกำลังอยู่ในระหว่างของการพัฒนาและปรับปรุงทัศนียภาพชุมชนสำหรับที่จะเป็นสถานที่ผ่อนคลาย เชิญชมบรรยากาศริมทะเล ริมชายหาด เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ผู้ที่สนใจ และมีกิจกรรมการแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มสหกิจชุมชนโอริงบัณฑิตี มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในกระบวนการผลิต เพื่อเป็นสินค้าหรือของที่ระลึกจากการผลิตของคนในชุมชน อีกทั้งสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน และขึ้นชื่อเป็นที่รู้จักให้กับชาวอำเภอหนองจิก และจังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธรินทร์ ไหมเคียง (2555) พบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนถือว่าเป็นทางเลือกอีกประการหนึ่ง คือ การที่ชุมชนทำการว่าจ้าง การสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อมาทำการเกษตรประมง ภายในพื้นที่ ผลผลิตที่ได้จะกลับคืนสู่ชุมชนเอง หรือนำออกขายในตลาดภายนอกชุมชน เพื่อเป็นรายได้กลับคืนสู่ชุมชนและสร้างพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความพร้อมสำหรับการรองรับที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีการรองรับของอาหารในการจัดเตรียมมีความพร้อมทั่วถึง และเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนต้นหยงเปาว์ จะเป็นอาหารทะเล อาหารในการแปรรูปของสัตว์น้ำให้เพิ่มมูลค่า เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจให้กับคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัย บุญญาบุหงศ์ (2544) พบว่า ความสามารถของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นความโดดเด่นของอาหารพื้นบ้าน และการพัฒนาในการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นๆ มีเพียงพอในการให้รองรับสำหรับนักท่องเที่ยวในการให้ความสะดวกต่อที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆอย่างทั่วถึง

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ พบว่า ชุมชนยังไม่มี การกำหนดจำนวน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวแบบ มาเช้า - เย็นกลับ แต่จะกำหนดใน ส่วนของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักแรมในชุมชน และในอนาคตข้างหน้าทางชุมชนเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนจะต้องมีการกำหนดจำนวนขนาดของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาตามความสามารถในการรองรับและการบริหารจัดการสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงความพร้อมของชุมชนที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่น่าประทับใจให้มากที่สุด และไม่กระทบกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549, น.12-

15) พบว่า การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ เพื่อประโยชน์ต่างๆ หรือเพื่อการจัดการให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกัน ผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ชุมชน ผู้นำชุมชน นักปราชญ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับในการจัดเตรียมบุคลากรในชุมชนหรือมีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อการให้คำแนะนำ และเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างครบทุกด้าน ครบวงจร เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และการดูแลทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเล เช่น การให้ความรู้ ข้อมูล หรือวิธีการการปลูกหญ้าเทียมในทะเล การทำซั้งปะการังเทียม เป็นต้น อีกทั้งทางกลุ่มต่างๆในชุมชนจะต้องมีการฝึกอบรมและคิดวาศักยภาพการรองรับภายในชุมชน และมีการบรรยายสำหรับผู้ที่เป็นนักปราชญ์ภายในชุมชน เพื่อไปเผยแพร่ความรู้ในโรงเรียนและมีหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาบรรยายให้เกิดองค์ความรู้ตรงนี้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นีออน ศรีสมยง (2552) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ ชาวเกษตรประมงในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัวและการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดความหลากหลาย และมีการจัดเตรียมบุคลากรในชุมชนหรือมีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ สร้างความเข้าใจ รวมไปถึงการเก็บประสบการณ์จากการท่องเที่ยวครั้งนี้ที่น่าประทับใจและเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตสูงสุด ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่จะมาพักผ่อนหรือมาท่องเที่ยวในชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯจะเชื่อมโยงเกี่ยวกับการเกษตรประมง และสภาพทางผืน ฟ้า อากาศ ดังนั้นทางชุมชนจึงต้องมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการเข้ามาท่องเที่ยวและช่วงหน้าฝนหรือช่วงมรสุม ที่ไม่เหมาะสมกับการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชชุรย์ ปัญญากุล (2547) พบว่า การเกษตรประมงจะขึ้นอยู่กับทางพยากรณ์อากาศที่มีสภาพอากาศในแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือศูนย์เรียนรู้ของชุมชนที่มีระบบเกษตรประมงของชุมชนที่มีลักษณะรูปแบบที่หลากหลายที่มีความจำเพาะสำหรับพื้นที่หรือบริเวณการทำเกษตรประมงภายในชุมชน ซึ่งเป็นระบบการดำเนินการเกษตรประมงที่พัฒนาขึ้นมาจากระบบการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก ที่ได้เก็บสะสมจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่นต่อกันมาของการทดลองการแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงต้นหยงเปาว์ฯ จนตกผลึกเป็นความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและทรัพยากรชายฝั่ง

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยมีการบรรยายในการให้ความรู้ในแต่ละที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ รวมถึงมีการแนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ชุมชนได้เตรียมความพร้อม ความสามารถในการให้บริการสำหรับการดูแลของนักท่องเที่ยวก่อน ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การให้ความเสียสละ ความมีเมตตาต่อการสร้างความคุ้นเคยที่ดีต่อกัน และการเตรียมผู้รู้หรือนักปราชญ์ชุมชนที่มาบรรยายให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้รับรู้ในการให้ข้อมูลของการท่องเที่ยวของชุมชน และการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่ทำให้เกิดความน่าสนใจและตื่นเต้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้ต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งที่ให้ความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้ต่อไปหรือสามารถประกอบอาชีพได้อีกทั้งยังรวมถึงการได้หวนกลับไปค้นคว้า ศึกษาและเรียนรู้เข้าใจในอาชีพการเกษตรประมงที่เป็นรากฐานภายใต้แนวคิดปรัชญาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษทางการเกษตร และการได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่มีรูปแบบกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรประมงในกิจกรรมที่หลากหลาย และสร้างความพอใจและภูมิใจที่เกิดจากการได้ชม ชม ผลิตภัณธ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ก่อเกิดความรู้จากการเก็บประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการเตรียมมัคคุเทศก์/ผู้นำชุมชน หรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน และการให้ข้อมูลในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในชุมชน เช่น การนำนักท่องเที่ยวไปศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ ศึกษาเรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพโผงผาง เป็นวิธีการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ตรงนี้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตตัวเองต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิฐริน ไล่พันธ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแรงพลังขับเคลื่อนในการเตรียมความพร้อมต่อการบริการในการถ่ายทอดองค์ความรู้สำหรับการท่องเที่ยว รวมถึงการนำเที่ยวและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของชำหรือของใช้ในแต่ละวัน เพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึก พบว่า ชุมชนมีร้านจำหน่ายเกี่ยวกับการแปรรูปของอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาเกลือเค็มโอริงปันตัย เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ อาหารทะเล ยำผักเบี้ย ซาลาเปา เป็นต้น และอนาคตข้างหน้าชุมชนแห่งนี้ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนมีการขยายสำหรับร้านค้าที่หลากหลายของการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น จัดจำหน่าย

สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการแสดงความเป็นตัวตนหรือแสดงศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546) พบว่า การบริหารจัดการชุมชนการเกษตร ประมง หรือความพอใจและประทับใจที่เกิดจากได้ชม ชม ชื้อผลิตภัณฑ์ หรือของที่ระลึก ตลอดจน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้จากการได้เก็บเกี่ยว ประสบการณ์สำหรับผู้ที่มาเที่ยว อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายจากการเกษตร ประมงในผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจของชุมชน และมีค่าตอบแทนจากการ ให้บริการการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้มแข็งมากขึ้น

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่ เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันทุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการประมงเชิงเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เป็นกิจกรรมที่สามารถ ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวและสร้างความน่าสนใจที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการศึกษาระบบการ แปรรูปอาหารทะเล การแปรรูปของสัตว์น้ำ เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันทุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง หรือ อื่นๆ กิจกรรมการสร้างบ้านปลา กิจกรรมการสร้างปะการังเทียมแบบพื้นบ้านในทะเล โดยทำกับไม้ไผ่ และมะพร้าว กิจกรรมการปลูกหญ้าทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ รวมไปถึงกิจกรรมการตก ปลาเกลือ หรือปลาชนิดอื่นๆ คือมีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ในทุกๆปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริ จรรยา ประพฤติกิจ (2553) พบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการจัดกิจกรรมให้ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ คือ ความสามารถของการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้จากเข้ามาท่องเที่ยว และเก็บประสบการณ์จากการมาท่องเที่ยว รวมถึงความสนุกสนานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการ ปรับปรุงในการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็ง มากขึ้น อีกทั้งสร้างความน่าสนใจของกิจกรรมในท้องถิ่นนั้นๆ ที่มีความเพียงพอที่จะดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้จะตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอีกครั้ง

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ พบว่า ชุมชน มีการเตรียมข้อมูลสำหรับการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงดิบ หรือการให้ ข้อมูลแบบบอกต่อๆ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ การเลี้ยงปู เลี้ยงปลา เลี้ยง กุ้ง และเลี้ยงหอยหรืออื่นๆที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ และเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆจาก ประสบการณ์ของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนมานาน และสามารถแสดงศักยภาพที่ชัดเจนในด้านของ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนที่มีความโดดเด่นและเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกศณีย์ สัตตรัตน์ขจร (2550) พบว่า รูปแบบของการให้ความรู้หรือเป็นข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นการนำทรัพยากรทางด้าน การเกษตรประมง เช่น ทางทะเล บ่อเลี้ยงปลา กุ้ง ปู เพื่อมาจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างความหลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงการเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมา เที่ยวชมโดยนักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมความงามและพักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างโอกาสและรายได้ เสริมให้กับชาวเกษตรประมงนั้นๆและทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.6 ชุมชนมีจัดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการจัดแบ่งหน้าที่สำหรับการบริการของทุกฝ่ายที่มีบทบาทภายในชุมชน ให้มีการดูแลสำหรับจุดสำคัญในการให้บริการให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดตั้งเวรในแต่ละฝ่าย เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีจุดให้บริการรถหรือยานพาหนะ เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวสัญจรภายในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549, น.12-15) ได้กล่าวถึง จุดการจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เช่น ยานพาหนะ สำหรับการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยาย จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดิน ป่า ให้สามารถแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวที่เพียงพอและเหมาะสมมากที่สุด

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น พบว่า มีการติดต่อสื่อสารทางโซเซียลเน็ตเวิร์คทางโทรศัพท์ และทางเพจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกุเลาเค็มโอรังปันตัย เป็นต้น เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการประสานงานอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนทร์ และวิเชียร เลิศโกคานนทร์ (2557) พบว่า ความมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวหลายๆแห่ง เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว โดยอาจรู้จักโดยการเล่าบอกต่อๆในการสื่อสารกันว่าสวยงาม น่าสนใจ แปลกตา และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรประมงที่นาตื้นตื้น อีกทั้งมีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่หาได้ยากการบอกเล่าดังกล่าวจะทำให้สถานที่นั้นๆ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่มีชื่อเสียง นอกจากการบอกเล่าแล้ว ความมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอาจเกิดขึ้นได้จากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐโดยใช้สื่อต่างๆ หรือการจัดพิมพ์โบว์ชัวร์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นได้

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น พบว่า กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งมีศูนย์ฝึกอบรมอาชีพในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอรังปันตัยในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปของอาหารทะเล ด้านการประกอบอาชีพของชาวประมง หรือวิถีชีวิตของชาวประมง ที่สะอาด และเป็นการแปรรูปของอาหารทะเลที่จะไม่เจือปนของสารเคมี อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้ของการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อำนาจ รักษาพล (2548) ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยวน้อยตำบลเกาะยวน้อยอำเภอเกาะยวน้อยจังหวัดพังงา พบว่า ความพร้อมขององค์กรชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ในกิจกรรม และการเรียนรู้ร่วมกันของการขยายเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงของการเพิ่มทักษะในการเรียนรู้ด้วยตัวเองที่เข้มแข็ง ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ชุมชนต้นหยงเปาว์ ๗ ที่ได้รับรางวัลของของกลุ่ม

เครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่ 1) กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรดีเด่นจากมูลนิธิของดอกเตอร์สุรพงษ์ สุดารา
2) เครือข่ายบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ
3) รางวัลวิจัยดีเด่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยสกวปี 2560 ซึ่งทำให้เป็นที่ยอมรับของ
ชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
การรองรับ การบริการ และเป็นต้นแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่เข้มแข็ง

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อ
การเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น พบว่า ถ้าทางชุมชนต้นหยงเปาว์ได้เปิดให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ทางชุมชนจะต้องมีการตระหนักในการจัดวางหรือการให้บริการ
พื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุหรือคนพิการ เช่น มีทางลาดเอียง ห้องน้ำสำหรับผู้
พิการหรือผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมอบรมผู้สูงอายุ ฟังธรรม และมีการจัดรางวัล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้
คลายเครียดบ้าง และเพิ่มพื้นที่ที่เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้มากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้
พิการและผู้สูงอายุในการใช้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
ของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ปัจจัยที่เป็นการบริการชั้น
พื้นฐานที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ จึงมีความจำเป็นและให้ความสำคัญของ
กลุ่มนักท่องเที่ยวนี้ เพื่อการอำนวยความสะดวก และการความสะดวกสบายในการให้นักท่องเที่ยว
กลุ่มนี้สามารถมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆได้ โดยทั่วไปสิ่งอำนวยความสะดวกที่
นักท่องเที่ยวต้องการ คือ มีพื้นที่ลาดเอียง มีสุขาสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุที่สะอาด มีสถานบริการ
สถานเริงรมย์ สถานรักษาพยาบาล ระบบรักษาความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ควรมีพร้อม
ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
ชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี เมืองค์ประกอบ 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ
ของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มันกุ้ง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น พบว่า ความ
โดดเด่นของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ โดยส่วนใหญ่เป็นชาวประมงพื้นบ้านและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม
มาใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรประมง เช่น การทำแห การลอบปู ลอบกุ้ง โพงผาง การถักอวน
ด้วยมือโดยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามา รวมถึงกระบวนการแปรรูปของอาหารพื้นถิ่นที่มาทดลองชิม และ
เข้ามาสัมผัสจริงถึงรสชาติของอาหารพื้นบ้าน เช่น กาบูซื่อเป๊ะหรือยำผักเบ็ย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ
ราณี อิลิซัยกุล และคณะ (2558) พบว่า ประเทศไทยมีความโดดเด่นของผลผลิตทางการเกษตรที่
หลากหลาย มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ด้านการเกษตรเทคโนโลยีการเกษตร รวมทั้งความ
งดงามของทรัพยากรธรรมชาติและภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว แม้สถานที่ทางการเกษตร
จะตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและการแปรรูปพันธ์สัตว์น้ำทางการเกษตรประมง เพื่อจำหน่ายและเป็นการสร้าง
รายได้หลักให้กับชุมชนที่เข้มแข็ง

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่
ใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการหาเช้า – กินค่ำ และคนในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง

ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งปลา กุ้ง หอย และปู จากการออกทะเล และอีกส่วนหนึ่งเป็นประมงพื้นบ้านที่ออกหาในแม่น้ำลำคลอง แต่ในขณะที่เดียวกันมีบางครัวเรือนจะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง บางส่วนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) ได้กล่าวว่า จากโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการโดยรัฐของ (หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชน และบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และยึดหลักตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว มีความสวยงามตามธรรมชาติที่ได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ใหม่มีความสวยงาม และกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวของชายหาดตันหยงเปาว์ ป่าชายเลน เป็นต้น พบว่า ชุมชนตันหยงเปาว์มีความสวยงามทางธรรมชาติที่หลากหลาย ได้แก่ 1) ชายหาดหรือทรายที่สะอาด 2) มีป่าชายเลนที่ขึ้นชื่อว่ามีคุณภาพดีมากที่สุดของจังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม 3) มีการเยี่ยมชมบรรยากาศริมทะเล มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้มีความสวยงามและสะอาด 4) มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มรื่นและเปิดเป็นสถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น มีนักเรียนของโรงเรียนใกล้เคียงภายในชุมชนมาทัศนศึกษาหรือเรียนนอกห้องเรียน 5) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆและหลากหลาย และ 6) มีจุดชมวิวของพระอาทิตย์ขึ้น-พระอาทิตย์ตกในช่วงตอนเย็น อีกทั้งมีการชมป่าโกงกางในป่าชายเลน มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย และมีเส้นทางที่น่าสนใจของวิธีการศึกษาเรียนรู้โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ชฎาพร ขุนทองเพชร (2550) ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาอำเภูปะนาเมืองเกตุ พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาธารณชนด้านการศึกษาความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรประมง การแข่งขันพายเรือ การวาดลวดลายเรือกอลและกิจกรรมการสะบัดปลาออกจากอวน การถักอวนแต่ละชนิด เป็นต้น พบว่า ชุมชนตันหยงเปาว์มีอัตลักษณ์ในกิจกรรมที่โดดเด่น คือ 1) วิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้านหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง ที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่งและในแม่น้ำลำคลอง 2) กิจกรรมการผจญภัยในการล่องเรือในป่าโกงกางของป่าชายเลน เพื่อเยี่ยมชมความสวยงามของพืชพรรณของแต่ละชนิดที่สวยงามตามธรรมชาติ 3) กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต 4) กิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาในเรื่องของการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ เป็นต้น 5) ภูมิปัญญาในเรื่องของการใช้เครื่องมือประมง เช่น การสร้างบ้านปลา โดยการทิ้งขี้ปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เป็นต้น 6) กิจกรรมการจัดงานเมาลิด 7) กิจกรรมการแข่งขันพายเรือของทุกๆปีในช่วงวันฮารีรายอ 8) กิจกรรมการสะบัดปลา 9) การวาดลวดลายเรือกอลและ 10) กิจกรรมการตกเบ็ด หรือตกปลาในทะเล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่

เกี่ยวกับ กฤษณ์ โครตสมบัติ (2553) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีสึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านการตั้งดูใจของสภาพทางธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในการสร้างความน่าสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่หลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างมูลค่าทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยในครั้งนี้จากวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้าน

ได้ผลจากการวิจัยทั้งแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำผลสรุปทั้งสองแบบมาเสนอ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนั้นจึงนำผลจากการสนทนากลุ่มได้มาเป็นแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการเชิญชวน เป็นสมาชิก และมอบหมายตำแหน่งให้กับชาวบ้านรับผิดชอบในบทบาทต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน รวมถึงร่วมกับกลุ่มเครือข่ายในชุมชน เพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว สามัคคี สะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการและเป็นการจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงเกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน จนนำไปสู่การรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่จะก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการให้กลุ่มคนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน นำไปสู่การวางแผนพัฒนาและจัดการด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเกิดทัศนคติใหม่ๆ ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนำไปสู่การมีจิตสำนึกที่ดีทางการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิด

ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเตรียมมัคคุเทศก์ หรือนักปราชญ์/ผู้รู้ชุมชน เพื่อการการบรรยายอภิปรายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน การประชุมระดมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

3. แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับบริการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การพัฒนาศักยภาพด้านบริการในการฝึกอบรมบุคลากรชุมชน เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งจำเป็นต้องมีปัจจัยเบื้องต้น 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจ ความพร้อม และความต้องการของคนในท้องถิ่นในการเปิดใจสำหรับการบริการ และสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาตนเองและเป็นตัวแทนของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถขยายตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่ต้องการฟื้นความสามารถของตน เพื่อให้เกิดการกระตุ้นและเป็นการปลูกให้ทุกคนภายในชุมชนเกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน

4. แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนรายได้ที่มีอยู่เดิม และสามารถเป็นเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสมกับลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงเป็นการกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นถือว่าเป็นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดกลไกการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในกาขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณค่าแก่ทรัพยากรการเกษตรประมงและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคคลากรชุมชนในด้านศักยภาพการบริการสำหรับการท่องเที่ยว และชุมชนควรพัฒนาทักษะประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี นำผลการวิเคราะห์จากสนทนากลุ่มทำให้ทราบถึงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- ควรพัฒนาศักยภาพของความน่าสนใจ ความสวยงาม และความสะอาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้ ควรมีการปรับปรุงทัศนทัศน์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม สร้างความโดดเด่น เอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชนให้มีความแตกต่างกัน หรือจัดรวมกลุ่มกัน เพื่ออำนาจต่อรองมากยิ่งขึ้น

- ด้านผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรมีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานและควรมีมาตรการป้องกันการนำผลิตภัณฑ์จากแหล่งเกษตรอื่นมาจำหน่ายแทน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันคุณภาพของสินค้าภายในชุมชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคพึงได้รับ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ควรแสวงหาโอกาสในการขยายตลาด เพื่อเพิ่มรายได้ โดยเฉพาะตลาดในประเทศ และขยายเครือข่ายการตลาดจากการผลิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์เชิงเกษตรประมงในชุมชนไปยังต่างประเทศหรือในภูมิภาคใกล้เคียงได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- ควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวเกษตรแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

- ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2552). *คู่มือการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2547). *การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปี 2547 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. เอกสารประกอบการฝึกอบรม ระหว่างวันที่ 24-29 พฤษภาคม 2547 ณ โรงแรมสองพันบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2550). *มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2560, จาก: <http://www.thailocaladmin.go.th>
- กฤษณ์ โครตสมบัติ. (2553). *การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2560, จาก: <http://www.mots.go.th>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). *คู่มือการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย.
- _____. (2548). *พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน ครั้งที่ 2*. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เกษณี สัตตรัตน์ขจร. (2550). *การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาหมู่บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง*. (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- โกมล วงศ์อนันต์ และอภิชา ประกอบแสง. (2555). *ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงกลยุทธ์ขั้นสูง*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2561, จาก: <http://www.stou.ac.th>
- จารุณี กลิ่นดีป्ली. (2541). *การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์).
- ชฎาพร ขุนทองเพชร. (2550). *การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาอำเภอลำทะเมนชัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขายุทธศาสตร์การ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา).
- ดรชนี เอมพันธ์. (2545). *เอกสารประกอบการสอน วิชาการจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. (2556). *ชุมชน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เทพกร ณ สงขลา. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการใช้ทรัพยากร เกษตรของชุมชนชน: กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง จังหวัด นครศรีธรรมราช*, 6(2).

- เทพกร ณ สงขลา. (2556). รูปแบบการจัดการทรัพยากรเกษตร เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, สาขาการจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์. (2553). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2561, จาก: <http://www.drmanage.com>
- ไทยตำบล ดอท คอม. (2560). ข้อมูลตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก ปัตตานี. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2560, จาก: <http://www.thaitambon.com>
- ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2553). ชุมชนศึกษา(Community study). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรุจิน ไล่พันธ์. (2544). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนางอย จังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2561, จาก: <http://search.lib.cmu.ac.th>
- นิออน ศรีสมยง. 2552. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชนบทและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และमुखस्ता พูลสวัสดิ์. (2556). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ประชาชาติธุรกิจเศรษฐกิจในประเทศ. (2561). สศก. ประเมินท่องเที่ยวเชิงเกษตรโต 8-9% เม็ดเงินกว่า 1.38 หมื่นล้าน. สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2561, จาก: <https://www.prachachat.net>
- พจนาน สุวนศรี. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรินทร์ ไหมเคียง. 2555. เกษตรชุมชน/พัฒนาชุมชน. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2561, จาก: <http://coursewares.mju.ac.th>
- มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2558). การให้ความหมายรูปแบบและกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวแบบดาร์กทัวร์ริซึมพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakom University*, 8(2), 571-592.
- ระพีพรรณ ทองห่อ และคณะ. (2549). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพ และข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- ราณี อิลิชัยกุล และคณะ. (2558). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไทยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2561, จาก: <http://www.sms-stou.org>
- รัชฎาพร เลิศโกศานนท์ และวิเชียร เลิศโกศานนท์. (2557). การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2560, จาก: <https://www.tci-thaijo.org>
- ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). ท่องเที่ยวยั่งยืน (ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: อนุสาร อ.ส.ท.การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณพรรณ รักษ์ชน. (2555). *แนวคิดและทฤษฎี Luther Gulick*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2561, จาก: <http://applerakchon.blogspot.com/2012/10/1-luther-gulick.html>
- วิทยา อธิปอนันต์. (2542). *ไร่นาสวนผสมตาม แนวทฤษฎีใหม่ : ในงานส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. (2547). *เกษตรยั่งยืน : วิธีการเกษตรเพื่ออนาคต*. แปลจากหนังสือ FARMING FOR FUTURE. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสายใยแผ่นดิน.
- วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนวย. (2547). *ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- วิวัฒน์ชัย บุญญาพงษ์. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน กรณี: ศึกษาชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2546). *ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สืบค้นเมื่อ: 22 กันยายน 2561, จาก: <http://www.travelmaehongson.org/agrotourism-th.html>
- ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2544). *คู่มือการบริหารและจัดการท่องเที่ยวเกษตร*. เอกสารประกอบสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการบริหารและจัดการ “การท่องเที่ยวเกษตร” ภายใต้โครงการไทยเที่ยวไทยและท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามมาตรฐานเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.). (สำเนา)
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2555) *ความหมายการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2562, จาก: <https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com>
- ศิริจรรยา ประพตกิจ. (2553). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. (ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- โคธยา สิงขวงศ์. (2546). *วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาเกาะช้าง จังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล. (สำเนา)
- สนธยา พลศรี. (2547). *ความหมายการพัฒนาศักยภาพชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2560, จาก: http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- _____. (2542). *รายงานเบื้องต้นการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism)*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- _____. (2543). รายงานเบื้องต้นการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2548). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2553). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. (ฉบับที่2). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน (แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ). เชียงใหม่: โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.
- สุรรัตน์ วิชัย. (2555). การประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2560, จาก: <http://ird.stou.ac.th>
- อมรรัตน์ วงศ์เป็ง. (2554). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- อำนาจ รักษาพล. (2548). การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยวน้อย ตำบลเกาะยวน้อย อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- Mclagan, P. (1997). *Competencies: The next generation*. Training and Development, 51(5), 40-47.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (Third edition). New York : Harper and Row Publication.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ที่ ศธ ๐๕๒๓.๒.๐๓/ว ๑๐๐๕

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้นำชุมชน/กำนันชุมชน

ด้วยนางสาวซิมรอย คอเลาะ รหัสประจำตัว ๒๐๒๐๒๒๐๒๐๕ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขออนุญาตให้ นางสาวซิมรอย คอเลาะ สัมภาษณ์ท่านเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วรรณกร สิตติชัยโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยการแพน
คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะ
โทร: ๐๗๗๓๓ ๑๓๐๕
โทรสาร: ๐ ๗๗๓๓ ๒๒๓๒

ที่ ศส ๐๕๑๑.๒.๐๗๖ ๑๐๐๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๕๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกสมาคมขาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี

ด้วยนางสาวซิมรอย คอเลาะ รหัสประจำตัว ๒๐๒๐๒๐๒๐๒๐๕ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนคันหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขออนุญาตให้ นางสาวซิมรอย คอเลาะ สัมภาษณ์ ท่านเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนคันหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วรรณกร สิจิตปัญโญชาติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะ
โทร. ๐ ๗๓๓๓๓ ๓๓๐๕
โทรสาร ๐ ๗๓๓๓๓ ๒๒๓๒

ที่ ศธ ๐๕๒๓.๒.๐๓/ว ๑๕๐๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๕๐๐๐

๕. ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเก่า

ด้วยนางสาวซิมรอส คอเลาะ รหัสประจำตัว ๖๐๒๐๖๖๐๖๐๙ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าเก่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขออนุญาตให้ นางสาวซิมรอส คอเลาะ สัมภาษณ์ท่านเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าเก่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ดร.วรรณภร ตี๋เอียด (บุญไชย)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะ
โทร: ๐-๗๕๓๓๓ ๑๓๐๔
โทรสาร: ๐-๗๕๓๓๑ ๒๒๐๒๐

ที่ ศธ ๐๕๒๓.๒.๐๙/ว ๑๖๑๖

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย

ด้วยนางสาวจัมรอย ต่อเกาะ รหัสประจำตัว ๒๐๒๐๒๐๒๐๘ นักศึกษาลักศูรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจัดการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนตำบลหนองเปาว์ ตำบลท่าก้อ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในกรณีนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขออนุญาตให้ นางสาวจัมรอย ต่อเกาะ สัมภาษณ์ท่านเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนตำบลหนองเปาว์ ตำบลท่าก้อ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษาระบุผลงานกับท่านด้วยตัวเองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วรรณกร ลิขิตปิฎกโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติงานแทน
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานประสานงานคุณธรรม
โทร: ๐-๗๓๓๓๓๓๓๓๐๖
โทรสาร: ๐-๗๓๓๓ ๒๒๓๒

ที่ ศธ ๐๕๒๑.๒.๐๗/ว ๑๐๐๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๔๐๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ประธานกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง

ด้วยนางสาวซิมรอย คอเลาะ รหัสประจำตัว ๖๐๒๐๒๐๖๐๘ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต-ปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหอมเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขออนุญาตให้ นางสาวซิมรอย คอเลาะ สัมภาษณ์ ท่านเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหอมเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.วรรณกร ลิขิตปัญญาโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะ

โทร. ๐ ๗๖๓๓ ๓๓๐๔

โทรสาร ๐ ๗๖๓๓ ๒๒๓๒

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ หน่วยบัณฑิตศึกษา โทรศัทพ์ ๓๐๓๗

ที่ มอ ๔๐๔/ว ๐๕๖

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีชาติ เบ็ญฤกษ์

ด้วยนางสาวจัมรอย ตอลေး รหัสประจำตัว ๖๐๖๐๒๒๐๖๐๔ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ของ นางสาวจัมรอย ตอลေး โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ดร.วรรณกร ลิขิตปัญญาโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีชาติ เบ็ญฤกษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ธรรมไกร
 ดร.เพ็ญทิพย์ ไกรขงม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ หน่วยบัณฑิตศึกษา โทรศัพท์ ๓๐๓๗

ที่ มอ ๕๐๔/ว ๐๗๒

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ธรรมโคตรัง

ด้วยนางสาวซิ้มรอย คอเลาะ รหัสประจำตัว ๖๐๖๐๖๐๖๐๖๐๔ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาลังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ของ นางสาวซิ้มรอย คอเลาะ โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

Ossms

(ดร.วรรณกร สิจิตปัญญโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาดี เบ็ญฤทธิ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ธรรมโคตรัง
 ดร.เทียบทิพย์ ไกรพรม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ หน่วยบัณฑิตศึกษา โทรศัพท์ ๓๐๔๗

ที่ มอ ๔๐๔/ว ๐๕๖

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.เกษมทิพย์ ไกรพรม

ตัวนางสาวซิมรอย คอยเสาะ รหัสประจำตัว ๖๐๖๐๖๐๖๐๖๐๔ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนคันทรงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี" โดยมี ดร.ประจวบ ทองศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในกรณี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ขอบความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ของ นางสาวซิมรอย คอยเสาะ โดยนักศึกษาจะประสานงานกับท่านด้วยตัวเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(ดร.วรรณกร ลิขิตปัญญาโชติ)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณาดี เหมฤทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวิณี ธรรมโสรัง
ดร.เกษมทิพย์ ไกรพรม

ภาคผนวก ค

หนังสือผลการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กองบริการการศึกษาวิทยาเขตปัตตานี โทร. ๒๔๔๑

ที่ มอ ๐๐๑.๐๒/๑๒๖

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ผลการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน นางสาวซิมรอม คอเสาะ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตามที่ท่านได้ยื่นเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี (Evaluation of Agritourism Potentials in Tanyong Pao Community, The Kamcham Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province) (เลขที่โครงการ REC Number : psu.ph.๒-๐๔๙/๖๑) นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และการศึกษา ประจำวิทยาเขตปัตตานี ได้พิจารณาแล้ว มีมติรับรองโครงการวิจัยของท่าน แบบเร่งรัด และขอส่งหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา สีลาปองศักดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตปัตตานี

- สำเนาเรียน
1. คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 2. รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตปัตตานี

Pn2-C2/1.0

Certificate of Approval
The Research Ethics Committee for Humanities, Social Sciences and Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

REC Number : ปท.ปจ.2-049/61

ชื่อโครงการ : การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก่าข้า
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

Project titled : Evaluation of Agritourism Potentials in Tanyong Pao Community, Tha Karncham
Sub-district, Nong Chik District, Pattani Province

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวซิมรอม ดอเลาะ

Principle Investigator : Miss Samrah Doloh

หน่วยงานที่สังกัด : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Affiliation of PI : Faculty of Humanities and Social Sciences

co-investigators : -

Review Method : Expedited

Documents acceptances :

1. Submission Form
2. Self-Assessment Form
3. Information sheet for research participant
4. Waiver of Consent Form
5. Research Project
6. Research tool

have been reviewed by the Human Research Ethics Committee in full compliance with the Declaration of Helsinki and the Belmont Report. Please submit the report at least once annually or submit the final report if finished.

.....
Mr. Najmee Madmarn

Vice Chairman of Human Research Ethics Committee

Date of approval : 29 January 2019

Date of expiration : 29 January 2020

Research Unit, Curriculum and Faculty Development Office,
Educational Services Division, Prince of Songkla University, Pattani Campus.
181 Charoenpradit Road, Rusamilae, Muang, pattani 94000
Tel. +66-(0)7333 1251 Fax 66-(0)7333 1251

ภาคผนวก ง

หนังสือตอบรับการนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยาย

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

جامعة فطاني
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
FATONI UNIVERSITY

ที่ ม.พ.บ.09.01 / ว 045

3 ธันวาคม 2561

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความ

เรียน คุณ ชัมรอช คอเลาะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.กำหนดการ

จำนวน 1 ชุด

ตามที่ท่านได้ส่งบทความเรื่อง “การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอน้องจิก จังหวัดปัตตานี” เพื่อนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2561 ในวันอังคาร ที่ 18 ธันวาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ตามรายละเอียดทราบแล้วนั้น

ในการนี้ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ได้ดำเนินการส่งกรอกรองคุณภาพบทความงานวิจัยตามกระบวนการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงตอบรับและขอเรียนเชิญท่านนำเสนอบทความดังกล่าวแบบบรรยาย(Oral) ในวันอังคาร ที่ 18 ธันวาคม 2561 ณ ห้องนำเสนอชั้น 2 อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ดร.อิสมาอีล ไร่ไธบ)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

โทรศัพท์ 073 418 611-4 ต่อ 1416,08-1541-1419

20 ปี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
กับมรดกสร้างสันติภาพและสังคมคุณธรรม

ภาคผนวก จ

เกียรติบัตรการนำเสนอบทความวิจัยภาคบรรยาย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

สำนักงานวิจัยและพัฒนา
Office of Research and Development

4th National Conference

2018

**Interdisciplinary and
Islamization Integration**
Toward Sustainability in Building Peace and
Virtuous Society

ขอขอบเกียรติบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า
ผู้มอบ
คอบเลาะ

ผู้นำเสนอผลงานวิชาการแบบบรรยาย (Oral Presentation)
ในเวทีนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2561

เรื่อง "การบูรณาการสหวิทยาการกับอิสลามานุวัตร
สู่การสร้างสันติภาพและสังคมธรรมอย่างยั่งยืน"

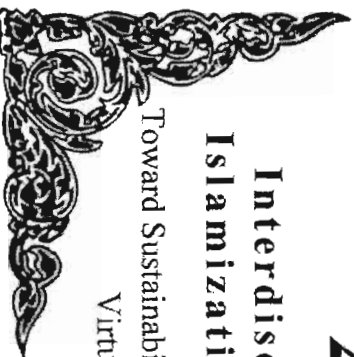
ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
ขอให้อัลลอฮ์ทรงประทานความรู้เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมสืบไป
มอบให้ ณ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2561

Signature

(รองศาสตราจารย์ ดร. ฮาการีบา พนม) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

Signature

(รองศาสตราจารย์ ดร. อัสมาอีลตุลตี อเมเลีย) อธิการบดี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ภาคผนวก ข

เครื่องมือ (แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์)

ตารางดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับประเด็นการประเมิน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

**แบบสำรวจและเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์
ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี**

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำรวจสภาพพื้นที่ในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ทำการวิจัย และสะท้อนถึงสภาพทั่วไปของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในแต่ละด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้แบบสำรวจนี้จะมีประเด็นการสำรวจและเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 2 ประเด็นแบบสำรวจสภาพพื้นที่และเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุปี

3. สถานภาพสมรส

() 1. โสด () 2. สมรส อยู่ด้วยกัน
() 3. สมรส แยกกันอยู่ () 4. หย่าร้าง
() 5. หม้าย

4. ศาสนา

() 1. พุทธ () 2. อิสลาม
() 3. อื่น ๆ.....

5. ระดับการศึกษา

() 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
() 5. อนุปริญญา/ปวส. () 6. ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

6. รายได้ต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,001 – 10,000 บาท
 () 3. 10,001 – 15,000 บาท () 4. 15,001 – 20,000 บาท
 () 5. 20,001 – 25,000 บาท () 6. มากกว่า 25,000 บาท

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสำรวจสภาพพื้นที่และเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 ของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก้ำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ประเด็นแบบสำรวจและเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร					
1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แผนงบประมาณ แผนการตลาด เป็นต้น					
1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการแจ้งเหตุฉุกเฉิน การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เป็นต้น					
1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย หรือมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น					
1.5 มีกลไกความร่วมมือของชุมชน เช่น การร่วมประชุมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น					
1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น					

ประเด็นแบบสำรวจและเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
2.1 ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย					
2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต					
2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลาหรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว					
2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น					
2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่					
2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ชุมชน ผู้นำชุมชน นักประชาสัมพันธ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น					
2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว					
3. ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยาย แนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
3.2 ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว					
3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก					
3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น					
3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ					
3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว					
3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น					
3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น					
3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม ที่สำคัญ ได้แก่ หองน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น					

ประเด็นแบบสำรวจและเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับศักยภาพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม ที่สำคัญ ไตแก หองน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น					
4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการ ประกอบอาชีพของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มั่นกุ้ง โดยกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน เป็นต้น					
4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว มีความ สบายตามธรรมชาติหรือได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ใหม่มีความสวยงาม และ กลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวของชายหาดบางราฟา ป่าชายเลน เป็นต้น					
4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรประมง การแข่งขันพาย เรือ การวาดลวดลายเรือก้อและ กิจกรรมการสะบัดปลาออกจากอวน การถักอวน แต่ละชนิด เป็นต้น					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสำรวจ ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สัมภาษณ์นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย ผู้นำชุมชนหรือกำนัน บัณฑิตอาสา นักปราชญ์ชุมชน/ผู้รู้ เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือการจับปลาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวเกษตรกรประมงกลุ่มชาวบ้าน และ บุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นผู้ที่ทำงานและเป็นผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด เพื่อสอบถามความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการประเมินศักยภาพในแต่ละด้านของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยง เปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ให้มีประสิทธิภาพความเข้มแข็งของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น แบบสัมภาษณ์นี้จะ ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 3 ประเด็นการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล

อายุ

.....

ศาสนา

.....

ระดับการศึกษา

.....

สถานภาพสมรส

.....

รายได้ต่อเดือน

.....

ตอนที่ 2 สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. ประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชน

.....

.....

.....

2. การประกอบอาชีพของชุมชน

.....

.....

.....

3. ลักษณะทางสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม และพิธีกรรมของชุมชน

.....

.....

.....

4. สภาพการคมนาคม และการเข้าออกชุมชน

.....

.....

.....

5. ระบบสาธารณูปโภค / สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน

.....

.....

.....

6. ภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นกับชุมชนในอดีต

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1.1 ด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....

.....

.....

1.2 ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....

.....

.....

1.3 ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....
.....

1.4 ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....
.....

1.5 รูปแบบ / กิจกรรม และการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีรูปแบบเป็นอย่างไร

.....
.....

3.6 การดำเนินงานด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- เครือข่ายท่องเที่ยวภายในชุมชน (มีเครือข่ายอะไรบ้าง)

.....
.....

- การเชื่อมโยงเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน (ระดับภายในจังหวัด / นอกจังหวัด)

.....
.....

1.6 ปัญหา / อุปสรรค ในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....
.....

1.7 ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

.....
.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

.....

.....

.....

.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

(1) แบบสนทนากลุ่มชุดนี้เป็นการเก็บข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1.2 เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

(2) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน นายกสมาคมชาวประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากำชำ นักปราชญ์ชุมชน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงป็นตัย ประธานอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอำเภอหนองจิก ตัวแทนกลุ่มค้าขาย/ร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน และตัวแทนบุคคลภายนอกชุมชนที่มาท่องเที่ยว จำนวน 10 คน

(3) ผู้วิจัยขอรับรองว่า ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัย การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่อย่างใด และจะเก็บเป็นความลับ พร้อมกับทำลายเอกสารทันทีเมื่อเสร็จสิ้น

(4) แบบสนทนากลุ่มประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีทิศทางในการแสดงศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างไร

ประเด็นที่ 2 ศักยภาพในการแสดงความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรเป็นในรูปแบบใด ในแต่ละด้าน ดังนี้

- ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการรองรับของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการให้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการการดึงดูดใจของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ประเด็นที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ควรเป็นในรูปแบบใด

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนออื่นๆ

แบบสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

1. วัน/เดือน/ปี

.....

2. สถานที่ใช้สนทนากลุ่ม

.....

3. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	ตำแหน่ง / บทบาท
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

4. ประเด็นการสนทนากลุ่มประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีทิศทางในการแสดงศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างไร

ประเด็นที่ 2 ศักยภาพในการแสดงความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรเป็นในรูปแบบใด ในแต่ละด้าน ดังนี้

- ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการรองรับของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการให้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ศักยภาพด้านการการดึงดูดใจของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ประเด็นที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ควรเป็นในรูปแบบใด

ประเด็นที่ 4 ข้อเสนออื่นๆ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล นางสาวชมรอย ดอเลาะ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6020220609

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	สถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2556

ทุนการศึกษา

1.ขอขอบคุณโครงการทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ 2562 ที่สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาในครั้งนี้

การตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงาน

ชมรอย ดอเลาะ และประจวบ ทองศรี “การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” ในวันอังคารที่ 18 ธันวาคม 2561 “การบูรณาการสหวิทยาการกับอิสลามานูวัตร์สู่การสร้างสันติภาพและสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน” ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี